

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2000-2006 Yıllarında Almanya’da Neo-Nazilerce İşlenen Cinayetler Hakkında İnceleme Raporu

24. Dönem 2. Yasama Yılı

2012

Rapor, Komisyonun
13 Haziran 2012 tarihli
12. Toplantısında Kabul
Edilmiştir.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İÇİNDEKİLER

I.	BAŞLANGIÇ.....	1
I.1.	İncelemenin Konusu ve Amacı	1
I.2.	İncelemede Uygulanan Yöntem	1
I.3.	Almanya'daki Türk Toplumu.....	2
I.4.	Türk Toplumunun Karşılaştığı Temel Sorunlar	4
I.5.	Almanya'da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı.....	12
I.5.1.	Genel Olarak Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı	12
I.5.2.	Avrupa'da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Ortaya Çıkış ve Yükseliş Nedenleri.....	14
I.5.2.1.	Avrupa Birliği'nde Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Ortaya Çıkış ve Yükseliş Nedenleri	15
I.5.3.	Almanya'da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı	24
II.	2000-2006 YILLARI ARASINDA NEO-NAZİLERCE İŞLENEN SERİ CİNAYETLER	33
II.1.	Cinayetlerin Kronolojisi.....	33
II.2.	Araştırma-Soruşturma Mercilerinin Tutumu	39
II.3.	Medyanın Tutumu	45
III.	KATİLLERİN ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ ve SONRASI GELİŞMELER.....	48
III.1.	Katillerin Ortaya Çıkarılması.....	48
III.2.	İstihbarat, Emniyet ve Soruşturma Makamları Hakkında Ortaya Atılan İddialar ..	54
III.3.	Siyasetçilerin Tutumu	59
III.3.1.	Tepkiler	59
III.3.2.	Atılan Somut Adımlar	62
IV.	DEĞERLENDİRME ve SONUÇ	67

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2000-2006 YILLARINDA ALMANYA’DA NEO-NAZİLERCE İŞLENEN
CİNAYETLER HAKKINDA İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığı, 22 Temmuz 2011 tarihinde Norveç’te toplam 77 kişinin ölümüyle sonuçlanan bombalı ve silahlı saldırıların arka planında İslam karşıtlığı, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikrinin olduğunun ortaya çıkması üzerine ‘Avrupa’da ırkçılık ve yabancı düşmanlığı’ konusunda bir izleme dosyası açmıştır.

Bunun hemen ardından, Almanya’da 2000 ilâ 2006 yılları arasında işlenen seri cinayetlerin neo-Nazilerce ırkçı saiklerle işlendiğinin ortaya çıkması üzerine Komisyon, 8 Aralık 2011 tarihinde “Neo-Nazi cinayet, saldırı ve sabotajlarını çeşitli heyetler hâlinde mahallinde incelemek, gerekli temaslarda bulunmak, rapor tanzim etmek ve yargısal süreci izlemek üzere çalışma kararı” almıştır.

I.1. İncelemenin Konusu ve Amacı

Alınan karar uyarınca yapılacak çalışmanın konusu, neo-Nazilerce gerçekleştirilen saldırı, kundaklama, tehdit ve diğer şiddet içerikli eylemler ile özellikle 2000-2006 yıllarında Türklere karşı işlenen seri cinayetleri incelemek ve bu cinayetlere ilişkin yargılama süreçlerini izlemektir. Raporun tanzim edildiği tarihte henüz yargılamaların başlamamış olması nedeniyle yargılamaya ilişkin hususlar raporun kapsamı dışındadır.

I.2. İncelemede Uygulanan Yöntem

Komisyon, 2000 ilâ 2006 yılları arasında neo-Nazilerce işlenen seri cinayetlere kurban gidenleri anmak üzere 23 Şubat 2012 tarihinde Almanya Federal Başbakanı himayesinde düzenlenen “anma töreni”ne katılmayı, Almanya’da resmî temaslarda bulunmayı, maktul yakını ailelerle görüşmeyi ve Almanya’daki Türk sivil toplum kuruluşu temsilcileri ile akademisyen ve gazetecilerin görüşlerini almayı yöntem olarak benimsemiştir.

Bu kapsamda, anma törenine katılmak ve resmî temaslarda bulunmak üzere 21-24 Şubat 2012 tarihlerinde Almanya’ya (Berlin) resmî bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret heyeti Komisyon Başkanı Sakarya Milletvekili Ayhan Sefer ÜSTÜN, Kahramanmaraş Milletvekili Nevzat PAKDİL, Sivas Milletvekili Malik Ecdar ÖZDEMİR ve

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ankara Milletvekili Mustafa ERDEM ile Komisyon Yasama Uzmanı (Raportör) Kenan ALTAŞ'tan oluşmuştur.

Anılan ziyarette Heyet, Almanya Federal Meclisi Nasyonal Sosyalist Yeraltı Terörist Grubu Soruşturma Komisyonu, Federal Hükümet İnsan Hakları Politikası ve İnsani Yardım Komiseri (Marcus LÖNING) ve Hükümetle aileler arasında iletişimi sağlamakla görevli Arabulucu (Barbara JOHN) ile görüşmüştür.

Anma törenine katılan Heyet, tören sonrası Federal Hükümet Başbakanı Angela MERKEL, Federal Parlamento Başkanı Prof. Dr. Norbert Lammert ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Prof. Dr. Andreas Vosskuhle ile görüş alışverişinde bulunmuştur. Ardından, Türk Büyükelçiliği'nin maktul yakını aileler onuruna düzenlediği etkinliğe katılan Cumhurbaşkanı (o sırada aday) Joachim GAUCK'la görüşmede bulunulmuştur. Maktul yakını ailelerle ayrı ayrı görüşülerek olay sırasında ve sonrasında yaşadıkları dinlenmiştir.

Tören sonrasında Heyet, Berlin'deki Türk Büyükelçiliği konutunda sivil toplum kuruluşlarının temsilcileriyle görüş alışverişinde bulunmuştur. Bunun yanında Türkiye'de konuyla ilgilenen akademisyen ve gazetecilerin görüşlerine başvurulmuştur.

Komisyon raporunu hazırlarken yukarıda zikredilen görüşmelerden, Dışişleri Bakanlığı ve ilgili diğer kamu kurumlarınca sağlanan bilgilerden, basın-yayın organlarında çıkan haberlerden, Almanya'daki Türk toplumunun kurduğu sivil toplum kuruluşlarından ve uluslararası kuruluşlardan edinilen bilgilerden, makale ve kitaplardan yararlanmıştır.

I.3.Almanya'daki Türk Toplumu

Osmanlı İmparatorluğu döneminin son yüzyılında gelişen Türk-Alman ilişkileri stratejik ortaklık olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılmasına kadar devam etmiştir. 2. Dünya Savaşı'ndan mağlup çıkmasına rağmen kısa sürede büyük bir sanayi hamlesi yapan Almanya, büyüme sürecinde yoğun işgücüne ihtiyaç duymuştur. Bu ihtiyacını gidermek için çeşitli devletlerle işgücü anlaşması imzalamış; 1955 yılında İtalya, 1960 yılında da İspanya ve Yunanistan'la yapılan anlaşmaların ardından; 30 Ekim 1961 tarihinde Bad Godesberg şehrinde Türkiye ile Almanya arasında "İşgücü Anlaşması" imzalanmıştır.

Emeğiyle Alman sanayisinin büyümesine katkı sağlayan Türkler, "misafir işçi" olarak geldikleri Almanya'da zamanla kalıcı oturma hakkına sahip olmuşlardır. Büyük çoğunluğu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

geri dönmek yerine nesillerini Almanya’da devam ettirmeyi tercih eden Türk toplumunun günümüzde yarıya yakını Alman vatandaşdır. Artık sadece işçiler arasında değil; doktor, mühendis, avukat, işletmeci, siyasetçi ve benzeri hemen her dalda Türk kökenli insanlara rastlamak mümkündür.

(31.12.2011 itibariyle) 81 milyon 830 bin nüfusa sahip olan Almanya’da 2,8 milyon Türkiye kökenli göçmen, toplam nüfusun % 3’ünü oluşturmaktadır. Almanya Federal İstatistik Dairesi verilerine göre, Almanya’da yaşayan Türk vatandaşı sayısı (31.12.2011 itibariyle) 1.607.161’dir. Bu sayı içerisinde yaş gruplarına göre dağılım şu şekildedir.

Tablo 1: Yabancı statüsündeki Türklerin yaş gruplarına göre dağılım. Kaynak: Almanya Federal İstatistik Dairesi, www.destatis.de.

0-5 yaş	5-10 yaş	10-15 yaş	15-20 yaş	20-25 yaş	25-35 yaş	35-45 yaş
12.165	23.055	100.128	143.200	136.072	289.957	339.434
45-55 yaş	55-65 yaş	65-75 yaş	75-85 yaş	85-95 yaş	95 ve üzeri	
220.605	148.613	153.934	37.657	2.219	122	

Bu nüfusun ortalama yaşı 39.3’tür; %32’si Almanya’da doğmuştur; %53.5’i evli iken, %36.3’ü bekârdır. Federal İstatistik Dairesi verilerine göre, 2010 yılına nazaran 2011 yılında Almanya’daki Türk vatandaşlarının sayısı 22.976 kişi azalmıştır. Almanya’daki yabancılar arasında sayısı azalan tek grup Türklerdir. Alman vatandaşlığına geçiş ve Türkiye’ye geri dönüşler bunun nedeni olarak gösterilebilir.

2009 verileri itibariyle Türk kökenli Alman vatandaşı sayısı 1.120.000’dir.¹ Yaklaşık üçte ikisi en az 10 yıldır bu ülkede yaşamakta olan Türk toplumu genç bir nüfus yapısına sahiptir. Toplam Türk nüfusu içinde 0-18 yaş arasındakilerin sayısı 700.000’i geçerken, 18-35 yaş arasındakiler 800.000’e varan nüfuslarıyla en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu itibarla, Almanya’da yaşayan Türklerin (Türk vatandaşı ve Alman vatandaşı olarak toplam) yaş ortalaması 29,5’tir. Türk toplumunun yarıdan fazlası Almanya’da doğmuş ve eğitim görmüştür.

¹ Göçmenlerin entegrasyonunu sağlamak amacıyla, göçmen kökenlilerin vatandaşlık kazanımını kolaylaştırmak için soy prensibi yanında doğum prensibi esas getirilmiştir. Buna göre ebeveynlerinden biri Alman olan veya Almanya’da doğup büyüyen bir kimse Alman vatandaşı olabilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Almanya’da seçme seçilme hakkını kullanabilen 600.000 Türk bulunmaktadır. Bunlar Alman vatandaşı olup, Türk vatandaşlarının ise Almanya’da doğup büyüseler dahi seçme seçilme hakkı bulunmamaktadır. 27 Eylül 2009 tarihinde yapılan Almanya genel seçimleri sonucunda Yeşiller Partisinden iki, Sosyal Demokrat Parti’den bir, Sol Parti’den bir ve Hür Demokrat Parti’den bir olmak üzere toplam beş Türk Alman Federal Meclisi’ne girmiştir. Eyalet Meclislerinde ise toplam 37 Türk kökenli milletvekili bulunmaktadır. Avrupa Parlamentosu’nda Almanya’yı temsilen bir Türk kökenli milletvekili görev yapmaktadır. Bunların arasında parti eşbaşkanı, eyalet düzeyinde Bakan, senatör, müsteşar gibi üst düzey görevlere seçilen ve atananlar bulunmaktadır. Yapılan araştırmalarda ve seçim sonuçlarına göre Türk seçmeni oyunu daha ziyade Sosyal Demokrat Parti, Yeşiller Partisi veya Sol Parti lehinde kullanmaktadır.

Almanya’daki Türk toplumunun on binlerce işletmesinin toplam cirosu 35 milyar Avro civarındadır. 70.000’nin üzerindeki Türk işletmesi 350.000’den fazla kişiye istihdam imkânı sağlamaktadır. Bununla birlikte Almanya’da çalışma hayatının kimi alanlarında işgücüne duyulan ihtiyacın tedricen azalması nedeniyle Türk vatandaşları arasındaki işsizlik de hızla artmıştır. Almanya genelinde %7 (2010) olan işsizlik Türkler arasında %20’ler seviyesindedir.

I.4. Türk Toplumunun Karşılaştığı Temel Sorunlar

Türk toplumu bireylerinin, sanattan spora, siyasetten iş dünyasına kadar her alanda Almanya’ya önemli katkısı bulunmaktadır. Türklerin ekonomik, kültürel ve siyasal hayata katkılarına karşın, bir kısmı aşağıda sıralanan, birçok temel sorunla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir.

a. AB Ortaklık Hukuku. Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması ve Ortaklık Konseyi Kararlarının oluşturduğu hukuki çerçevenin sağladığı haklardan Türk vatandaşları yararlanılmamaktadır. Bazı Türk vatandaşları Avrupa Birliği Adalet Divanı’na (ABAD) başvurarak haklarını arama yoluna gitmektedir. Bugüne kadar ABAD, özellikle 1/80 sayılı Türkiye-AB Ortaklık Konseyi kararı çerçevesinde Türk vatandaşları lehine kayda değer sayıda ön karar tesis etmiştir. Özellikle Türk vatandaşlarına uygulanan vize rejimi konusunda, ABAD’ın Türk vatandaşları lehine verdiği kararların Alman makamlarınca uygulanması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yönünde herhangi bir adım atılmamıştır. Mevcut vize rejimi Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması'nın öngördüğü “geriye dönük kötüleştirme yasağı”na aykırılık teşkil etmektedir.

b. Siyasi Haklar. Almanya’da yaşayan Türk vatandaşlarının seçme, seçilme, siyasi faaliyette bulunma gibi hakları bulunmamaktadır. AB ülkeleri vatandaşlarına tanınan yerel seçimlerde oy kullanma hakkı Türk vatandaşlarına tanınmamaktadır.

c. Göç Yasası. 27 Ağustos 2007’de yürürlüğe giren, “Almanya’da Yaşayan Yabancıların İkameti, İstihdamı ve Entegrasyonu-İkamet ve Sığınma Hukuku Alanlarında Avrupa Birliği Tarafından Kabul Edilen Yönergelerin Uygulanmasına İlişkin Yasa” ile aile birleşimi kapsamında Almanya’ya gidecek bazı ülke vatandaşı yabancıların önceden kendi ülkesinde temel Almanca öğrenmesi şartı getirilmiştir. Bunun yanında Yasa’nın, yabancıların uyum sağlamaya ve vatandaşlığa geçmeye hazır olduklarının bir göstergesi olarak uyum kurslarına katılmalarını, Alman anayasal ve hukuk düzeniyle ilgili bilgi sahibi olmalarını, vatandaşlığa geçiş için belli bir gelir düzeyini, kalıcı oturma izinleri için yine dil ve gelir düzeyini ve sair kriterler istemesi bakımından aile birleşimini ve Alman vatandaşlığına geçişi zorlaştıran hükümler ihtiva ettiği görülmektedir.

Aile birleşimi kapsamında Almanca dil bilme şartının “Almanya’nın vize uyguladığı ülkelerin vatandaşlarına” münhasır bir uygulama olarak yürürlüğe konulması açıkça ayrımcı bir nitelik taşımaktadır. Almanya’nın Almanca dil bilgisi şartıyla özellikle Türkiye’den gelen ailelerin sayısını indirme ve aile birleşimlerine engel olma hedefine yöneldiği görülmektedir.

Aile birleşimi vizesi için Almanca bilme zorunluluğu “ön uyum” olarak nitelendirilmekte ve bu uygulamanın zorla evlendirmeyi de önleyeceği ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra, “uyum kursları”na katılım da aile birleşimleri için önkoşul olarak sunulmaktadır. Söz konusu uygulama, her şeyden önce, Türk vatandaşlarının uluslararası hukuk ve AB Ortaklık Hukukundan kaynaklanan haklarının ihlali ve ayrımcılık anlamına gelmektedir. Yasada dil ve gelir şartlarının AB üyesi olanlarla Almanya’nın “yakın ekonomik ilişkiler içinde olduğu ülkeler”i kapsamaması ayrımcılığın en belirgin göstergeleridir. Daha açık ifade etmek gerekirse, bir Alman vatandaşı bir Türk ile evlendiğinde eşini Alman sınırlarından içeri sokabilmek için eşinin belli ölçüde Almanca bildiğini ispat etmesi gerekirken, bir Alman vatandaşı bir Amerikalı ya da Yunanistanlı ile evlendiğinde herhangi bir kriteri karşılaması gerekmemektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Almanca bilmeyenlerin sokağa çıkamadığı, sağlık hizmetlerinden tam olarak faydalanamadığı ve iş bulamakta güçlük çektiği düşünüldüğünde, asgari düzeyde Almanca bilgisinin istenmesi ülkeye gelenin lehine bir istek olarak değerlendirilebilir. Ancak Almanca bilgisinin Almanya sınırlarına girmeyi engelleyici olmaması gerekir.

d. Vatandaşlık Yasası. 1 Ocak 2000 tarihinde yürürlüğe giren yeni Alman Vatandaşlık Yasası uyarınca, bu tarihten sonra yabancıların Almanya’da doğan çocuklarına, anne ve babadan birinin çocuğun doğduğu sırada en az sekiz yıl kesintisiz ve yasal olarak Almanya’da ikamet etmiş olması hâlinde veyahut anne veya babadan biri oturma hakkına ya da en az üç yıldan beri süresiz oturma iznine sahip olduğu takdirde, otomatik olarak Alman vatandaşlığı verilmeye başlanmıştır. Bu yasadan çok sayıda Türk vatandaşı da faydalanmıştır. Ancak, bu çocuklara verilen vatandaşlık hakkı 18 yaşını dolduracağı tarihe kadar geçerli olmakta ve 18 ilâ 23 yaşları arasında Alman veya Türk vatandaşlığından birisinin seçilmesi (opsiyon modeli) gerekmektedir. Oysa Avrupa Birliği ülkeleri veya İsviçre vatandaşlarına çifte vatandaşlık imkânı sağlanmaktadır. Bu bakımdan, Türk vatandaşlarına bu imkânın sağlanmaması açık bir ayrımcılık olarak değerlendirilmektedir. Hukuki ayrımcılık içermesi, uyum sorununu pekiştirmesi, aidiyet kültürünü bozması dolayısıyla bu uygulamanın kaldırılması Almanya’nın da çıkarına olacaktır. Muhalefet partilerince opsiyon modelinin kaldırılmasıyla ilgili olarak Federal Meclis’e bir yasa teklifi sunulmuşsa da teklif kabul edilmemiştir.

Diğer yandan, Alman vatandaşlığını almak için Türk vatandaşlığından izinle çıkan, fakat tekrar Türk vatandaşlığına geçenlerin durumu sorunlara neden olmaktadır. Alman makamları geçmişte bu durumunu tespit ettiği kişileri Alman vatandaşlığından çıkarmıştır. Bugüne kadar 21.500 kişi ayrıca Türk vatandaşlığına da sahip oldukları için Alman vatandaşlığından çıkarılmıştır. Ciddi hak kayıplarına uğrayan bu kişilerin sorunlarının çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Çifte vatandaşlığın Türk toplumunun topluma katılım ve aidiyet sorununu çözmede yardımcı olabileceği dikkate alınmalıdır.

e. Dil Meselesi. Türk toplumunda var olan önemli sorunlardan biri Almanca ve Türkçe’yi konuşabilme sorunudur. Almanya’daki Türklerin, Türkçe ve Almancayı en iyi konuşabilecek düzeyde donanımlı olmaları ve Alman toplumuna uyum sağlamaları için anadil ve Almanca eğitimi hususu büyük önem taşımaktadır. Her alanda başarılı olabilmek için dil yetkinliği anahtar rol oynamaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

f. Türkçe ve Türk Kültürü Dersleri. Türk öğrenciler için Türkçe derslerinin sunumu temel zorluklardan biri olarak devam etmektedir. Almanya’da “Türkçe ve Türk Kültürü (TTK)” adı altındaki Türkçe anadili dersleri, zorunlu ders kapsamı dışında ve öğleden sonra verilen kurslar/özel dersler konumundadır. Almanya bu derslerin düzenlenmesine katkı sağlamamakta, derslerin maddi ve örgütsel sorumluluğunu Türkiye’nin üstlenmesini istemektedir. Anadil eğitimi eyaletlerin yetkisinde olup, mevzuat ve uygulamalar bakımından eyaletler arasında farklılık olabilmektedir. Bazı eyaletlerde TTK dersleri, sabahları diğer öğrencilerin din dersi aldıkları saatlerde verilebilmektedir. Öğrencilerin TTK derslerine katılım durumu karnede gösterilse dahi, sınıf geçmeye etki edecek şekilde notla değerlendirilmemektedir. Bu husus Türk öğrencilerin derslere yeterince önem vermemesine neden olabilmektedir.

Almanya’da TTK derslerini vermek üzere Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu kararıyla hâlen Türkiye’den gönderilen 500 civarında öğretmen görev yapmaktadır. Ayrıca mahallen görevlendirilen 830 kadar yerel öğretmen bulunmaktadır. Türkiye’den görevlendirilen öğretmenlerin vize işlemlerinde sıkça gecikmeler yaşanmaktadır. Bu durum öğretmenlerin Almanya’ya geç intikal etmelerine ve eğitim yılı başlangıcına yetişememelerine, dolayısıyla Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin belli bir süre boş geçmesine neden olmaktadır. Bu hususun Alman eğitimciler arasında da şikâyet konusu olduğu alınan bilgiler arasındadır.

g. Eğitim Sorunu. Alman eğitim sistemi içinde öğrenim gören Türk çocuklarının sayısı yaklaşık 350 bindir (2011 yılı itibariyle). Bu öğrencilerin 270 bini temel öğretim kurumlarına (ilköğretim okulları ve lise), 55.130’u mesleki eğitim kurumlarına, yaklaşık 25 bini ise yükseköğretime devam etmektedir. Tüm göçmen çocuklarının olduğu gibi Türk kökenli ailelerin çocuklarının da temel eğitim kurumlarının ilerisine devamında sorunlar bulunmaktadır. Alman eğitim sisteminin bunda ciddi etkisi bulunmaktadır. Çocukların küçük yaşta öğrenim kapasitelerine göre gruplara ayrılmasına dayanan Alman eğitim sistemi fakir, göçmen, mülteci ve engelli çocuklara yönelik ayrımcılığa yol açması ve sosyal mobiliteye fazla imkân tanınamaması gibi nedenlerle uluslararası alanda da eleştirilmektedir. Alman makamlarının verilerine göre, ortaokula devam eden göçmen kökenli çocukların sayısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

göçmen olmayanlardan yüksek iken, liseye devam eden göçmen kökenli çocukların sayısı göçmen olmayanlara göre daha düşüktür.

Örneğin Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Komitesi 2009 yılı raporunda, Alman makamlarınca göçmen çocuklarının çoğunun, Almancalarının yetersiz olduğu gerekçesiyle ‘başarı seviyesi düşükler’ için özel okul *Sonderschulen*’e gönderilmesinden ve buna karşılık orta ve yüksek öğretime devam eden göçmen çocuk sayısının azlığından duyduğu endişeyi dile getirmiştir. Komite, Alman vatandaşı olmayanların normal okul sisteminde yer almalarını sağlamak için gerekli önlemlerin alınması ve *Sonderschulen*’e gönderilecekler için gerekli şartların yeniden gözden geçirilmesi tavsiyesinde bulunmuştur.

İrkçilik ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komisyonu’nun (ECRI) 2009 raporuna göre ise, Alman çocuklardan daha azimli olmalarına karşın göçmen çocuklara Alman çocuklara göre eğitim sistemi içinde daha az başarı şansı tanınmaktadır. Eğitim sistemi içindeki alt kademedeki *Hauptschule*’ye devam eden göçmen çocuk oranı, Alman çocuk oranının iki katından fazladır. Bununla beraber en yüksek kademeye (*Gymnasium*), ki buradan üniversiteye geçiş mümkündür, devam eden göçmen çocuk oranı, yine Alman çocuk oranının yarısından daha azdır. Rapora göre, Baden-Württemberg eyaletinde göçmenlerin öğrenme güçlüğü çeken çocukların devam ettiği özel okullara yöneltilme oranı, Alman çocukların üç buçuk katıdır. ECRI, soy olarak Alman olmayanlarla Alman olanlar arasında eğitimdeki bu yüksek oransal zıtlığı son derece endişe verici bulmuştur. Ayrıca raporda, sivil toplum kuruluşlarınca, Türk ve Müslüman çocuklara açıkça ayrımcılık uygulandığı ve aralarında *Gymnasium*’a gidecek yetenekteki çocuklar da dâhil olmak üzere, bu çocukların en düşük kademe okullara yönlendirildiğini rapor ettiklerini bildirmektedir. ECRI’ye göre, göçmen çocukların, ekonomik olarak dezavantajlıların çoğunlukta olduğu düşük seviyeli okullara yönlendirilme eğiliminin üzerine gidilmesi gerekmekte; öğretmenlerin, objektif olarak değerlendirme yapmalarını sağlamak ve çocukları çok gerekli olmadıkça bu seviyedeki okullara yönlendirmemeleri için hizmet içi eğitim programlarına tâbi tutulması gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) tarafından 14 Aralık 1960 tarihli Genel Toplantı’da kabul edilen “Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme”nin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

birinci maddesinde, Sözleşme'nin amacı bakımından “ayrımcılık” terimi; ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka bir görüş, ulusal veya toplumsal köken, ekonomik koşul ya da doğum temeline dayanan, eğitimde muamele eşitliğini engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve özellikle: (a) Herhangi bir kişiyi ya da grubu her düzeyde ya da herhangi bir türde eğitime erişimden mahrum bırakmak; (b) Herhangi bir kişiyi ya da grubu, daha düşük standartta bir eğitime sınırlamak (...) üzere yapılan herhangi bir dışlama, dışarıda bırakma, sınırlama veya tercihi içermektedir.

Uluslararası toplumun önde gelen devletlerinden olan Almanya'nın bu hususları dikkate alarak, göçmen çocukların kendilerini geliştirmelerinin önündeki engelleri acilen kaldırması gerekmektedir. Alman eğitim sisteminin getirdiği olumsuzluklar yanında, bazı Türk ailelerin de çocuklarının eğitime yeterince önem vermediği gözlemlenmektedir. Ailedeki eğitim düzeyinin düşük oluşu, eğitimden ziyade para kazanmaya verilen önem gibi hususlar başlıca nedenler olarak sayılabilir. Türk aileleri arasında, çocukların yükseköğrenime devam etmekten ziyade mesleki eğitim almaları yönünde bir eğilim bulunmaktadır ki, bir an önce meslek sahibi olarak para kazanmaya başlama isteği bu eğilimin temel nedenlerindendir.

Eğitim konusunda yukarıda sayılan olumsuz politikalar yanında, zaman zaman çözüme dönük çeşitli adımlar atılmaktadır. Bunlardan biri, yabancıların yurt dışında aldıkları diplomalarının tanınması önündeki engelleri kaldıran “Denklik Yasası”nın 1 Nisan 2012’de yürürlüğe girmesidir. Böylece, Fransa’da hukuk eğitimi almış bir kişinin diploması tanınırken, Türkiye’de hukuk eğitimi almış bir kişinin diplomasının tanınmaması şeklindeki açık ayrımcılık ve adaletsizlik ortadan kalkabilecektir. Ancak bu yasanın, ayrımcılık ve adaletsizliğin ortadan kaldırılması için değil, nitelikli işgücü kadrolarındaki büyük açığı kapatmak için çıkarıldığını unutmamak gerekir. Örneğin, sadece mühendislik alanında 80.000 kadar boş kadro bulunduğu bilinmektedir. Ayrıca Türk toplumu arasında, bu yasanın uygulamada pek çok sınırlama içerebileceği yönünde ciddi endişeler bulunmaktadır. Bu endişeler, diplomaların kabulünde bürokratik engeller çıkarılacağı ve yasanın uygulamasını gösterecek olan yönetmelik, genelge gibi düzenlemelerin sınırlamalar içereceği, boş kadroların dolmaya başlamasının ardından engellemelerin artacağı yönünde birleşmektedir. Şimdiye kadar mezun oldukları dallardan çok farklı alanlarda çalışmak zorunda kalan yabancılardan 300 bin kadarının bu yasadan faydalanması beklenmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

h. Din Eğitimi. Eğitimde fırsat eşitliği yanında “din eğitimi” de Türk toplumunun talepleri arasındadır. Türkler, Almanya’da yaşayan Müslümanların yaklaşık % 80’ini oluşturmaktadırlar. Alman Anayasası’na göre din dersleri, dinî cemaatlerin temel aldığı ilkelere uygun olarak verilebilmektedir. Almanya’da “Erlangen Modeli” olarak bilinen yaklaşım çerçevesinde, dersin içeriği cemaat tarafından kararlaştırılmakta ve devlet yalnızca bunun yasaya aykırı olup olmadığını denetlemekte, derslerin düzenlenmesinden ve mali kaynak sağlanmasından sorumlu olmaktadır. Alman makamlarınca, Müslümanları temsil niteliğini haiz ve derslerin içeriği hakkında sorumluluğu üzerine alacak bir yapının eksikliği ileri sürülerek söz konusu modele uygun olarak dersler gerçekleştirilememektedir. Bu nedenle İslam dersleri Anayasa’da belirtilen manada bir işbirliği olmaksızın ve her eyaletin kendi şartları doğrultusunda belirlediği yöntemler dâhilinde verilebilmektedir. Oysa Müslüman toplumunun %80’ini oluşturan Türkler arasında genel kabul görmüş olması bakımından İslam din derslerinin Erlangen Modeline göre Diyanet İşleri Türk İslam Birliği’nce (DİTİB) veya geniş kitlelere hitap eden diğer derneklerce düzenlenmesine olanak verilmelidir.

İslam din dersleri konusunda dile getirilebilecek bir husus da, bu dersleri verebilecek öğretmenlerin Almanya’da yetiştirilmesi fikridir. 2012 yılı içinde Almanya’da din görevlisi yetiştirilmesi çabalarına hız kazandırmışlardır. Bunun somut bir göstergesi olarak, bilim adamlarının yanı sıra, federal devlet ve eyalet temsilcilerinden oluşan Almanya Bilim Konseyi, Ocak 2010’da yaptığı toplantıda, İslam din dersi öğretmenleri ve din görevlileri yetiştirilmesi amacıyla Alman üniversiteleri bünyelerinde “İslam Araştırma Merkezleri” kurulması önerisinde bulunmuş; Hristiyan ilahiyat eğitimi modeline benzer bir eğitim için ilk aşamada iki ya da üç üniversitede söz konusu merkezlerin kurulmasını önermiştir. Nitekim ilk aşamada dört üniversitede (Münster-Osnabrück, Tübingen, Frankfurt-Giessen ve Nürnberg-Erlangen) İslam Çalışmaları Merkezi kurulması kararlaştırılmıştır. Eğitim ve öğretime 1 Ekim 2011 tarihinde başlayan Tübingen Üniversitesi İslam Çalışmaları Merkezi’nin resmî açılışı 16 Ocak 2012 günü yapılmıştır. Tübingen Üniversitesinin ardından Erlangen Üniversitesi İslami İlahiyat Araştırmaları bölümünün 2012-2013 öğretim yılında eğitim vermeye başlaması beklenmektedir.

Aynı amaç doğrultusunda Frankfurt’taki Goethe Üniversitesi’nde “İslam Dini Vakıf Kürsüsü” kurulmuştur. Ayrıca, Avrupa’da orta öğrenimini tamamlamış Türk gençlerinin

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Türkiye’deki ilahiyat fakültelerinde din görevlisi ve eğitimci olarak yetiştirilmelerini takiben geldikleri ülkelerde görevlendirilmelerine yönelik “Uluslararası İlahiyat Programı” çerçevesinde, Ankara ve Marmara Üniversiteleri İlahiyat Fakülteleri’nde öğrenciler eğitim görmektedir. Ancak, Alman makamlarının İslam araştırmalarına şu aşamada daha ziyade “güvenlik” gözlüğü ile baktıklarını söylemek yanlış olmayacaktır.

i. İş Piyasası. Türk kökenlilerin karşı karşıya kaldıkları temel sorunlardan bir diğeri, iş hayatında maruz bırakıldıkları ayrımcılıktır. 1961 yılında Almanya’nın da altına imza atarak onayladığı, Uluslararası Çalışma Örgütü’nün 111 Numaralı “Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi”ne göre “Bu Sözleşme’nin yürürlükte bulunduğu üye ülkeler, ulusal şartlara ve uygulamaya uygun metotlarla; bu Sözleşme’de ele alınan anlamda her türlü ayırımı ortadan kaldırmak maksadıyla iş veya meslek edinmede ve edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelede eşitliği geliştirmeyi hedef tutan milli bir politika tespit ve takip etmeyi taahhüt eder.” Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nın tespitine göre 2010 yılında Almanya; Belçika, Fransa ve Hollanda’yla birlikte iş hayatında en fazla ayrımcılığın saptandığı ülke olmuştur. Ajans’a göre Türkçe isme sahip kişiler iş piyasasına girmekte engellerle karşılaşmaktadırlar. Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komitesi de 2009 yılı raporunda, aynı hususa vurgu yapmakta; ayrıca genel olarak göçmenlerin nitelikli iş bulmada nüfusun geri kalanına göre büyük zorluk çektiklerini ifade etmektedir. Kimi iş ilanlarında “ana dil olarak Almanca” koşulu öne süren şirketlere rastlanmıştır.

Bir araştırmada, meslek eğitiminin bir parçası olarak 528 staj ilanını araştıran araştırmacılar, staj başvurularının kabulünde Türk ismine sahip olanların Alman isme sahip olanlara göre %14 oranında daha düşük şansa sahip olduklarını ortaya koymuştur ki, küçük işletmelerde bu oran çok daha büyüktür. Nitekim ECRI raporunda, stajyerlik başvurusunda bulunan göçmen kökenlilerin sayısının Almanlara göre daha fazla olmasına karşın, nüfuslarına göre toplam stajyer sayısındaki göçmen oranının düşük oluşu çarpıcı bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Komisyonumuzun Almanya’da yaptığı çalışma sırasında bazı Türk esnaflar, ticarete var olabilmek için isimlerini Almanca isimle değiştirmek zorunda kaldıklarını veya şirketlerde üst yönetimlere gelmiş Türkler, baskıdan uzak durmak için isimlerini söyleniş olarak yakın Alman isimleriyle telaffuz ettiklerini trajik olarak ifade etmişlerdir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bu sorunların yanı sıra, Türk toplumunun şikâyet konularından bir diğerini Almanya Gençlik Dairesi'nin uygulamaları oluşturmaktadır. Daire 2011 yılında 32 bin 300 çocuğu korumaya almıştır. Bunların yüzde 23'ü göçmen kökenli çocuklardır. Örneğin, Baden-Württemberg eyaletinde koruma altına alınan çocuklar içinde göçmenlerin oranı yüzde 24 iken, Hamburg'da yüzde 44'tür. Gençlik Dairesi, koruma altına alma kararında aile içi sorun, çocuğu ihmal etmek, kötü muamele, çocuğun uyum sorunu, gencin cezai bir suç işlemesi, çocuğun okul ve eğitim probleminin başı çektiğini ifade etmektedir. Türk aileler, Gençlik Dairesinin Türk çocukları hakkında koruma kararı alma aşamasında sert bir tutum sergilediğini, Alman ailelere gösterdiği hoşgörüyü Türk ailelere göstermediğini, sorunları çözme konusunda yardımcı olmak yerine derhal koruma kararı alarak durumu daha fazla kötüleştirdiğini ileri sürmektedirler. Şikâyetlerin odak noktasını ise Türk çocuklarının dinî ve kültürel durumlarının gözetilmediği yurtlara ve ailelere verildiği iddiası oluşturmaktadır.

I.5 . Almanya'da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı

I.5.1.Genel Olarak Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı

Irkçılık, tanımlanan fiziksel özellikleri kendilerinden farklı olan bireylerden nefret etmenin ya da bunları küçük görmenin ifadesi olup, insan ırkının farklılıklarına vurgu yapmaktadır. Irkçılıkta, insanların doğal olarak farklı fiziksel tiplere ayrıldıkları, bunun kültür, kişilik ve zekâ ile bağlantılı olduğu ve son olarak bazı grupların genetik olarak diğerlerinden üstün oluğu düşüncesi hâkimdir. Üstünlük fikri, insan gruplarının alt gruplara bölünmesini savunmakta ve bu inanç grupları arasında güç, itibar ve refahın eşitsiz biçimde dağılımını meşrulaştırmaktadır.

Günümüzde ırkçılık, 'üstün ırk' teriminden daha farklı bir söyleme bürünmüştür. Irksal gruplar dışındaki etnik ve dinî gruplara karşı önyargı ve hoşgörüsüzlüğü tanımlamak için de kullanılmaktadır. Dolayısıyla ırkçılık sadece ırk temelli bir yaklaşımla ele alınmamaktadır. Yabancı düşmanlığı, ayrımcılık, hoşgörüsüzlük, kültürel farklılık, köktendincilik gibi kavramlarla yakından bağlantılı görülmektedir. Irkçılık ve yabancı düşmanlığı, bireylerin gelecekle ilgili korku ve güvensizliklerinden doğmakta, işsizlik ve fakirlikle de beslenmektedir. Bu nedenle, ırkçılığın yeni formunda, göçmen unsuru birinci sırada yer almaktadır. Göçmen ırkî aidiyetinden dolayı değil, ekonomik ve sosyal faktörler gibi diğer nedenlerle ilintili olarak dışlanmakta ya da nefret edilmektedir. Bu sebepten ötürü

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ırkçılığın bu yeni formunda esas olarak ekonomik unsurlar yatmakta, hedefte göçmen işçiler bulunmaktadır.

İrkçilikla doğrudan ilintili olan ve çoğunlukla ırkçılığın unsurlarından biri olarak değerlendirilen yabancı düşmanlığı, bir kimlik etrafından oluşturulan kültür karşısında yabancı olarak algılanan diğer kişi ya da gruplara yönelik duyulan korku, güvensizlik veya nefretin ifadesi olarak tanımlanabilir. Bu kavram çerçevesinde yabancılar, ulus bütünlüğüne karşı potansiyel tehdit olarak görülmektedir.

Kültür, din ve kimlik gibi unsurlarla ayrıştırılan ‘yabancılar’, içinde bulundukları toplumda sadece bilinmeyen kültürleri nedeniyle değil, aynı zamanda bilinip tanınan kültürü değiştirecekleri, hâkim duruma geçecekleri ve onu da yabancılaştıracakları algısı nedeniyle korku yaratmaktadır. Bu algıya sahip kişilerde, toplumda yabancıların etkisiz hâle getirilmesi, kendi kültürüne karşı bir koruma sağlamaktadır. Diğer yandan yabancı düşmanlığı sosyalleşmenin bir sonucu olarak da ortaya çıkmaktadır. İyi-kötü algısında yabancı ‘kötü’ olarak tanımlanmakta, böylece birey sosyalleşme sürecinde tüm olumsuzlukların ‘kötü’ olan yabancılarından geldiğine inanmakta ve kendisini ‘iyi’ olanla özdeşleştirmektedir.

Yabancılar karşı duyulan tedirginlik ve korku aslında onların sadece ‘yabancı’ olmasından değil, gelecek için tehlike yaratmasından duyulan kaygıdan kaynaklanmaktadır. Buna göre de, yabancı düşmanlığı aslında ırk ayrımıyla ilgili olmaktan ziyade fundamentalizm, mafya, uyuşturucu satıcılığı, suçlu gibi kavramların yabancılarla birlikte anılmasıyla alakalıdır.

Buna rağmen ırkçılık ve yabancı düşmanlığının aynı faktörler tarafından tetiklendiği görülmektedir. İrkçilik önyargılar, basmakalıp inanışlar ve ayrımcılığa yol açmaktadır. Hatta yabancı düşmanlığı ve ırkçı inanç ve davranışlar; yapılan çıkarım ve genellemeler sonucunda bireyler tarafından mantıksal bir çerçeveye oturtulmaktadır.

İrkçılık, 2. Dünya Savaşı’nın acı tecrübesinin ardından uluslararası metinlerde yer alarak evrensel hukuka girmiştir. İlk olarak Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde, herkesin ırk ayrımı yapılmaksızın hak ve özgürlüklerden faydalanacağı vurgulanmıştır. 20 Kasım 1963 tarihli Birleşmiş Milletler Her Türlü İrk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Deklarasyon ile (1904 (XVIII) sayılı Genel Kurul kararı) tüm dünyada, ırkçı ayrımcılığın her türünün ve şeklinin süratle ortadan kaldırılması ve insan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

onuruna saygının temininin gerekliliği ifade edilmiştir. Ayrıca 1958 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından kabul edilen Ayrımcılık (İş ve Meslek) Sözleşmesi ile Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilâtı tarafından 1960 yılında kabul edilen Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme’de de iş piyasasında ve eğitimde ırka dayalı ayrımcılığa müsaade edilmemesi ve buna karşı tedbirler alınması vurgusu yapılmıştır.

21 Aralık 1965 tarihinde Her Türlü Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme imzaya açılmıştır. Sözleşme’de “ırk ayrımcılığı” terimi, siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel veya toplumsal yaşamın herhangi bir alanında, insan hakları ve temel özgürlüklerin tanınmasını, uygulanmasını, bu hak ve özgürlüklerden yararlanılmasını ortadan kaldırmak veya zayıflatmak amacına ya da etkisine yönelik, ırk, renk, soy ya da ulusal veya etnik kökene dayalı her türlü ayırım, dışlama, kısıtlama ya da tercih anlamında kullanılmıştır.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi’ne göre ise Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden ırka dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin yararlanılmasının sağlanması gerekmektedir. Ayrıca 4 Kasım 2000 yılında imzaya açılan, Sözleşmeye Ek 12 Protokol ile de Sözleşmede zikredilen ırka dayalı ayrımcılık yasağı vurgulanarak sadece Sözleşme ile tanınan hakları değil ‘kanunla tanınan tüm hakları’ içerecek biçimde yeniden ifade edilmiştir.

Bunların yanında ırkçılığın engellenmesi konusunda gerek Birleşmiş Milletler gerekse de Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından yayımlanmış çok sayıda karar-tavsiye-direktif-bildiri bulunmaktadır. Ayrıca Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komitesi (ECRI) ve Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Komitesi münhasıran ırkçılık ve yabancı düşmanlığını izleme çalışmaları yapan önde gelen evrensel ve bölgesel mekanizmalardır.

I.5.2. Avrupa’da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Ortaya Çıkış ve Yükseliş Nedenleri

Irkçılık, Avrupa merkezli bir kavram olup, bu kıtada doğup büyümüştür. Özellikle de sömürge düzeninin bir getirisi olarak ortaya çıktığını söylemek yanlış olmayacaktır. Egemen ve sömürge arasındaki beşeri farkı ortaya koymak için tanımlanırken, egemenin sömürge halklarına yönelik aşağılayıcı muamelesini meşrulaştırmıştır: Buna göre Avrupalı sömürgeciler nazarında beyaz ırk; esmer, sarı ve siyah ırktan daha üstün idi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İrkçiliğin teori ve uygulaması Avrupa’da ortaya atılırken kavram hızla bütün dünyaya yayılmış ve sonuçlarıyla tarifi mümkün olmayan acıların yaşanmasına sebep olmuştur. Avrupa’da ırkçı fikirler zaman zaman gerilese de tamamen ortadan kalkması mümkün olmamıştır. Tam aksine son zamanlarda tırmanışa geçtiği endişeyle izlenmektedir. Bu çerçevede geniş manada fikir vermesi bakımından Avrupa Birliği’nde ırkçılık ve yabancı düşmanlığının nedenlerine göz atmak faydalı olacaktır.

I.5.2.1. Avrupa Birliği’nde İrkçılık ve Yabancı Düşmanlığının Ortaya Çıkış ve Yükseliş Nedenleri

İrkçiliğin yol açtığı 2. Dünya Savaşı’ndan büyük yıkımla çıkan Avrupa devletlerinin, aralarındaki anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak, sorunlara karşı bir bütün hâlinde hareket etmek, ulus-devlet örgütlenmesinin keskin sınırlarını ortadan kaldırmak maksadıyla oluşturdukları Avrupa Birliği son zamanlarda, kuruluş maksadına aykırı olarak artan oranda ırkçılık ve yabancı düşmanlığına sahne olmaktadır. Avrupa Birliği ulusları arasında kısmen olsa da, genel olarak Avrupalı olmayanlara veya Batı medeniyetinden olmayanlara karşı ortaya çıkan bu fikirlerin bazı nedenleri bulunmaktadır. Avrupa Birliğinin bütünleşme ve genişlemeden kaynaklı sorunları, küreselleşme, terör olayları, göç ve siyasi söylemler bu nedenlerin önde gelenleridir.

Avrupa Bütünleşmesi. AB bütünleşmesi, yeni politika alanlarına açılma ve yeni üyelere kucak açarak genişleme şeklinde süreci ifade etmektedir. Avrupa halklarını ortak refah paydasında birleştirmeyi hedefleyen AB bütünleşmesi, aynı zamanda dışlayıcı bir sürecin tetikleyicisi de olmuştur. Derinleşme ve genişleme süreci, AB için uluslararası yapılanmanın dinamizmini temsil ederken, öte yandan ulus devlet ve ulus devlet içindeki refah, toplum yapısını görece olarak sekteye uğratması nedeniyle milliyetçi duyguları tetiklemiştir.

Genişlemenin yarattığı refah paylaşımı korkusu ve bu endişenin aşırı sağ beslenmesi gibi yönleriyle Avrupa bütünleşmesi, dolaylı da olsa ırkçılık ve yabancı düşmanlığına zemin hazırlamaktadır.

Artan Terör Olayları. Amerika Birleşik Devletlerine yönelik 11 Eylül terör saldırıları, ulusal ve uluslararası güvenlik politikalarının değişimi gibi pek çok alanda dönüm noktası olurken, köktendincilik tehdidinin artması sonucu yabancılara olan bakışın daha

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olumsuz bir eğilim göstermesinde de önemli bir etken olarak kabul edilebilir. Saldırıları düzenleyen radikal grupların Müslüman olmaları, Müslümanların diğer göçmenlere göre daha problemli bir grup olarak görülmelerinin gerekçesi olarak ileri sürülmüştür. 2004 Madrid ve 2005 Londra terör olayları, Avrupa'nın küresel terörizm gerçeği ile doğrudan tanışması, bu süreci yabancılar aleyhine bir kez daha çevirerek bu grupları korku ve endişenin odak noktası hâline getirmiştir.

Kitlesel Göç. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra, Avrupa'nın yeniden inşası sürecinde işgücü talebini karşılamak amacıyla başlatılan kitlesel göç, toplum yapısında meydana getirdiği değişiklikler nedeniyle siyasi ve sosyal alanda tartışılan bir konu olmuştur. Küreselleşmenin işgücü hareketliliğine izin veren yapısı ile çok kültürlülüğü daha görünür kılması ve küresel krizlerin yarattığı endişelerin ulusal politikalara, özellikle göçmenlere yönelik dışlayıcı bir tavırla yansması, göçü ırkçılık ve yabancı düşmanlığıyla ilgili olarak tartışmaya açmaktadır. Ayrıca göçmen, mülteci ve sığınmacıları, ırkçı söylem ve eylemlerle sosyal dışlamaya maruz kalan gruplar listesinin başına taşınması bakımından, Avrupa'nın değişen demografik yapısı ve sosyal entegrasyon sorunları da kitlesel göçü, Avrupa'daki ırkçılık ve yabancı düşmanlığı sorunlarının temeline oturtmaktadır.

Ekonomik Sorunlar. Yirminci yüzyılda, ekonomik alandaki hareketlilik, ulusal sınırları aşırp dünya çapında hızla yayılan karşılıklı bir etkileşim ve karşılıklı bağımlılık getirmiştir.

Ekonomik krizler, zengin Batı toplumlarının refah düzeylerini etkilemiş, bundan da en fazla orta ve alt sınıflar zarar görmüştür. Bu zararların faturası ise yabancılar kesilmeye çalışılmıştır. Ekonomik anlamda küreselleşmenin toplum yapılarında meydana getirdiği değişim, tabanı olumsuz etkilemiş ve aşırı sağın eline siyasi bir koz vermiştir. Yerli halkın yabancılar sebebiyle işsiz kaldığı, yabancıların ekonomik yük getirdiği, böylece halkın refahının azaldığı biçiminde bir algı, ulus devlet içindeki ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikirlerinin destek bulmasına katkı sağlamaktadır.

Siyasi Söylem ve Eylemler. Yeni dünya düzeninde ve AB bütünleşmesinde görülen göç ve güvenlik bunalımı gibi konuların topluma yansıyan olumsuz yönleri, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı için zemin hazırlamaktadır. Ancak bu zemini görünür kılan unsur ise

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

bunun siyasiler tarafından kullanımı ve hükümetlerce soruna çare olarak sunulan politikaların toplumdaki yanlış algılamaları azaltmak yerine meşru hâle getirmesidir.

İstihdam ve yerleşim yeri gibi alanlarda ırk ve etnik kökene dayalı ayrımcılığın gözle görünür hâle gelmesine rağmen, etkili ve kapsamlı önlemler alınması konusunda siyasi düzlemde yeterli düzeyde farkındalık sağlanamazken, mevcut sorunların temel kaynağı olarak yabancıların gösterildiği siyasi yapılanmalar “öteki” tanımlamasını pekiştirerek ayrımcı bir farkındalığın oluşumuna neden olmaktadır.

Aşağıda AB üyesi ülkelerde resmî kayıtlara geçen ırkçı saikle işlenmiş suçların eğilimini gösteren tablo yer almaktadır. Tablodan görüleceği üzere, AB üye devletlerinin büyük bölümünde ırkçı saikle işlenen suçlarda genel bir artış eğilimi söz konusudur. Fransa’da 2008 yılına göre 2009 yılında ırkçı temelli suçlarda yüzde 100’ün üzerinde bir artış görülmektedir. ırkçı saikle en çok suç işlenen ülkeler olarak İngiltere ve Galler göze çarpmaktadır. Bunu, toplam on yıllık periyotta resmî kayıtlara geçen 150 bine yakın suç ile Almanya izlemektedir.

Tablo 2: ırkçı motifle işlenen suç eğilim tablosu, 2000-2009.(kaynak: AB Temel Hakları Ajansı, Fundamental rights: challenges and achievements in 2010)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2008-2009 yüzde değişim	2000-2009 yüzde değişim
Belçika	757 suç	751	727	848	1,021	1,272	1,375	1,304	1,188	1,053	%11.4	%8.5
Çek C.	364 suç	452	473	335	364	253	248	196	217	265	%22.1	-%6.0
Danimarka	28 olay	116	68	53	37	87	227	35	175*	306	%74.9	%89.1
Almanya	-	14,725 suç	12,933	11,576	12,553	15,914	18,142	17,607	20,422	19,468	%4.7	%8.2 2001-2009
Fransa	903 rapor	424	1,317	833	1,574	979	923	723	864	1,841	%113.1	%6.1
İrlanda	72 rapor	42	100	62	84	94	173	214	172	128	%25.6	%27.9
Avusturya	450 şikayet	528	465	436	322	406	419	752	835	791	%5.3	%11.3
Polonya	215 suç	103	94	111	113	172	150	154	122	109	%10.7	-%1.5
Slovakya	35 suç	40	109	119	79	121	188	155	213	132	%38.0	%31.6
Finlandiya	495 suç	448	364	522	558	669	748	698	1,163*	1,385	%19.1	%33.1
İsveç	2,703 suç	2,785	2,391	2,436	2,414	2,383	2,575	2,813	4,826**	4,707	%2.5	%10.3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İngiltere & Galler	47,701 olay	53,121	54,858	49,344	54,157	57,863	60,926	62,071	58,445	55,862	%4.4	%2.2
İskoçya			1,699 saldırı	2,673	3,097	3,856	4,294	4,474	4,543	4,564	%0.5	%18.1 2002-2009
Kuzey İrlanda							1,006 olay	1,183	1,044	1,036	-0.8%	-%0.5 2002-2009

* Olayların kayıt biçiminde yapılan değişik nedeniyle bir önceki yıl ile kıyaslanmamalıdır.

** Nefret suçunun tanımında yapılan değişiklik nedeniyle bir önceki yıl ile kıyaslanmamalıdır.

Aşağıdaki tabloda ise aşırı sağ motifle işlenen suçlar bulunmaktadır. 2010 itibariyle yalnızca dört Avrupa ülkesinde resmî olarak kaydı tutulan aşırı sağ motifli suçlarda Almanya başı çekmektedir ve bu suçlarda 2001 yılından bu yana genel bir artış görülmektedir. Böylece Almanya’da aşırı sağ fikirlerden beslenen önemli büyüklükte bir kitlenin olduğu anlaşılmaktadır. Buradaki suç tanımının içine son yıllarda artan bilişim suçlarının önemli bir yer işgal ettiğini belirtmek gerekir.

Tablo 3: Aşırı sağ motifle işlenen suç eğilim tablosu, 2000-2009. (kaynak: AB Temel Hakları Ajansı, Fundamental rights: challenges and achievements in 2010)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2008-2009 yüzde değişim	2000-2009 yüzde değişim
Avusturya	291	301	261	264	189	188	204	280	333	356	%6.9	%1.8
Almanya	-	10,054	10,902	10,792	12,051	15,361	17,597	17,176	19,894	18,750	% 5.8	%16.6 2001-2009
Fransa	207	198	179	148	461	419	301	247	129	181	%40.3	%0.1
İsveç	566	392	324	448	306	292	272	387	667*	538	%19.3	%2.3

*Aşırı sağ motifli suç tanımındaki değişiklik nedeniyle bir önceki yıl ile karşılaştırılmamalı

Almanya’da faaliyet gösteren Amadeu Antonio Vakfı, Batı ve Doğu Almanya’nın birleşmesinden sonra kaç ırkçı motifli cinayet işlendiği konusunda yaptığı araştırmada, bu sayıyı 182 olarak belirlemiştir. Vakfa göre, öldürülenler arasında sadece yabancılar değil; polisler, Çingeneler, evsizler, pankçılar, avukatlar ve çocuklar da bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığında kayıtlı verilere göre, en erkeni 1988 yılından bugüne kadar 24 Türk kökenli, ırkçı saikle yapılan eylemler sonucu öldürülmüştür. Cinayetler genel olarak saldırı ve kundaklama sonucu meydana gelmiştir.

Türk Dışişleri Bakanlığının resmî kayıtlarına giren, 2012 yılının ilk üç ayında Türk kökenlilere ve onlara ait işletme ve sivil toplum kuruluşlarına karşı gerçekleştirilen, bazı Avrupa ülkelerindeki ırkçı ve yabancı düşmanlığı motifli eylemlerden örnekler şu şekildedir:

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Tablo 4: 2012 yılının ilk üç ayında ırkçı ve yabancı düşmanlığı motifli eylem örnekleri

	Tarih	Ülke	Şehir	Eylem	Olay
1	01.01.2012	Almanya	Hamburg	Cami Saldırısı	Hamburg DİTİB Merkez Cami yerleşkesine molotof kokteyli atılmış; cami yerleşkesindeki bir acentanın camları kırılmıştır.
2	03.01.2012	Almanya	Köln	Cami Saldırısı	Düren DİTİB Fatih Camii duvarına ve karşısına Türklere hakaret içeren yazı yazılmıştır.
3	04.01.2012	Almanya	Frankfurt	Kundaklama	Neuhof'ta bir Türk'e ait döner dükkânına saldırıda bulunulmuştur.
4	05.01.2012	Almanya	Frankfurt	Kundaklama	Bir cami derneğinin deposunu ateşe verme girişiminde bulunulmuştur.
5	07.01.2012	Almanya	Frankfurt	Kundaklama	Darmstadt Türk-İslam Derneğine yanıcı madde atılmıştır.
6	12.01.2012	Almanya	Frankfurt	Tehdit Mektubu	Dietzenbach DİTİB Camiine 'İslam'ın Almanya'ya ait olmadığını' ve Hz. Muhammed'e hakaret içeren bir toplantının duyurusunu içeren mektup gönderilmiştir.
7	11.01.2012	Fransa	Lyon	Duvar Sloganı	Montbrison Türk Kültür Derneğine gamalı haç çizilmiştir.
8	12.01.2012	Avusturya	Salzburg	Tehdit	Bir Türk kökenlinin evinin önüne domuz kanı dökülmüş ve domuz ayakları bırakılmıştır.
9	20.01.2012	Bulgaristan	Burgaz	Kundaklama	Varna Aziziye Camii'ne molotof kokteyli atılarak yakılmak istenmiştir.
10	22.01.2012	Almanya	Münih	Saldırı	Polisin yakından bildiği 28 yaşındaki bir neo-Nazi Türk kökenli taksi şoförüne hakaret edip saldırmış ve burnunu kırmıştır.
11	06.02.2012	Almanya	Karlsruhe	Saldırı	Trafiğin sıkıştığı bir sokakta bir Alman sinirlendiği Türk çifte ırkçı hakaretlerde bulunmuş, bir başka Türk kökenli kadını ise darp etmiştir. Saldırıya uğrayan kadın fiziksel ve psikolojik tedavi görmüştür.
12	09.02.2012	Almanya	Berlin	Tehdit Mektubu	"Yeni Filozoflar Birliği" adlı bir grup tarafından iki camiye, yabancıların Almanya'yı altı ay içinde terk etmesi gerektiği, aksi hâlde eyleme geçeceklerini ifade eden bir tehdit mektubu gönderilmiştir. Aynı mektuptan Stuttgart'taki bir camiye de gönderilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

13	16.02.2012	Yunanistan	Gümölcine	Saldırı	Osmanlı döneminden kalma tarihi kabirlerin de bulunduğu mezarlıktaki bazı mezar taşları kırılmış, bazıları yıkılmıştır.
14	16.02.2012	Fransa	Lyon	İrkçı Slogan	Bourganeuf'ta Türkleri hedef alan ırkçı ve yabancı düşmanlığı içerikli bir mektup kampanyası başlatılmıştır.
15	16.02.2012	Almanya	Mainz	Tehdit Mektubu	DİTİB Selimiye Cami derneğine tehdit mektubu gönderilmiştir.
16	18.02.2012	Belçika	Brüksel	İrkçı Propaganda	Charleroi Marchienne-au-Port Türk-Belçika Yardımlaşma Derneği Alaaddin Camii'ne, üzerinde "evinize geri dönün" yazılı plastik domuz maskesi asılmıştır.
17	20.02.2012	İsviçre	Zürih	İrkçı Slogan	20.02.2012 tarihli yüksek trajik 20 Minuten gazetesindeki başyazıda, İsviçre Halk Partisi Widen Teşkilatı, internet sitesinde Türk ve Yugoslavlara karşı "domuz Türkler", "pis Yugoslavlar" şeklinde ırkçı sloganlar yer aldığı ifade edilmiştir. Haber doğrulanmıştır.
18	20.02.2012	Almanya	Berlin	Saldırı	Türk kökenli bir kişi bir Alman'ın ırkçı sözlü saldırısına maruz kalmış; aynı günün akşamı, evinde silah bulundurduğu sanılarak polisçe evine baskın düzenlenmiş, ifadesi alınmadan feci biçimde dövülmüştür.
19	21.02.2012	Almanya	Nürnberg	İrkçı slogan	Neumarkt'taki DİTİB derneği binasına "Türkler dışarı" yazısı yazılarak altına kuş ölüsü bırakılmıştır.
20	21.02.2012	Almanya	Berlin	Sözlü Saldırı	Öğrencilerinin büyük çoğunluğu yabancı kökenli ve Türk olan E.O. Plauen adlı ilkokulun okul gezisi sırasında öğrenciler, tramvayda orta yaşlı bir erkek yolcu tarafından yüksek sesle "Hepinizi kamplara, gaz odalarına sokmak gerekir" şeklinde ırkçı ifadeyle taciz edilmiş; bu sırada yolculardan bir tepki gelmediği gibi bir kadın yolcu tarafından tasdikleyici sözler sarf edilmiştir
21	25.02.2012	Almanya	Hannover	Saldırı	Müchein'deki bir döner dükkanına altı kişilik grupça saldırıda bulunulmuş, Hitler'in doğum günü olan 20 Nisan'a kadar dükkânı kapatmadığı takdirde yeni kurbanın kendisi olacağı tehdidinde bulunulmuştur. Şahıs korkudan uzun süre dükkânını açamamıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

22	28.02.2012	Almanya	Hannover	Tehdit mektubu	“Yeni Filozoflar Birliği” adlı bir grup tarafından, daha önce Berlin ve Stuttgart’taki camilere de gönderilen, yabancıların Almanya’yı altı ay içinde terk etmesi gerektiği, aksi hâlde eyleme geçeceklerini ifade eden bir tehdit mektubu gönderilmiştir.
23	02.03.2012	Almanya	Hannover	Irkçı Slogan	Bad Essen DİTİB Sultan Murad Camii duvarına gamalı haç ve Nazi sembolleri çizilmiştir.
24	07.03.2012	Almanya	Köln	Saldırı	Ehliyetsiz araba kullanmaktan karakola götürülen Türk kökenli bir kişi, izinsiz ses kaydı yaptığı için polisler tarafından orantısız kuvvet kullanımına ve aşağılayıcı muameleye maruz bırakılmıştır. Kişi Türk olduğu için bu muamelelere maruz kaldığını iddia etmektedir.
25	08.03.2012	Almanya	Hannover	Tehdit mektubu	“Yeni Filozoflar Birliği” adlı bir grup tarafından, daha önce camilere ve derneklere de gönderilen, yabancıların Almanya’yı altı ay içinde terk etmesi gerektiği, aksi halde eyleme geçeceklerini ifade eden bir tehdit mektubu gönderilmiştir.
26	20.03.2012	Ukrayna	Odessa	Saldırı	Akmescit bölgesi Saraylı Kıyat (Mirnoye) köyündeki Müslüman mezarlığındaki mezar taşları kırılmış, yeni mezarların üzerinden arabayla geçilmiştir.
27	22.03.2012	Fransa	Paris	Tehdit Mektubu	Türk Başkonsolosluğuna “İslam pis yabancıların dinidir.”, “Fransa pis bir Yahudi-Arap çöplüğüdür.”, “Musevilik-İslam tehdidine ölüm” ifadeleri yer alan bir mektup gönderilmiştir.
28	23.03.2012	Almanya	Berlin	Taciz	Çoğunluğu Türk olan Berlin Carl-von-Ossietzky Lisesi 9. Sınıf öğrencileri okul gezisi için Ostbahnhof tren istasyonunda trene binerken bir demiryolu çalışanı tarafından diğer yolcuya “al sana bir tren dolusu yabancı” (aşağılayıcı manadaki Kanaken şeklinde) ifadesini kullanmıştır. Durum polise bildirilmiş, ancak polisler veli ve öğrencileri kenara alarak kimlik tespitinde bulunmuşlardır.
29	27.03.2012	Fransa	Lyon	Taciz	Bourgoin-Jaillieu Türk Kültür Derneğinde namaz kılmakta olanlara karşı bitişik inşaattan yüksek sesle hakaretlerde bulunulmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Sivil kişilerce işlenen suçlar yanında, Avrupa'nın bazı ülkelerinde, güvenlikten sorumlu kamu görevlilerinin ırkçılık ve yabancı düşmanlığı saikiyle hareket ederek Türk vatandaşlarına karşı aşırı derecede şiddet uyguladıkları öğrenilmiştir. Temmuz 2011'de Hollanda'nın Beverwijk kentinde yaşayan 22 yaşındaki İhsan Gürz, bir büfede karıştığı kavga dolayısıyla gözaltına alınmak istenmiş, direnince kendisine sert müdahale edilerek karakola götürülmüş, ancak karakolda hayatını kaybetmiştir. Gürz'ün karakolda maruz kaldığı aşırı şiddet nedeniyle öldürüldüğü iddia edilmektedir. Ölmeden önceki resimlerinde yüzünde maruz kaldığı şiddetli darbin izleri tespit edilmiştir. Alınan bilgilere göre, olaya ilişkin yapılan soruşturmanın çok yavaş işlediği görülmektedir.

Avrupa genelinde ırkçılık ve yabancı düşmanlığının tırmandığı boyutlar son derece endişe vericidir. Aşırı sağ partilerin giderek daha fazla destek kazanarak yükselişe geçtiği son seçimlerde ve yapılan anketlerde de görülmektedir:

Tablo 5: Avrupa 'da aşırı sağ partilerin yükselişte olduğu ülkeleri oy oranına göre gösterir tablo

Ülke	Parti	Son Seçimde Aldığı Oy oranı
İsviçre	İsviçre Halk Partisi	%29
Norveç	İlerici Parti	%29
Finlandiya	Gerçek Finlandiyahılar Partisi	%19
Fransa	Ulusal Cephe	%18 (Parti liderinin Cumhurbaşkanlığı seçiminde aldığı oy oranıdır.)
Avusturya	Avusturya Özgürlük Partisi	%17,5
Macaristan	Jobbik, Daha İyi Bir Macaristan Hareketi	%17
Hollanda	Özgürlükler Partisi	%15
Danimarka	Danimarka Halk Partisi	%12,3
Yunanistan	Altın Şafak	%7

Tablo 6: Bazı Avrupa Ülkelerinin Parlamentolarındaki Aşırı Sağcı Partiler

Avusturya	<i>Avusturya Özgürlük Partisi</i>	1999 seçimlerinde %27 oy alarak zirveye çıkan parti, 2008 seçimlerinde bir önceki seçime göre oy oranını artırarak %17,5 oy almıştır. Üçüncü parti konumundaki AÖP son yapılan kamuoyu yoklamalarında ise ülkedeki birinci parti olarak görülmektedir. Neo-Nazi söylemleriyle bilinen bir parti olan AÖP, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığını ön planda tutmaktadır.
------------------	-----------------------------------	---

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Danimarka	<i>Danimarka Halk Partisi</i>	2011 seçimlerinde 430 bin oy ile %12,3 oranında oy alan Danimarka Halk Partisi aşırı sağcı bir parti olarak tanımlanmaktadır. Yabancı karşıtlığını açıkça dile getiren parti, çok kültürlü topluma karşı çıkmakta ve yabancıların asimile edilmesi gerektiğini savunmaktadır.
Finlandiya	<i>Gerçek Finlandiyalılar Partisi</i>	Gerçek Finlandiyalılar Partisi 2011 seçimlerinde %19 oy alarak ülkenin üçüncü en büyük partisi olmuştur. Avrupa Birliği muhalifi olan parti göçmenlere karşı sert politikaları savunmaktadır.
Fransa	<i>Ulusal Cephe</i>	Jean-Marie Le Pen tarafından kurulan parti 1986'ya kadar Meclis'te idi. Ancak baraj sistemi ile bu tarihten sonra Meclis'e girememiştir. Partinin temel politikası göçmen karşıtlığı üzerinedir. Nitekim Le Pen ırkçı söylemleri nedeniyle çok defa ceza almıştır. Parti son yıllarda söylemini "İslam karşıtlığı" üzerine kurmuştur. Partinin yeni lideri Jean-Marie Le Pen'in kızı Marine Le Pen 22 Nisan 2012 yılında ilk turu yapılan Fransa Cumhurbaşkanlığı seçiminde 6 milyon oy ile %18 oranında oy alarak üçüncü sırada yer almıştır. 2007 genel seçimlerinde partinin oy oranı %4,3 idi.
Hollanda	<i>Özgürlükler Partisi</i>	Liderliğini aşırı sağcı Geert Wilders'ın yaptığı Özgürlükler Partisi söylemleriyle İslam, Türkiye ve yabancı düşmanlığını öne çıkarmaktadır. 2006 seçimlerinde %6 oy alan parti, 2010 yılı seçimlerinde %15 oranına tekabül eden 1,5 milyon oy ile üçüncü büyük parti konumuna yükselmiştir.
İsviçre	<i>İsviçre Halk Partisi</i>	Parti son seçimlerde aldığı %29 oy oranı ile birinci sıradadır ve İsviçre tarihinde tek başına en çok oy almış parti konumundadır. Yabancılar yönelik sert kısıtlayıcı önlemleri savunan parti 2009 yılında minare yasağının da mimarıdır. Parti ülkede ırkçılığın cezalandırılmasına karşı çıkmakta ve ırkçılığa karşı mücadele komisyonunun kaldırılmasını savunmaktadır.
Macaristan	<i>Jobbik, Daha İyi Bir Macaristan Hareketi</i>	Parti, söylemleri ve taraftarlarının eylemleri nedeniyle çingene, roman ve eşcinsel düşmanı olarak tanımlanmaktadır. Partinin oy oranı 2006 yılında %2 iken 2010 yılı genel seçimlerinde %17'ye yükselmiştir. Parti ülkenin en büyük üçüncü partisidir.
Norveç	<i>İlerici Parti</i>	Ülkenin en büyük ikinci partisi olan İlerici Parti %29 oranına sahiptir. Parti yabancı sığınmacılara karşı sert önlemler alınmasını ve yabancıların aile birleşimlerinin kısıtlanmasını savunmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yunanistan *Altın Şafak*

Avrupa ülkelerinin parlamentolarındaki en aşırı sağcı parti olarak nitelenen Altın Şafak Partisi, neo-Nazi ve faşist olarak tarif edilmektedir. Parti taraftarlarının zaman zaman göçmenlere ve etnik gruplara karşı şiddet içerikli eylemlerine rastlanmaktadır. Amblemi Nazi sembolünü çağrıştıran Parti, 2012 yılı Mayıs ayında yapılan genel seçimlerde ekonomik krizin de etkisiyle %7 oy ile 21 sandalye alarak ilk kez parlamentoya girmeye hak kazanmıştır.

I.5.3. Almanya’da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı

19. yüzyılın sonlarına doğru ulus bütünlüğünü sağlayarak güçlü bir şekilde uluslararası arenaya çıkan Almanya, sömürge paylaşımı rekabetinin de etkisiyle gerçekleşen 1. Dünya Savaşının en önemli aktörlerinden biri oldu. Savaştan mağlubiyetle çıkan Almanya’nın galip devletlerle yaptığı Versailles (Versay) Antlaşmasının ağır hükümleri Almanya’yı mağlup olarak ilan etmek değil, adeta sırtını bir daha yerden kaldırmamasını sağlamak amacındaydı.

Savaşın maliyeti ve Versailles Antlaşmasının ağır hükümleri yanında 1929 ekonomik buhranı sonucu iktisadi hayat oldukça gerilemişti. Bunun, komünizmin Almanya’ya yayılacağı korkusuyla birleşmesi sonucu Adolf Hitler ve Nazi ideolojisi ülkede doğup büyümeye başladı. Hızla yayılan Nazizm, temel olarak ırkçılığa dayanmaktaydı: Alman ırkının üstünlüğü, başta Yahudiler ve Çingeneler olmak üzere Arî ırktan olmayanların tasfiye edilmesi ve ırk açısından homojenleştirilmiş bir toplum. Bu ideoloji diğer ırkları küçük görmekte, özellikle Yahudilere karşı büyük bir düşmanlık beslemekteydi. Ekonomik bunalım içindeki Almanya’yı birlik içinde tutabileceği düşüncesiyle Adolf Hitler’in 1933 yılında Başbakan olarak atanmasının ardından ise iktidar olmanın verdiği güç ile Nazizm Almanya’nın tümüne yayıldı. Hitler’in üstün ırk fikri, Versay Antlaşmasını tanımaması, askerî yönden genişleme stratejisi ve ekonomik kalkınma planları Alman halkında umut ve güven yaratmıştı.

Hitler’in ırkçı politikası öncelikle Alman ırkının tek devlet etrafında birleşmesine yöneldi. Avusturya’nın ilhaki, Çek Cumhuriyetinde Almanların çoğunluk olduğu bölgelerin işgali gibi adımların ardından, Almanları pratikte de üstün duruma getirmek üzere yeni bir dünya savaşı başlatıldı. Savaş sırasında Almanya’da yaşayan milyonlarca Yahudi ve

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Çingeneler sırf ırkçı sebeplerle öldürüldü. Almanya'nın aşırı sağ temelli politikasıyla başlayan savaş, tüm dünyada 50 ilâ 70 milyon arasında insanın ölmesine neden olmuştur.

Nazi Almanyası'nın yenilgiye uğrayarak ortadan kalkmasıyla birlikte, yeni kurulan Almanya'da (Batı Almanya) Nazizm'e dair her şeyin izi silinmeye çalışılmıştır. Öncelikle aşırı sağın güçlenmesini önlemek üzere bir Anayasa hazırlanmıştır. Nürnberg Mahkemelerinde, önde gelen Naziler yargılanarak idam edilmiştir. Nazizm'in övülmesi yasaklanmış, Yahudilere karşı yapılan katliam soykırım olarak kabul edilerek bunun inkârı suç sayılmıştır. Diktatörlükten yeniden demokratik bir rejime dönüşen Almanya, kendisine ve tüm dünyaya büyük acılar yaşatan ırkçılığa karşı yasal zeminde çeşitli önlemler almaya çalışmıştır. Ancak alınmaya çalışılan çeşitli önlemlere rağmen ırkçılık ve Nazizm'in köklerini silmek mümkün olmamıştır.

Savaş sonrası Batı Almanya'da aşırı sağın siyasi alanda doğup yükseldiği görülmektedir. Savaşın hemen ardından nasyonal sosyalist partiler yasaklanmış ancak siyasi partiler yasasında yapılan değişiklik sayesinde bazı ırkçı neo-Nazi partiler kurulmuştur (Sozialistische Reichspartei ve Deutsche Reichspartei). Bu partiler savaş sonrası oluşan ilk Federal Meclis'te %5 oranında oy almayı başarmıştır. 1949-1952 arasında daha başka aşırı sağ partiler de ulusal ve yerel meclislerde temsil edilmiştir. Ancak bunlara destek zamanla azalmış, 1949 yılında 1 milyonluk oy potansiyelleri 1961'de 290 bine kadar düşmüştür. 1952 yılında aşırı sağ parti "Sozialist Reichspartei" Anayasa Mahkemesince kapatılmıştır. Ayrıca 1953 yılında konulan %5 seçim barajı aşırı sağın önünün kesilmesini sağlamıştır.

1964'de "Nationaldemokratische Partei Deutschlands (Almanya Ulusal Demokratik Parti)" (NPD)'nin ortaya çıkışı, aşırı sağın yeniden hareketlenmesine neden olmuştur. 1969 yılındaki genel seçimlerde %4,3 oy oranı ile önemli bir başarı kazansa da bunu sürdürememiştir. NPD oyları, milliyetçi çizgideki söylemlere başvuran merkez sağ ve sol partilere kaymıştır. Oylarını artırmak isteyen NPD, neo-Nazi örgütlerini kendi çatısı altında toplamaya başlamıştır. Nitekim 1990'ların sonlarında neo-Nazi örgütlerinin üye sayısı azalırken NPD'nin üye sayısında artış kaydedilmiştir. Ulusal seçim barajı nedeniyle NPD Bundestag'a giremeye de yerel seçimlerde hâlen sandalye kazanabilmektedir. 2004 yılı Saksonya eyalet meclisi seçimlerinde %9,2 oy elde etmeyi başarmıştır. Şu an için iki eyalet

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

parlamentosunda (Saksonya ve Mecklenburg-Western Pomerania) NPD milletvekilleri yer almaktadır.

Aşırı sağın siyasi örgütlenmesi NPD dışında da devam etmiştir. 1983'te kurulan "Republikaner" yerel meclislerde başarılı sonuçlar almıştır. Batı Berlin seçimlerinde %7,5 oy oranına ulaşmayı başarmıştır. Parti 1990'lardan sonra çıkışını sürdürmüştür. Baden Württemberg'de %10,9 oy alarak ilk kez bir eyalet parlamentosunda temsil hakkı elde etmiştir. Aşırı sağ kanatta kurulan bir diğer parti de, 1970'lerin başında kurulan "Deutsche Volksunion" (DVU)'dur. Schleiswig-Holstein'da 1992 seçimlerinde elde ettiği %6,3'lük oran partinin en büyük başarısı olmuştur. Parti 2011 yılında NPD ile birleşmiştir.

Bu partilerin tek tek etkileri düşük olsa da, genel olarak Almanya'da merkez partilerinin politika ve söylemlerini etkiledikleri görülmektedir. Merkez partilerin aşırı sağın önünü kesmek için bu partilerin söylemlerini kendi söylemlerine dâhil ettikleri görülmektedir. Günümüzde aşırı sağ kanatta en güçlü oluşum NPD ve DVU ortaklığındaki yapıdır. Bu oluşum 2009 yılı Federal Meclis seçimlerinden %1,5 oy alarak çıkmıştır. Genel seçimlerdeki düşük oy oranına karşı, NPD ve DVU ortaklığının genel stratejisi yerel parlamentolarda sandalye kazanarak ve genç seçmenlerin desteğini elde ederek güçlenmektir. "Hayatta kalmak için savaş" sloganını kullanan parti, yayınladığı bildirilerde Avrupa'da İslam'a, küreselleşmeye ve çok kültürlü toplum fikrine karşı açıkça sert söylemlerde bulunmaktadır. NPD'nin günümüzde 7 binin üzerinde üyesi bulunmaktadır. 2003 yılında NPD'nin kapatılması istemiyle Federal Alman hükümeti, Federal Meclis ve Eyaletler Meclisi tarafından Federal Alman Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmışsa da tanık olarak dinlenmek istenen NPD üyelerinin istihbarat muhbiri olduklarının ortaya çıkması üzerine, bu tanıklıkların geçerli olmayacağı ve bu nedenle usule aykırılığı gerekçe gösterilerek kapatma davası durdurulmuştur. Son olarak, 2000-2006 yılları arasında dokuz yabancı kökenlinin ırkçı saikle neo-Nazilerce öldürülmesi olayında NPD üyelerinin de eli olduğunun tespit edilmesi ve aşırı sağ terörle mücadelede kararlılık kapsamında NPD'nin kapatılma süreci için düğmeye basılmıştır.

Almanya'da aşırı sağın yükselişinde, siyasi, sosyal, ekonomik nedenler ile Avrupa Birliği ve göçmenlere bakış etkili olmaktadır. Almanya diğer Avrupa ülkelerinden farklı olarak, Nazi mazisi dolayısıyla, geçmişten bu yana ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikrinin her

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

zaman var olduğu bir toplum yapısına sahiptir. Ancak 2000'lerden itibaren bu fikirlerin yükselişe geçmesinde bir takım temel etkenler rol oynamaktadır. Bunların başında 11 Eylül 2000'deki terör saldırısı bahane edilerek, Batı dünyasının İslam'ı düşman olarak görme eğilimi gelmektedir. 11 Eylül'ün hemen ardından Londra ve Madrid terör saldırılarının patlak vermesi, bunları gerçekleştiren terör örgütlerinin üyelerinin birçok Batı Avrupa ülkesinde yapılanmakta olduğunun tespit edilmesi yabancılara ve özellikle Müslümanlara karşı korku duygusunu getirmiş, bu duygu fiziksel ve zihinsel saldırıya dönüşmüştür. İslam'ın Avrupa'ya yayılmaya başladığı, Avrupa'nın 'medeni ve ilerici' toplumunu ve refahını gerileterek yıkıma uğrattığı fikri yayılmaya başlamıştır. Çok kültürlülüğün iflas ettiği düşüncesinin en tepe siyasetçiler tarafından dile getirilmesi, yabancılara karşı sert söylemlerin seçimlerde oy toplama aracı hâline getirilmesi, uluslararası piyasaların birbirine bağımlılığının sonucu olarak ekonomideki çalkantıların işsizliği artırması nedeniyle göçmenlerle refah paylaşımının rahatsızlık yaratması, bu nedenle göçmenlerin rakip olarak görülmesi veya işsiz göçmenlerin halkın vergileriyle devlet tarafından beslendiği düşüncesi, ırkçı ve yabancı düşmanlığının yayılmasına neden olmuştur.

İslam ile Hristiyanlık arasındaki farklılığın zenginlik olarak değerlendirilmek yerine uyumsuzluk olarak nitelendirilmesi, İslam dinindeki cihat fikrinin yanlış bilinmesi, başta Türkler olmak üzere Müslüman göçmenlerin sürekli kötü örneklerinin görülmek istenmesi, medya tarafından göç ve göçmen sorunlarının sürekli tartışma ortamına itilmesi ve hatta yabancılar dâhil her kesime tanınması öngörülen hak ve özgürlükler nedeniyle demokrasiye olan inancın azalmaya başlaması, aşırı sağa karşı ilginin artmasına neden olmuştur.

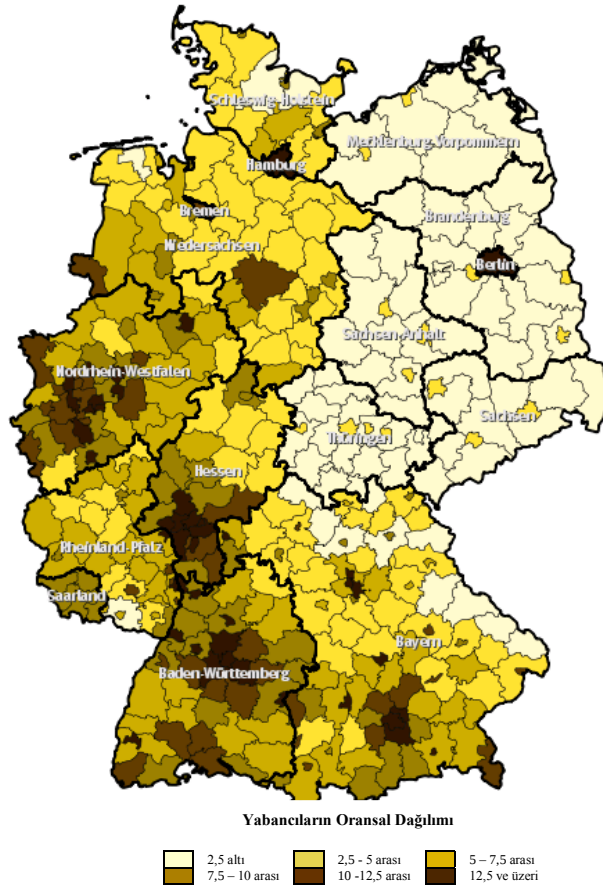
Almanya'nın 1980'lerde hız verdiği modernleşme toplumda 2/3'lük refah düzeyi yüksek bir sınıf oluşturmuştur. Geri kalan 1/3'lük kesim ise düşük ücretli işçiler, ara kademe çalışanları, vasıfsız işçiler, gençler ve uzun süre işsiz kalan insanlardan oluşmaktadır. Çeşitli zamanlarda meydana gelen ekonomik krizlerle birlikte işsiz insan sayısı önemli oranda artmıştır. Ekonomik olarak geleceklerini güvende hissetmeyen bu bireylerin aşırı sağa daha eğilimli olduklarını ve şiddete varan yabancı düşmanlığının bu gruplar arasında daha fazla olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle kendisine iş imkânı yaratan yabancı kökenliler, bu grupların hedefi hâline gelebilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Almanya’da toplam nüfus içinde ebeveynlerinden en az birisi başka ülke kökenli olan 16 milyon insan yaşamaktadır (%19). Ülkede bir yabancı ülke vatandaşı olan kişi sayısı ise (31.12.2011 itibariyle) 7.369.909’dur. Bu sayı içerisinde en büyük nüfusu Türkiye’den gelenler oluşturmaktadır. Türkiye’yi İtalya, Polonya, Sırbistan-Karadağ-Kosova, Yunanistan, Hırvatistan ve Rusya Federasyonu izlemektedir. Alman vatandaşlığına sahip olanlar da hesaba katıldığında, şimdiki ve eski uyruklarıyla beraber göçmenler arasında yine Türkler başı çekmekte, Türkiye kökenlileri Polonya, Rusya Federasyonu, İtalya, Romanya ve Yunanistan izlemektedir. Eyaletler yönünden bakıldığında Bremen (%26,3), Hamburg (%26,3) ve Baden-Württemberg (%25,5) en yoğun göçmen nüfuslu eyaletlerdir. Doğu-batı birleşmesinden sonra ortaya çıkan yeni eyaletlerde (doğu eyaletlerinde) göçmen nüfusu batı ve güney eyaletlerine göre çok düşük bir orana sahiptir. Aşağıdaki haritada Almanya’da ikamet eden yabancı ülke vatandaşlarının bölgelere göre oranı gösterilmektedir:

Tablo 7 : 31.12.2011 tarihi itibariyle Almanya’daki yabancıların bölgelere göre oransal dağılımı

Kaynak: Almanya Federal İstatistik Dairesi, www.destatis.de.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Şehir bazında bakıldığında bazı şehirlerde göçmen nüfusu, toplam nüfusun yüzde 30'unun üzerindedir. Örneğin Münih'te nüfusun %35'i, Nürnberg'de nüfusun %38,3'ü göçmen kökenlidir; Dortmund'da ise nüfusun %30,8'i göçmen kökenlilerden oluşmaktadır. Birçok şehirde 6 yaşın altındaki nüfusun ise %55'inden fazlası göçmen kökenli çocuklardan oluşmaktadır. Örneğin Frankfurt am Main şehrinde altı yaşından daha küçük olanların %67,5'i göçmen kökenlidir.

1992 yılında yapılan bir araştırmada Doğu Almanlar'ın %51'i ile Batı Almanlar'ın %60'ının, yabancıların 'asıl ülkelerine' dönmelerini istedikleri tespit edilmiştir. Aynı yıl yapılan başka bir araştırmada ise 'yabancılar meselesi' sebebiyle Almanların %37'sinin aşırı sağ partilere sempatiyle baktıkları belirtilmiştir. Nitekim 1990-1992 yılları arasında yabancılara karşı şiddet olayları 309'dan 2639'a çıkmıştır.

Almanya Anayasayı Koruma Teşkilatının verilerine göre, Almanya'da 2007 yılında 31 bin; 2008 yılında 30 bin; 2009 yılında 26 bin; 2010 yılında ise 25 bin aşırı sağ gruplara üye kişiler bulunmaktaydı. Bu düşüşün sebebi olarak aşırı sağcı partilerin azalması ve alt kültür odaklı aşırı sağcı sayısındaki düşüş gösterilmiştir. Buna karşılık neo-Nazi gruplarının sayısında artış kaydedilmiştir: 2006'da 4.200; 2007'de 4.400 ve 2009'da 5 bin iken, 2010'da 5.600'e yükselmiştir. 2009'da bir önceki yıla göre %50 artışla 238 olan aşırı sağ gösterilerin sayısı, 2010'da 240'a yükselmiştir.

Almanya genelinde 2009 yılında 18.750 olan aşırı sağ motifli suç sayısı, 2010 yılında 15.905 olarak gerçekleşmiştir. Bunun 762'si şiddet içerikli suçlardır. Şiddet içerikli aşırı sağ motifli suçlar, tüm aşırı sağ motifli suç sayısının %4,8'ini oluşturmuştur. Tüm aşırı motifli suçlardan %80,6'sı yasadışı propaganda aktivitelerini (2010: 11.384; 2009: 13.280) ve nefreti tahrik ve bireylere veya belirli gruplara karşı şiddet (2010: 1.433; 2009: 1.997) suçlarını içermiştir.

Alman Sol Parti'nin, Federal İçişleri Bakanlığı'na verdiği soru önergesine cevaben Bakanlık tarafından yapılan açıklamaya göre, Federal Suç Dairesi, 2009-2011 arasında yaptığı aramalarda 811 silah ele geçirmiştir. Polisin el koyduğu silahlar arasında 15 tabanca, 16 uzun namlulu tüfek ve 8 ağır silah bulunmaktadır. Ayrıca 40 patlayıcı madde ihtiva eden düzenek ile 331 kesici silah, 210 gaz tabancası ve göz yaşartıcı sprey bulunmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Eyaletlerdeki aşırı sağ motifli suçlara örnek vermek gerekirse, 17 milyonun üzerinde nüfusuyla Almanya'nın en büyük eyaleti olan ve 2 milyona yakın yabancının yaşadığı Kuzey Ren-Vestfalya Eyaleti'nde 2011 yılında 3.015 adet aşırı sağ motifli suç tespit edilmiş olup, bunların 190'ı şiddet içeriklidir. Bu suçların türleri ve yıl içindeki dönemler itibarıyla ayrıntıları şu şekildedir.

Tablo 8: Birlik 90/Yeşiller Partisi Milletvekili Verena Schaffer'in 12 Ocak 2012 tarihli soru önermesine Kuzey Ren-Vestfalya Eyalet Hükümetinin cevabı.

Suç türü	2011/Dönem			
	1. Çeyrek	2. Çeyrek	3. Çeyrek	4. Çeyrek
Cinayet	0	0	0	0
Kundaklama	1	0	2	0
Bombalı Saldırı	0	0	0	0
Ülke Barışını Bozma	2	1	0	2
Ulaşım Özgürlüğünü Tehlikeye Düşürme	0	0	0	0
Darp	34	42	44	49
Karşı Koyma	2	1	3	4
Soygun	0	2	0	1
Şantaj	0	0	0	0
Hürriyeti Tahdit	0	0	0	0
Cinsel Suçlar	0	0	0	0
Tehdit/İstismar	5	10	8	8
Mala Zarar Verme	56	57	127	53
Ceza Yasasının 86. ve 86a maddelerini ihlal ²	461	515	507	491
Halkı Kine Teşvik	69	109	70	70
Kamu Huzurunu Bozma	0	2	1	2
Aşağılama	30	37	42	25
Dernekler Yasasını İhlal	0	0	0	0
Toplantı ve Gösteri Yasasını İhlal	7	8	17	6
Diğer	5	9	14	4
Toplam Suç	672	793	835	715

Aynı eyalette yukarıda sayılan suçlardan ötürü 2011 yılında 156 zanlı tutuklanmıştır. Bunların cinsiyet ve yaşa göre tasnif edildiğinde, en çok 18-25 yaş arası genç erkeklerin bu suçlara karıştıkları belirlenmiştir. 2011 yılında aşırı sağ motifli suçlardan ötürü 3.627 soruşturma açılmıştır. Açılan kamu davası sayısı ise 774'tür. 392 yargılama yapılmış veya yapılmakta olup, 2.905 soruşturma durdurulmuştur.

² Alman Ceza Kanunu 86. maddesi Anayasa'ya aykırı örgüt propaganda araçlarının yayılmasına; 86a maddesi ise Anayasa'ya aykırı örgütlerin sembollerinin kullanımına yönelik yaptırım düzenlemeleri içermektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Almanya genelinde en kalabalık yabancı grubu olarak Türkler kundaklama, silahlı-silahsız saldırı, darp, tehdit mektubu veya diğer başka şekildeki şiddet ve tehdit içerikli eylemlere en fazla maruz kalan gruptur. Bu konuda bazı örnekler vermek gerekirse;

17 Aralık 1988 yılında Nürnberg şehrinde bir Türk ailenin evi bir neo-Nazi tarafından kundaklanmış, Can ailesinden Osman Can, Fatma Can ve Mehmet Can hayatını kaybetmiştir. Fail yargılanarak 12 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Solingen kentinde 29 Mayıs 1993 tarihinde Türk kökenli Genç ailesinin yaşadıkları ev aşırı sağcılarca kundaklanmıştır. Bunun sonucunda Genç ailesinden ikisi çocuk olmak üzere Saime, Hülya ve Hatice Genç ile Gülistan Öztürk ve Gülsüm İnce hayatını kaybetmiştir. 14 kişi de yaralanmıştır. Yaşları 16 ilâ 23 arasında değişen dört failin neo-Nazi örgütleriyle ilişkili oldukları tespit edilmiştir. Failler mahkemece doğrudan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile suçlanarak, gençlik yasası çerçevesinde 10 ilâ 15 yıl arasında cezalara çarptırılmışlardır. Olayın anısına Solingen’de bir anıt yaptırılmış olup, her yıl 29 Mayıs tarihinde bir anma töreni düzenlenmektedir.

30 Nisan 1994 tarihinde Köln’ün Nippes semtindeki bir okulda, Türk çocuklar için özel derslerin yapıldığı sınıf tahrip edilmiş, Türkçe kitap ve bayraklar yırtılmış, Atatürk resimleri parçalanmış, ders malzemeleri tahrip edilmiş ve duvarlara gamalı haç işaretleri çizilmiştir.

9 Haziran 2004 tarihinde, Nasyonal Sosyalist Yeraltı adlı neo-Nazi örgütünce Köln’ün Mülheim semtindeki Türk kökenli esnafın ağırlıklı olarak bulunduğu Keup caddesinde bombalı saldırı gerçekleştirilmiştir. Saldırıda biri ağır olmak üzere 22 kişi yaralanmıştır.

20 Mart 2008 tarihinde Diyanet İşleri Türk İslam Birliği Idstein Camiinin duvarına neo-Nazi sembelleri çizilmiş ve ırkçı sloganlar yazılmıştır. 2010 yılında Berlin’in en büyük camisi olan Şehitlik Camiine yönelik dört kundaklama girişimi yapılmıştır. Caminin bir bölümünde maddi hasar meydana gelmiştir.

8 Aralık 2011 tarihinde küçük çocuğu ve kayınvalidesiyle seyahat eden bir Türk kökenli, 25-26 yaşlarındaki bir Alman’ın küfür ve hakaret içeren saldırısına maruz kalmış; saldırgan cebindeki bıçağı çıkararak “Türkler, sizin başınızı keseceğiz; çocuklarınızın da başını keseceğiz.” şeklinde tehditlerde bulunmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bunlar yüzlerce yaralama, darp, silahlı saldırı, kundaklama ve tehdit olaylarından sadece birkaçıdır. Türklerin yaşadığı hemen hemen tüm mahallerde benzer olaylara rastlamak hâlâ mümkün olmaktadır. 2000-2006 yılları arasındaki seri cinayetlerin neo-Nazilerce gerçekleştirildiğinin ortaya çıktığı ve olayın tüm Alman kamuoyunun büyük bir kesiminde ve Almanya'nın en üst makamlarınca lanetlendiği günlerde çok sayıda şiddet içerikli eylem meydana gelmiştir. Bir önceki başlıkta bunların örnekleri görülebilir. Katillerin ortaya çıkmasından sonra ırkçı grupların Türk ve Müslümanlara yönelik saldırılarının ve gösterilerinin artması endişeyle izlenmiştir.

Almanya'da ırkçılık ve yabancı düşmanlığının emarelerine hayatın her alanında rastlamak mümkündür. Eğitim ve çalışma hayatı bunların başlıcalarındandır. Yukarıda eğitim ve çalışma alanında Türk kökenlilerin ne şekilde ırk ayrımcılığına maruz kaldığı ifade edilmişti. ırkçı ve yabancı düşmanlığı içeren eylemlere sadece fiziksel şiddet biçiminde değil, müzik, edebiyat, basın-yayın gibi alanlarda da rastlanmaktadır.

“Gigi ve Esmer Şehrin Müzisyenleri” adlı bir müzik grubu 2009 yılında çıkardıkları bir albümdeki “Döner Cinayetleri” adlı şarkıda 8 Türk ve bir Yunanlının öldürülmesi olayını överek, *“Döner katili 9 kez acımasızca öldürdü, ama öldürme arzusu tatmin olmadı, izleyenler yeni bir cinayet istiyor... Korku ve terör döneri yenecek, döner boğazlarında kalacak. Çünkü 9 yetmez.”*³ şeklinde ırkçı ve nefret dolu sözlere yer vermişlerdir. Yine aynı albümdeki “İstanbul’a Kadar” isimli şarkıda Türklerin topluca geri gönderilmeleri işlenmektedir.

Sosyal Demokrat Parti üyesi Thilo Sarrazin'in Almanya Merkez Bankası Yönetim Kurulu üyeliği yaptığı sırada (2010 yılında) çıkardığı “Almanya Kendini Yok Ediyor” isimli kitapta yabancıları açıkça aşağılayan ve yabancı düşmanlığını körükleyen ifadeler yer vermiştir. Sarrazin kitabında Almanya'da yaşayan Çinli, Rus, Vietnamlı ya da Polonyalı göçmenler uyum konusunda sorun yaşamayıp ve ülkeye zenginlik katarken, asıl sorunun Müslümanlardan kaynaklandığını, gittikçe artan nüfuslarına rağmen eğitim ve istihdam alanında Almanlara göre daha az temsil edildiğini; Müslüman göçmenlerin ülkedeki demografik gelişme sorununun çözümüne büyük katkı sağlamayacağını, aksine ekonomik ve sosyal sorunları da beraberinde getireceğini; demografik gelişmeyle Alman halkının yok

³ <http://www.internethaber.com/>

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olmaya başladığını; Almanya'nın yanı sıra diğer Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinde de Müslümanlarla ilgili benzer sorunların yaşandığını; Müslümanlar'ın istihdam piyasasına girmekte ve eğitime katılımda zorluk çektiğini, paralel toplum oluşturma eğiliminde olduklarını; Müslümanlar arasında suça ve terör eylemlerine katılanların sayısının arttığını; Avrupa'daki Müslüman azınlığın hızlı bir şekilde büyümesinin endişelere yol açtığını; “Şiddet ve terörizme geçişin İslamiyet dışında hiçbir dinde bu kadar kolay olmadığını”; başörtüsünü gerici bir ideolojinin önde dalgalanan bayrağı olarak gördüğünü ifade etmektedir. Daha vahimi kitabın bir milyonun üzerinde satarak best seller olmasıdır. Kitap ve zikrettiği fikirler haftalarca Alman basınında tartışılmıştır.

Almanya'nın göçmenlere tutumunu göstermesi bakımından dikkat çekici bir husus, 18 Kasım 1990 tarihinde imzaya açılan “Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme”ye henüz taraf olmamasıdır.

Bunların yanında, Alman polislerinin yabancılara yönelik ırkçılık ve yabancı düşmanlığı içeren tutumu devam etmektedir. Türk kökenlilere gelen çok sayıda tehdit mektubunun dikkate alınmadığı basında yer almaktadır. Bu mektuplarla tehdit edilen kişiler, polisin tutanak dahi tutma gereği duymayıp tehditleri hafife aldığını ifade etmişlerdir. Örnek olarak, bir marketler zinciri sahibi olan ve kendisine gönderilen tehdit mektubunu polise ihbar eden Mehmet Şimşek polisten “korkma bir şey olmaz. Zaten bir kâğıt parçası. Tutanak tutmamızın da bir anlamı yok. Bir süre sonra çöpe atarız.” şeklinde cevap almıştır. Yine 20 Şubat 2012 tarihinde Halil Benli Baştaş adlı Türk kökenli Alman vatandaşı evinde tabanca bulundurduğu şeklindeki kasten yapılmış yanlış ihbar nedeniyle, ifadesi dahi alınmadan özel kuvvetlerce gece yarısı evine baskın yapılarak feci biçimde dövülmüş, doktor talebi yerine getirilmemiş, telefonda Türkçe konuşmasına izin verilmemiştir.

II. 2000-2006 YILLARI ARASINDA NEO-NAZİLERCE İŞLENEN SERİ CİNAYETLER

II.1. Cinayetlerin Kronolojisi

2000-2006 yılları arasında Almanya'da altı şehirde sekiz Türk ve bir Yunan kökenli, başlarından kurşunlanarak öldürülmüşlerdir. Tüm cinayetlerde susturucu takılmış Ceska 83 marka silahlar kullanılmıştır. Öldürülenlerin ortak özelliği küçük esnaf (veya öyle zannedilmiş) olmalarıdır. Ayrıca cinayetlerde susturucu kullanılması, bazılarında mermi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

kovanlarının bulunamayışı, tanıklık edecek kimsenin olmadığı anların seçilmiş olması ve hiçbir iz bırakmamaları profesyonelce işlenmiş cinayetler serisinin ortak özelliklerindendir.

Cinayetler ilk olarak 2000 yılında Nürnberg’de Enver Şimşek’in öldürülmesiyle başlamış, 2006 yılında Kassel’de Halit Yozgat’ın öldürülmesiyle sona ermiştir. Tarihsel sırasına göre cinayetler şu şekilde gerçekleşmiştir:

Tablo 9: 2000-2006 yılları arasında Almanya’da neo-Nazi Türklere karşı gerçekleştirilen cinayetler

1. Hessen Eyaletindeki Schlüchtern kasabasında ikamet eden ve çiçek toptancılığı yapan **Enver Şimşek**, Nürnberg dâhil birçok şehirde çiçek tezgâhları işletmekte idi. 9 Eylül 2000 Cumartesi günü Nürnberg’deki dükkânın satıcı çalışanının hasta olması nedeniyle onun yerine o gün tezgâha bakan Şimşek 12.45-14.45 saatleri arasında bir sipariş için gittiği yerde minibüsün içinde iken iki ayrı susturuculu silahtan çıkan sekiz kurşunla ağır yaralandı.

İkisi başına isabet eden kurşunlar nedeniyle komaya giren Şimşek, iki gün sonra hayatını kaybetti. 4 Aralık 1961 doğumlu olup öldürüldüğünde 38 yaşındaydı. Türkiye’de

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Isparta Şarkikaraağaç nüfusuna kayıtlı olan Şimşek, geride Kerim ve Semiya adlı iki çocuk ve bir eş bıraktı.

Olaydan sonra eşinin acısına dayanamayarak ruhen ve bedenen perişan hâle gelen eşi Adile Şimşek, olaydan önce Friedberg’te işletmekte olduğu aileye ait çiçekçi dükkânını kapattı ve Türkiye’ye döndü. Yaşadığı ağır stres ve depresyon nedeniyle 2000 yılından bu yana çalışmamakta, geçirdiği ağır depresyon nedeniyle çocuklarıyla dahi aynı evde yaşayamamaktadır. Almanya’da bulunduğu zamanlarda erkek kardeşinin evinde, çoğu zaman da Türkiye’de tek başına yaşamaktadır. Çocuklar ise eğitimlerini sürdürmek üzere Almanya’da kalmaya devam etmektedir.

2. Bir saat fabrikasında makine teknikeri olarak çalışan **Abdurrahim Özudoğru** bir yandan işine gidip gelmekte bir yandan da Nürnberg’de eşi için açtıkları terzi dükkânıyla akşamları ilgilenmekteydi. 13 Haziran 2001 Çarşamba günü Gyulaer Caddesinin köşesindeki dükkânda müşterilerinin işlerini yetiştirmeye çalışan Özudoğru, 16.15-17.00 saatleri arasında dükkânına giren teröristlerce iki ayrı susturuculu silahtan çıkan kurşunlarla başından vurularak öldürüldü. Katiller maktulün cesedini filme çekecek kadar acımasızdılar. Bu şekilde olay yerinde oyalandıktan sonra ortadan kayboldular. Bazı görgü tanıkları Doğu Avrupalı görünümünde bir kişinin kaçtığını iddia ettiler.

21 Mayıs 1952 doğumlu Bursa Yenişehir nüfusuna kayıtlı olan Özudoğru ardında bir kız ve bir eş bıraktı. Eşi Gönül Özudoğru ve kızı Tülin Özudoğru ruhen ve bedenen büyük çöküntü yaşadılar. Yaşadıkları psikolojik sorunlar nedeniyle çeşitli hastalıklara yakalandılar. Kızı Tülin sarılık geçirerek bir sene tedavi gördü; Gönül hanım ise kansere yakalandı.

İş sahibi Özudoğru ailesi cinayet sonrası yardıma muhtaç duruma düştü. Geçinebilmek ve okuyabilmek için anne ve kızı bulaşıkçılık, temizlik, güvenlik görevlisi, satış elemanlığı, kütüphane memurluğu gibi işlerde çalıştılar. Ancak yaşadığı yoğun travma ve hastalıklar nedeniyle çalışamaz hâle gelen Gönül Özudoğru, 2006’dan bu yana işsizlik maaşıyla geçinmeye çalışmaktadır.

Olay sırasında Wiesbaden Üniversitesi Elektronik Mühendisliği bölümünde okuyan Tülin Özudoğru babasının cenazesinin Türkiye’ye defni işleri nedeniyle bir süre okuldan ayrı kaldı. Mazeretine rağmen ders geçme sınavlarına girmesine izin verilmemesi nedeniyle

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

okuluna ara vermek zorunda kaldı. Yaşadığı ruhsal ve fiziksel rahatsızlıkların yanı sıra çalışmak zorunda olması nedeniyle okulunu hâlâ tamamlayamamıştır.

3. Hamburg'un Bahrenfeld semtindeki Schützen Caddesindeki küçük bir dükkânda meyve-sebze satmakta olan **Süleyman Taşköprü**, 27 Haziran 2001 Çarşamba günü saat 10.45-11.15 saatleri arasında dükkânına giren teröristlerce susturucu takılmış iki tabancadan ateşlenen ve başına isabet eden üç kurşunla öldürüldü. Katiller hem telefon kablolarını kopararak haberleşme bağlantılarını kesmiş hem de iz bırakmamak için mermi kovanlarını da yanlarında götürmüşlerdi.

4 Mayıs 1970 Afyonkarahisar Şuhut nüfusuna kayıtlı olan Taşköprü, arkasında üç yaşında bir kız çocuğu bıraktı. Süleyman Taşköprü'nün işlettiği dükkân kendisinin, anne-babasının ve kız kardeşinin ailesinin geçimini sağlamaktaydı. Cinayetten sonra aile, acısına dayanamadıkları oğullarının öldürüldüğü dükkâna bir daha giremedi ve dükkânı kapattı.

Taşköprü'nün anne ve babası henüz 3 yaşında olan kızının bakımını üstlendi. Cinayet sonrası Süleyman Taşköprü'nün anne ve babası, Almanya'da kalmak istemeseler de, torunlarının bakımı nedeniyle Almanya'da kalmaya devam etmektedir.

4. Münih şehrindeki meyve-sebze halinde çalışmakta olan ve henüz birkaç ay önce aynı şehrin Ramersdorf semtinde eşiyle beraber bir manav dükkânı işleten **Habil Kılıç**, 29 Ağustos 2001 Çarşamba günü saat 10.35 ile 10.50 arasında dükkânına giren katiller tarafından başından vurularak öldürüldü. Katiller arkalarında iz bırakmamak için ortada hiçbir mermi kovanı bırakmadılar. Dükkân hemen karakolun yanındaydı, öyle ki bazen polis arabaları dükkânın önüne park etmekte idi.

1 Ocak 1963 Artvin-Borçka doğumlu olan Kılıç, arkasında bir eş ve bir kız çocuğu bıraktı. Olaydan sonra emniyet birimlerince dükkân ve dükkânın hemen üstündeki evlerinin aylarca kapalı tutulması nedeniyle eşi kazanç kapısını kaybetti ve kızıyla birlikte evi terk etmek zorunda kaldı. Kendi işlerinin sahibi iken muhtaç konuma düştüler. Kaçtı zannedilmesin diye Almanya'yı da terk etmediler. Eşi Pınar Kılıç geçimini sağlamak için bulaşıkçılık ve temizlik yapmak zorunda kaldı. İş başvurularında kocasının ölüm haberine dair iddialar nedeniyle talepleri kabul edilmedi ve psikolojik tacize uğradı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kızı Damla okuldan dışlanarak, babasının mafya bağlantısı nedeniyle öldürüldüğü gerekçesiyle okuldan ayrılmak zorunda bırakıldı.

5. Rostock şehrinin Toitenwikel semtindeki Martin-Niemöller Caddesindeki döner büfesinde dört haftadır çalışmakta olan **Mehmet Turgut** 25 Şubat 2004 Çarşamba günü 10.00 ilâ 10.20 sularında dükkânda yalnız olduğu sırada susturuculu tabanca ile başından vurularak öldürüldü. Almanya’da yasal olarak ikamet etmeyen Turgut’un üzerinde Yunus Turgut isimli bir kimlik çıktı. Almanya’da yasal olarak bulunmaması nedeniyle kardeşinin kimliğini kullandığı ancak 7 yıl sonra anlaşılabilecekti.

3 Ocak 1979 doğumlu Elazığ Kovancılar nüfusuna kayıtlı Mehmet Turgut Almanya’ya 5-6 ay önce büyük umutlarla gelmişti. Yasal olarak giriş yapamaması üzerine yasa dışı olarak ikamet etme yoluna gitmişti. Ancak polis tarafından yakalanmış ve hapse atılmıştı. Yakınlarının, sınır dışı edilmesini önlemek için hukuki yollara başvurmalarının ardından ise çarçabuk salıverilmişti. Kolayca salıverilmesine kendileri de şaşırarak sevinşeler de kendilerini bekleyen kaderden henüz haberleri yoktu.

Cinayetten sonra Almanya’da yaşayan bazı aile fertleri güvenlik makamlarının baskısı nedeniyle ciddi boyutta sıkıntı yaşadılar. Büfeyi işleten akrabası da cinayet nedeniyle büfesini kapattı ve şehri terk etmek zorunda kaldı.

6. Nürnberg şehrindeki Scharrer Caddesinin köşesinde döner büfesi işleten ve müşterilerince çok sevilen **İsmail Yaşar**, 9 Eylül 2005 Perşembe günü 9.50 ilâ 10.15 sularında dükkânına giren katiller tarafından susturuculu tabanca ile başından vurularak öldürüldü.

1 Ocak 1955 Şanlıurfa Suruç doğumlu olan İsmail Yaşar, 50 yaşında idi. Olaydan kısa süre önce boşanmış olmasına rağmen eşiyle irtibatı devam etmekteydi. Yaşar eski eşinden bir çocuk sahibiydi.

Cinayetten bir hafta önce bir gazetede çıkan haberde Nürnberg’in en iyi dönercisi diye tanıtılmıştı. Öldürülmesinin ardından ise aynı haberdeki fotoğrafının altına bu defa Yaşar hakkında mafya ve uyuşturucu bağlantıları gibi asılsız iddialar sıralandı. Yaşar’ın ölümünden sonra on binlerce avroluk bütün borçlarını küçük bir terzi dükkânı işleten eski eşi üstlendi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Madden ve manen ciddi biçimde yıpranan ve basındaki suçlayıcı nitelikteki olumsuz haberler nedeniyle çevresinden dışlanan eski eşi Belgin Ağırbaş psikolojik tedavi gördü. Tedavi sürecinde Türkiye’de de kısa bir süre kalmışsa da yeniden Almanya’ya geri döndü ve terzi dükkânını tekrar açtı. Cinayet nedeniyle maddi ve manevi sorunları devam eden Belgin Ağırbaş zor şartlarda çalışmaya devam etmekte, oğlu Kerem de mesleki eğitimini sürdürmektedir.

7. Dortmund şehrinin Mallinckrodt Caddesinde gazete, dergi gibi ürünlerin satıldığı bir büfe işleten **Mehmet Kubaşık**, 24 Nisan 2006 Salı günü 12.55 sularında büfesine bisikletle yaklaşan iki kişi tarafından susturuculu tabanca kullanılmak suretiyle başından vurularak öldürüldü.

1 Mayıs 1966 doğumlu ve Türkiye’de Kahramanmaraş Pazarcık nüfusuna kayıtlı Kubaşık Alman vatandaşı idi. 1991 yılında Almanya’ya gelen Mehmet Kubaşık inşaat ve taşımacılık dâhil çeşitli işlerde çalıştıktan sonra kendi işletmesini açtı. Kubaşık arkasında bir eş ve en büyüğü 11 yaşında (öldürüldüğü tarihte) ikisi erkek biri kız üç çocuk bıraktı.

Cinayetin ardından, üç küçük çocuğuyla birlikte bütün sorumluluk eşi Elif Kubaşık’a kaldı. İşlettikleri büfenin soruşturma mercilerince aylarca kapalı tutulması üzerine borçları ödeyemez hâle geldiler ve büfeyi kapattılar. Cinayet sonrasında aile 2006-2009 yılları arasında işsizlik yardımı ile hayatta kaldı. 2009’dan bu yana ise emekli maaşı ile geçinmektedirler.

Elif Kubaşık eşinin ölümünden sonra, olayın tesiriyle 4-5 sene psikolojik tedavi gördü. Katillerin ortaya çıkmasından sonra hastalığı yeniden zuhur etti ve tedavilere yeniden başladı.

8. Doğup büyüdüğü Kassel şehrinin Hollander Caddesinde babasıyla birlikte bir internet kafe işleten **Halit Yozgat** 6 Nisan 2006 günü saat 17.00 sularında içeride müşterilerin olduğu sırada kafeye giren katil tarafından susturuculu tabanca ile başına iki el ateş edilerek öldürüldü.

6 Şubat 1985 doğumlu olup öldürüldüğü sırada 21 yaşında olan Halit Yozgat, hem Alman hem de Türk vatandaşlığına sahipti. Türkiye’de Yozgat nüfusuna kayıtlı olan ailenin tek oğlu Halit Yozgat, en genç ve en son kurban idi.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Tek oğullarını kaybeden acılı baba ve anne olayın ardından internet kafeyi kapattı. Katillerin bulunması için yoğun bir mücadele başlattı. Baba İsmail Yozgat'ın tek isteği oğlunun adının, işyerinin bulunduğu caddeye verilmesiydi. Halit Yozgat'ın ismi aynı şehirdeki küçük bir meydana verilmiştir.

II.2. Araştırma-Soruşturma Mercilerinin Tutumu

2000 yılında başlayan cinayet serisinin birincisinden sonuncusuna kadarki soruşturma süreçlerinde cinayetleri araştırmakla görevli emniyet birimlerinin ve savcılıkların titizlikle çalıştığı iddia edilmiştir.

İlk cinayet olan Enver Şimşek'in katledilmesinin ardından olayı soruşturanlar Türkler arasında yaygın olduğunu düşündükleri aile içi şiddet veya mafya hesaplaşmalarına kilitlendiler.

Enver Şimşek genç yaşına rağmen neredeyse sıfırdan gelerek işlerini oldukça genişletmiş, işlerini büyük bir çiçek dağıtım şirketine dönüştürmüştü. Durum böyle olunca, soruşturmacılar araştırmalarını parasal meseleler üzerine odakladılar. Öncelikle aile içi şiddetten şüphelenilmişti: Cinayetten yarım saat sonra Şimşek'i, öldüğünden habersiz olarak arayan kayın biraderi, polisin 'ölüp ölmediğini öğrenmek için mi aradın' şeklinde sorgusuna muhatap kalmıştı. Yoğun sorgu altına alınan eşi 'kardeşlerinle mi planladın', 'parayı nereye sakladınız' şeklinde sorulara maruz kalmıştı. Bu arada mafya veya uyuşturucu bağlantısı üzerinde de durulmaktaydı. Nitekim bir süre sonra başka cinayetler gerçekleşince olayın aile içi şiddetten kaynaklanmadığına kanaat getirilmiş, bu defa mafya veya uyuşturucu bağlantısı şüphesi üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştı. Polis danıştığı veya kendisine gönüllü olarak bilgi veren Türkler tarafından da benzer konulara yöneltiliyordu. Özellikle oturma izni almada sıkıntı çeken bazı Türk kökenliler, polislere bu tür (yanlış) bilgiler vererek, bilgi karşılığında oturma izinlerini uzatmaya çabalamaktaydılar. Bu iddialar polis tarafından ciddiyle araştırıldı, ancak bir sonuç çıkmadı.

Aileye göre, soruşturma makamları 'bir kusurları var ki öldürüldüler' mantığı ve önyargısıyla araştırma yapmaktaydı. Dolayısıyla aile içi çekişme, mesleki rekabet, mafya ilişkileri, uyuşturucu işi gibi konular üzerinde durmakta, aşırı sağ terörü hiçbir şekilde göz önüne almamaktaydı. Şimşek'in gençliği ile bağlantı kurarak uyuşturucu ile olan ilişkisini

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

bulmaya çalışan soruşturma makamları, Almanya’da geçmişte çokça karşılaşılan aşırı sağ teröründen hiçbir şekilde şüphelenmedi.

İlk cinayette olduğu gibi, diğer tüm cinayetlerde de ilk şüpheliler olarak aile bireyleri görüldü veya aile bireylerinin cinayet sebebini bildiği düşünülerek çok uzun, yorucu ve yıpratıcı sorgu ve soruşturmalara muhatap bırakıldı. Süleyman Taşköprü’nün ailesi 8-10 saat sorgulandı. Mehmet Kubaşık’ın öldürülmesinin hemen ardından aile 8-9 saat ifade verdi. Abdurrahim Özüdoğru’nun uzun süre sorgulanan eşi ve kızı yanında 71 yaşındaki annesi dahi sorgulanarak tükürük örneği alınmıştı. Yaşlı kadın bu duruma “katiller dışarıda gezerken, siz ailelerle uğraşın!” şeklinde yerinde ve manidar bir tepki vermişti. Öldürüldüğü gün Türkiye’de tatilde olan Habil Kılıç’ın eşi ve kızı ‘neden iki kez Türkiye’ye tatile gittiniz’ biçiminde sorgulamara maruz kaldılar. Kılıç’ın yaşlı annesi de sorguya çekildi. Cinayetin hemen ardından Kriminal Daire’ye gelmesi söylenen anne Ertan Olgun, Kriminal Daire’de herhangi bir bilgi verilmeden bir odada üç saat bekletildi. Üç saat sonra bir memur tarafından kendisine, damadı Habil Kılıç’ın öldürüldüğü ve “organlarının sağlam ve sağlıklı olduğu” söylendi. Olgun, orada neden bu kadar uzun tutulduğunu ve neden kendisine “organları sağlam ve sağlıklı” denildiğine anlam verememişti. Aile bireyleri soruşturma sürecinde sayısız kez sorguya çekildi. Ailenin tüm ısrarlarına karşı, o tarihte 12 yaşında olan kızları Deniz Damla Kılıç sorguların dışında tutulmadı. Aile bireylerinden DNA testi için defalarca örnek ve parmak izi alındı. Hatta bütün aile mensuplarının fotoğrafı alınarak cinayet zanlıları şeklinde muamele gördüler.

Aynı şekilde, Rostock’da öldürülen Mehmet Turgut’un yakınları 4-5 kere ve her seferinde 10 saatten aşağı olmayan sorgulamalara maruz kaldılar. Hatta ifadelerine inanmayarak yeminli mahkemeye çıkarıldılar. Mahkeme bir seferinde tam 13 saat sürdü ve ertesi gün yeniden devam etti. Soruşturma, yakınlarının olayı bildikleri ama sakladıkları ön yargısıyla yürütülmekteydi. Soruşturma aşamasında, aile bireylerinin telefon görüşmeleri dinlendi ve görüştükleri konuştukları hemen herkesin ve her görüşme sonrası aile bireylerinin ifadeleri yeniden alındı. PKK, kan davası, aile içi şiddet ve mafya ilişkileri olup olmadığı üzerinde durulmaktaydı.

İsmail Yaşar cinayetinden sonra, öldürülmesinden kısa süre önce boşandığı ancak ortaklıklarının devam ettiği eşi, sürekli sorgu altında tutuldu. Bir keresinde sorgulama 12 saat

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sürdü. Ekonomik ilişkilerinin devam ediyor olması nedeniyle eski eşi üzerine araştırmalar yoğun bir şekilde yapılmaktaydı. Küçük bir terzi dükkânı işleten eski eşi sık sık polislerce ifade vermeye çağrılarak işini yapmasına engel olunuyordu.

Bazı aileler cinayetlerde ırkçılık olabileceğine hiç ihtimal vermezken bazı aileler bunu açıkça dile getirdi. Özüdoğru ailesi daha ilk andan itibaren yabancı düşmanlığı vurgusunu yüksek sesle yapmıştı. Çünkü biliyorlardı ki, Abdurrahim Özüdoğru işi ve evi arasında bir hayatı olan, ailesine son derece bağlı, kendi halinde bir kişiydi.

Ancak soruşturmacılara göre cinayetlerin sebebi kesinlikle “parasal ilişkiler”di. Bundan o kadar emindiler ki, Mehmet Turgut cinayetinde yabancı düşmanlığı olabileceğini belirten akrabasına, ‘cinayetlerin yabancı düşmanlığıyla hiçbir alakasının olmadığını, mafya, para, uyuşturucu gibi bir sebebi olduğundan emin olduklarını, büyük parasal işler çevrildiğini’ ifade etmişlerdi. Nitekim savcılık makamları, bazı cinayetlerin ardından ‘yabancı düşmanlığı’ içerdiğine dair bir iz olmadığını, bu ihtimali elediklerini ifade etmekteydiler.

Habil Kılıç cinayetinden bir süre sonra, eşi Pınar Kılıç 35-40 yaşlarında erkek bir şahsın dükkânı gözetlediğini fark etti. Şahsın yanına giderek neden dükkâna baktığını sordu ve kişinin boynunda bir takım yaralar olduğunu gördü. Bunu kimin yaptığını sorduğunda, “neo-Naziler” cevabını aldı. Hemen yakındaki karakola giderek yardım istedi, ancak kendilerinin yetkili olmadığı cevabı verildi. Bunun üzerine kriminal polisi aradılar. Kısa süre sonra polisler gelerek uzaklaşan şahsın peşinden gittiler; daha sonra Pınar Kılıç’a olayın cinayetle bir ilgisi olmadığı söylendi.

Soruşturmacıların hem maktul ailelerini sorgulama biçimleri ve hem de önyargılı tavırları aileleri son derece rahatsız etmişti. Enver Şimşek yoğun bakımda iken, hastanede babalarını bekleyen ve o sırada yanlarında hiçbir büyüğü olmayan 13 ve 14 yaşındaki çocuklarını, travma hâli içindeyken sorguya tabi tutmuşlardı. Habil Kılıç’ın 12 yaşındaki kızı sorguya çekildi ve DNA testine tâbi tutuldu. İsmail Yaşar’ın ölümü sırasında olay mahalline gelen eşine, öldüğü haberi verilince baygınlık geçirmiş, bu hâlde iken polis merkezine götürülerek doktor kontrolüne dahi alınmadan ifade vermeye zorlanmıştı. Sık sık dükkâna gelen polisler ‘kapatıp karakola gelin’ diyerek işlerinin aksamasına sebep olmaktaydılar. Polisler Belgin Ağırbaş’a, “Tek başınıza dükkân işletmekten korkmuyor musunuz? Kocanız da yalnız çalışıyordu” şeklinde tedirgin edici beyanlarda bulunulmaktaydılar. Mehmet

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kubaşık'ın evi, taziye gününde içeride 200-300 kişi varken polisler tarafından köpeklerle arandı. Sık sık sorgulandıkları gibi telefonları da dinlenmeye alındı. Kubaşık ailesinin fertlerinin defalarca DNA örnekleri ve parmak izleri alındı. 6 ve 9 yaşındaki çocukların dahi DNA örnekleri alındı. Eşi Elif Kubaşık olayı öğrenmesinin hemen ardından 'kim öldürdü, neresinden vurdular' şeklindeki tepkisi dahi sorgu konusu yapıldı. Sorgular sabah başlayıp akşama kadar sürüyordu.

Cinayetlerin işlendiği işyerleri inceleme yapılacağı gerekçesiyle haftalarca veya aylarca mühürlenerek girilmesine izin verilmedi. Uzun süre sonra teslim edilen dükkânlar cinayetin gerçekleştiği hâliyle, hiçbir temizlik yapılmadan kan izleri her yere saçılmış hâlde ailelere teslim edildi. Habil Kılıç'ın öldürülmesinin ardından dükkânı üç ay süreyle mühürlenerek kapalı tutuldu. Üç ay sonra dükkân polis tarafından tekrar iade edildiğinde, aile dehşetle olay yerindeki kan izlerinin sadece yüzeysel temizlendiğini ve dükkânın kurtçuklarla dolu olduğunu tespit etti. Aile olay yerindeki izleri kendisi temizlemek zorunda kalmıştır. Bu hadise ailede tarifi imkânsız bir sarsıntıya yol açmıştır. Cinayetin izlerini temizlemek zorunda kalan aileler bir kez daha büyük acı yaşadılar. Bu muamelelerin ardından hiçbiri dükkânlarını yeniden açamadı. Süleyman Taşköprü'nün babası Ali Taşköprü'nün söyledikleri bu açıdan anlamlıdır: "Ellerimle kanını temizlediğim oğlumun öldüğü yere, altın çıksa bir daha girmezdim."

Dükkânların kapalı tutulması sadece acılarını yeniden yaşatmadı, ayrıca ailelere ciddi külfet de getirdi. Gıda dükkânların içindeki ürünler çürüyerek bozuldu; dükkânlar kapalı kalsa da kira, elektrik gibi giderlerini ödemek zorunda kaldılar.

Sonuç olarak saatlerce ve günlerce yaşlı-çocuk demeden yapılan sorgulamalar, yapılan DNA testleri, çekilen fotoğraflar, sürekli ifadeye çağrılar, dinlenen telefonlar, haftalarca ve aylarca kapalı tutulan işyerleri, kanlar içinde ailelere teslim edilen dükkânlar, rencide edici soru ve beyanlar, basına servis edilen iddialar, tek yönlü soruşturmalar, maktulleri 'suçlu', aileleri 'zanlı' gibi gösteren muameleler aileleri cinayetten daha çok yıpratmış, üzerlerinde baskı oluşmasına neden olmuş ve acılarını doğru dürüst yaşayıp paylaşamamışlardır. Soruşturma makamları araştırma-soruşturma süreçlerinde iyi bir yönetim sergileyememişlerdir. Tutum ve davranışlarında önyargı ve basmakalıp fikirler etkili olmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Soruşturmacılar soruşturma safahatında tüm cinayetler bakımından mafya veya uyuşturucu bağlantıları, PKK ilişkileri, aile içi şiddet gibi konulara odaklanırken yabancı düşmanlığını kasten mi, yoksa ihmal sonucu mu dikkate almamıştı? Bu soru işareti, cinayetlerin yıllarca çözilememesinden ve bu süreçlerde emniyet makamları hakkında ortaya çıkan güçlü iddialardan doğmuştur.

Aslında cinayetlerde ırkçılık olduğu yönünde çeşitli emareler bulunmaktaydı. Cinayetler arasında hiçbir bağlantı olmaması, kurgulanış biçimi açısından profesyonelce işlenmesi, maktullerin birbirini tanımadığının tespit edilmesi, aradan yıllar geçmesine ve cinayetlerin devam etmesine rağmen, üzerinde odaklanılan şüphelere (mafya bağlantısı vs.) dair hiçbir ize rastlanmaması, gelen ihbarlarda tutarlı ve aydınlatıcı bir bilgi bulunmaması ırkçılık-yabancı düşmanlığı ihtimalinin göz önünde bulundurulmasını gerektirmekteydi. Nihayetinde Almanya bu akımın yoğun olduğu, geçmişten bu yana yabancılara karşı sırf ırkî nedenlerle pek çok cinayet işlenen sicili kabarık bir ülkedir. Dolayısıyla bu ihtimalin göz ardı edilmiş olması hiçbir gerekçeyle savunulmamalıdır.

Alman polisi cinayetleri araştırmak üzere Federal İçişleri Bakanlığınca Ceska ve Bavyera Eyaleti İçişleri Bakanlığınca Bosphorus adlarıyla özel soruşturma grupları kurdu. Olayların Türkiye bağlantılı olabileceğini düşünen tahkikat grupları Türk emniyet birimlerinden de yardım istedi. Türk emniyeti maktullerin yakınlarıyla mülakat dâhil, maktullerden ve yakınlarından Türkiye'ye para giriş çıkışı gibi her türlü incelemeyi yaparak Alman polisiyle paylaştı. Ancak yapılan çalışmaların hiçbirinden sonuç alınamadı. Soruşturma devam ettikçe Alman makamları uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı üzerinde yoğunlaştı. Ailelerin, yabancı düşmanlığını zikretmiş olmalarına rağmen böyle bir ihtimal hiçbir şekilde gündeme getirilmedi.

İlginç olan detaylardan biri, bazı cinayetler sonrası tanıklarca çizdirilen robot resimlerinin yıllar sonra bulunan katillere çok benzemesidir. Aslında polisin elinde üçlü neo-Nazi grubuna dair bilgiler ve resimler bulunmaktaydı. Aşağıda da belirtileceği üzere, bu cinayetler neo-Nazi grubunun tek eylemleri değildi. Grup üyelerinden Uwe Bönhardt 1996 yılında Jena'da bir köprüye boynunda Yahudi Yıldızı bulunan ve üzerinde “dikkat bomba” yazılı bebek astığı için yargılanmış ve 2 yıl 6 ay hapis cezası almıştı. 1998 yılında ise bomba imal etmek ve bombalı eylem düzenlemekten aranmaya başlamışlardı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2008 yılında, aşırı sağcılıkla mücadele çalışmaları yürüten bir polis şefinin, evinin önünde bıçaklanması olayında görgü tanıkları olay mahallinde bir kadın ve erkek gördüklerini beyan etmişlerdi. Kadın için çizilen robot resim bugün karşılaştırıldığında Beate Zschaepe ile neredeyse birebir örtüşmektedir. Polisin elinde üç teröristinde resmi olduğu düşünüldüğünde soruşturmada eksiklik ortaya çıkmaktadır.

2007 yılında Alman polisi, 2000 yılından bu yana, aynı silahla işlenen cinayetleri çözmemesi üzerine Almanya’da şimdiye kadar eşi görülmemiş genişlikte çalışma başlattığını iddia etmekteydi. Cinayetleri aydınlatmak için Almanya çapında 150 polis çalışmalarını sürdürmekteydi. Sadece Hamburg’da 276 ipucu elde edilmiş, 326 şüpheli dinlenmiş, 1900 kişi kontrolden geçirilmişti. Almanya’nın çeşitli yerlerindeki irtibat bürolarının da benzer çalışmalar yürüttüğü varsayıldığında ortaya devasa bir araştırma (!) çıkmaktadır. Anlaşılmaktadır ki araştırmalar sadece belli yönlerde yapılmaktaydı.

2008 yılında Almanya genelinde yapılan çalışmaların verileri ise şu şekildedir: Hakkında araştırma yapılan kişi sayısı 11 bin; bilgisayar kayıtlarından karşılaştırılan veri sayısı 32 milyon. Bir süre sonra bu veriler 3.500 ipucuna ve karşılaştırılmış 40 milyon bilgisayar kaydına yükselecektir.

Polis teşkilatı cinayetleri çözemeyeceğini anlaması üzerine örneğin Nürnberg’de kurduğu özel cinayet komisyonunda çalışan polis sayısını 48’den 9’a düşürmüştür. Bu özel komisyonun başkanı “seri cinayetlerin devamı hâlinde araştırmadan çekilen polislerin tekrar göreve getirileceklerini” açıkladı ki, bu beyan polisin bu tarihten sonra beklemeyi tercih ettiğini ortaya koymaktadır. Artık cinayetlerin ‘tesadüfen’ ortaya çıkmasının beklendiği anlaşılmaktadır.

Oysa o dönemde aşırı sağcılar yabancılara karşı sürekli eylem hâlindeydiler. Kundaklama teşebbüsleri, saldırılar, tehdit mektupları gibi olaylara sıkça rastlanmaktaydı. Emniyet birimleri yıllarca yasadışı faaliyet şüphesinin peşinde koşmuştu. Aslında çıkar çetelerince işlenen cinayetlerin ortaya çıkarılmasının çok uzun sürmeyeceği bilinmektedir. Dolayısıyla bunca sene cinayetlerin arka planında aynı sebebi aramamak gerektiği düşünülmeliydi. Alman makamları bir an olsun yasadışı faaliyet şüphesini bırakıp, farklı mecralardan gitseydi belki de çözüme kısa sürede ve tesadüf üzere değil ‘bilerek, isteyerek’ ulaşacaktı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

İlginç olan hususlardan biri, neo-Nazi grupları tarafından iyi bilinen “Gigi ve Esmer Şehrin Müzisyenleri” adlı grubun 2009 yılında piyasaya çıkardığı albümlerindeki “Döner Cinayetleri” adlı şarkının sözlerinde cinayetler ve cinayetleri gerçekleştirenlerden bahsetmeleridir. Şarkıda cinayetleri gerçekleştirenlere teşekkür edilirken, açıkça ‘neo-Naziler’ ima edilmekte, öldürülen sekizi Türk, biri Yunan dokuz kişi kastedilerek, “Dokuz yetmez” denilmekteydi. Hatta şarkının yer aldığı albüm, ırkçı sözleri nedeniyle 2010 yılında yasaklandı. Buna rağmen soruşturmalar aşırı sağ şüphesi etrafında yürütülmemiştir.

Cinayetlerin ortaya çıkmasından sonra araştırma ve soruşturmacıların yanlış tutumlarından bir diğeri de, katillerin cinayet sonrası çektikleri görüntülerin ailelere izlettirilmesidir. Bu uygulama, bütün aileler için facianın bir kez daha yaşanması anlamına gelmiştir. Bu hususta ailelere bilgi verme gereği duyulurken, soruşturmanın safahatı hakkında hiçbir bilgi verilmemesi ise ayrı bir çelişkidir. Hatta cinayetlerin neo-Naziler tarafından gerçekleştirildiğini aileler medyadan öğrenmişlerdir. Bu tespit hakkında dahi ailelere haber verme gereği duyulmamıştır. Soruşturmanın gizliliği prensibi, soruşturma hakkında genel bir bilgi ile gizlilik ilkesinin gerekleri hakkında bilgi vermeyi engellememelidir.

Gelinen noktada durumun ciddiyeti nedeniyle terörist grubun eylemlerini araştırmak üzere 300’ü dedektif olmak üzere 450 kişi görevlendirilmiştir.

II.3. Medyanın Tutumu

Cinayetlerin gerçekleşmesinin hemen ardından basın-yayın organlarında maktuller hakkında çıkan haberler analiz edilmeye değerdir. Her cinayetin ardından gazetelerin manşetlerine çıkarılan iddialar, yorumlar ve cinayetlere takılan isimler ailelerde yaşanan travmayı artırmış, daha fazla acı yaşamalarına sebep olmuştur. Nitekim aileler bu duygularını Komisyon’a yakından anlatmışlardır.

Birinci cinayet olan Enver Şimşek’ten, son cinayet olan Halit Yozgat’a kadar tüm cinayetlerde basın-yayın organları maktullerin uyuşturucu veya haraç çeteleri gibi çetelerle bağlantılı olmaları nedeniyle öldürülmüş olabileceklerini yazmışlardır. İddialar öyle noktalara gitmiştir ki, önde gelen haber kaynaklarında, cinayetleri Abdullah Çatlı’nın Almanya’da kurduğu yasadışı yapıların işlemiş olabileceği, Türk derin devletinin Almanya’daki uzantılarının işi olabileceği dahi iddia edilmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Örneğin, Bild gazetesi öldürülmesinden bir süre önce İsmail Yaşar'ı 'Nürnberg'in en iyi dönercisi' şeklinde manşete taşırken, öldürülmesinin hemen akabinde aynı resmin altına bu defa uyuşturucu veya haraç çeteleriyle bağlantılarına ilişkin suçlayıcı iddiaları sıralamıştır.

Söz konusu haberler nedeniyle ailelerin en çok yakındıkları konu maktullerin Alman toplumu nezdinde “suçlu” pozisyonuna itilmiş olmalarıdır. Bu nedenle toplumun kendilerine bakışı aniden değişmiş, bir “mağdur”un değil bir “suçlu”nun veya “tehlikeli işler yaptığı için öldürülen bir yabancı”nın ailesi gibi muamele görmeye başlamışlardır. Komşularıyla ilişkileri kopma noktasına gelmiş, iş bulmada zorluk çekmişler, çocukları okuldan uzaklaştırılmak istenmiş, mesleklerini yitirmişler, parmakla gösterilen olumsuz birer örnek olarak tanıtılmışlardır. Ailelerin ve akrabalarının zan altında bırakılması, yaslarının yerini derin acıya bırakmıştır.

29 Ağustos 2001 tarihinde öldürülen Habil Kılıç hakkında, cinayetin, mafya bağlantıları ya da uyuşturucu ticareti nedeniyle işlendiği yönündeki haberler ailenin toplumsal açıdan dışlanmasına neden olmuştur. Bunun ötesinde, perakende satış elemanı olarak meslek eğitimi almış olan Pınar Kılıç'ın (Habil Kılıç'ın eşi) önüne iş başvurularında bu suçlayıcı haberler konularak kendisine iş verilmemiştir.

Yine, kızları Deniz Damla Kılıç'ın devam ettiği okulun yönetimi, çocuğu öğrenci olarak kabul etmek istemeyerek, çocuğun kaydını başka bir okula yaptırmalarını söylemiştir. Gerekçe olarak da babasının çete bağlantıları nedeniyle Deniz Damla Kılıç'ın da ölüm tehlikesi altında olduğu, bunun okuldaki diğer öğrenciler için bir tehlike yarattığı, dolayısıyla bu riski taşıyamayacakları gösterilmiştir. Deniz Damla Kılıç bu nedenle bir yıl okula devam edememiştir. Bu olaylar başta Pınar Kılıç ve kızı Deniz Damla Kılıç olmak üzere tüm aile bireylerinde büyük ruhsal yaralar açmıştır.

Abdurrahman Özudoğru hakkında da uyuşturucu veya mafyayla ilişkili olduğu, bir başka sevgilisi olduğu gibi haberler yayınlanmıştır. Eşi ve kızı bu spekülasyon haberler yüzünden toplumdan dışlanmış, komşularıyla ilişkisi kopmuş, hatta kimileri tarafından uyuşturucu satıcısının karısı-kızı diye damgalanmışlardır. Bir akşam babası hakkında gazetelerdeki haberleri okuyan kızı Tülin Özudoğru ertesi sabah uyandığında, aşırı stres nedeniyle işitme duyusunu yitirdiğini fark etmiştir. Tedavi gören Tülin Özudoğru uzun bir süre işitme duyusunu geri kazanamamıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Babasının mafya bağlantıları nedeniyle öldürüldüğü şeklinde haberler nedeniyle Mehmet Kubaşık'ın kızı Gamze Kubaşık bir yıl dışarı çıkamayarak; meslek eğitimi görmek için her gün gidip geldiği 100 km uzaktaki işyerine gidemez olmuştur. Diğer aileler gibi parmakla gösterilen olumsuz bir örnek olarak tanıtılmaya başlanmıştır.

Uyuşturucu, mafya, PKK, ülkücüler, haraç çetesi, bahis çetesi, kumar şebekesi gibi türlü iddialarla aslında yapılmak istenen “yabancıların ne kadar tehlikeli” olduklarını anlatmaya çalışmaktır.

Medyanın cinayetler hakkında en kötü tavrı ise, cinayetlerin seri bir eylem olduğunun ortaya çıkmasından itibaren, biri dışında öldürülenlerin hepsinin Türk olması nedeniyle Alman basını tarafından cinayetlere “döner cinayetleri” (Döner-Morde) ismi verilmesidir. Bununla hem maktuller ve aileleri, hem tüm Türk toplumu aşağılanmış, hem de cinayetlerin Türkler arasında bir iç hesaplaşma olabileceği imasında bulunulmaya çalışılmıştır. Bu ifade, medyanın ne denli aşağılayıcı bir tutum takındığının basit bir örneğidir ve kurbanların hatıralarına olduğu kadar ailelerine de büyük bir saygısızlıktır. Haklarında hangi iddialar ortaya atılırsa atılsın “insan” oldukları bir kenara bırakılıp, hakaret ve ırkçılık içeren bir söylemin muhatabı kılınmışlardır. Cinayetlerin tüm Alman basınında sürekli bu isimle yer bulması, ailelerin acılarını katbekat artırmıştır. Ancak cinayetlerin neo-Nazilerce işlendiğinin ortaya çıkmasından sonradır ki, medya kendi rolünü sorgulayarak bu ifadeyi kullanmaktan vazgeçmiştir. Nitekim toplumun her kesiminin şaşkınlıkla beraber duyduğu utanç, medyanın da bundan pay almasını sağlamıştır. Nitekim bir süre sonra Alman Dil Bilimleri Enstitüsü'nce “döner cinayetleri” ifadesi 2011 yılının en kötü kelimesi seçilmiştir. Böylece bu ayıba resmî bir vurgu yapılmıştır.

Sadece Alman basınında değil aynı zamanda Türk basını tarafından da, Alman basınının etkisiyle cinayetlere “Dönerci Cinayetleri” yakıştırması yapılmıştır. Bu ifadenin cinayetler ortaya çıktıktan sonra dahi bir süre devam ettirilmesi ayrıca şaşkınlık vericidir.

Cinayetler ortaya çıktıktan sonra basının takındığı tutum görece daha olumludur. Çorap söküşü gibi çözülen olaylar ve beraberinde devletin rolüne ilişki ortaya çıkan skandallar basında eksiksiz yer almıştır. Medyanın cinayetlerin derin arka planına gösterdiği ilgi ve yaptığı geniş haberler, zihinlerin kurcalanmasına ve toplumun ve siyasetin bilinçlenmesine önemli katkı sağlamıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ancak yaşanan şok ve utanç sırasında yine de kimi provokatif haberler yapılmıştır. 23 Şubat 2012 tarihinde anma töreninin yapıldığı gün, Halit Yozgat'ın babası tarafından, oğlunun adının doğup büyüdüğü ve öldürüldüğü sokağa verilmesine dair isteğini belirttiği akşam, bir kanal tarafından mahallede anket yapılarak, mahalle sakinlerinin sokağın isminin değiştirilmesini istemedikleri bildirilmiştir. Böylesi hassas bir konu hakkında bir kanal tarafından hemen anket yapılmasının ne kadar yanlış olduğu ortadadır. Mahallenin isminin değiştirilmesi talebinin Alman basınınca sorun haline getirilmesi, her şeyden önce bir önyargının ifadesidir.

III. KATİLLERİN ORTAYA ÇIKIŞ SÜRECİ ve SONRASI GELİŞMELER

III.1. Katillerin Ortaya Çıkarılması

7 Eylül 2011 tarihinde Thüringen eyaletinin Eisenach kentinde iki adam, bir bankada maskeli soygun düzenlediler. Bisikletle kaçan silahlı bu iki kişi aynı şehrin ücra bir köşesindeki karavanlarına sığınarak saklanmaya çalıştılar. Ancak polis takiplerini sürdürdü ve bazı tanık ifadeleriyle soyguncuların izini bulmaya başladı.

4 Kasım 2011 tarihinde bir polis ekibi banka soyguncularına ait beyaz karavanı bir inşaat bölgesinde buldu. Bu arada soyguncular ellerindeki polis telsizinden polisin kendilerini bulmak üzere olduğunu öğrendiler. Görevliler araca yaklaşmakta iken, aracın içinden gelen iki el silah sesi duyular. Takviye polis ekibi beklendiği sırada aniden araç alevler içinde kaldı. Aracın içindeki Uwe Mundlos, yoldaşı Uwe Böhnhardt'ı kafasına bir el ateş ederek öldürmüştü. Ardından da aracı kundaklamış, kendisi de aynı silahla intihar etmişti. Soygunculara göre yakalanmaktansa ölmek daha iyiydi. Yangının söndürülmesinden sonra karavanda silah ve mühimmat bulundu.

Yangının üzerinden henüz üç saat geçmişti ki, Saksonya eyaletinin Zwickau şehrinde bir evde yangın çıktı. Burası Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt'ın Beate Zschaepe adlı bir kadın ile birlikte kaldıkları evdi. Beate Zschaepe, Mundlos ve Böhnhardt'ın 'yakalanmak üzere olduklarını, evi imha etmesi' gerektiği talimatlarına uyarak evi ateşe verdi. Amacı evdeki bütün delilleri yok etmektir. Ancak ev tamamen yanmadı.

Bu arada yanan karavanın içindeki mühimmat arasında bir silah bulundu. Silahın dört yıl önce öldürülen Polis memuru Michele Kiesewetter'e ait olduğu tespit edildi. Karavanda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ölü bulunan banka soyguncularının Zwickau şehrinde yanan evde genç bir kadınla birlikte yaşadıkları belirlendi. 8 Kasım 2011’de Beate Zschäpe avukatıyla birlikte polise teslim oldu.

Yakılan evde çok sayıda mühimmat bulundu. Bunlardan biri Ceska 83 marka susturuculu tabanca ve dört adet DVD idi. Tabancanın 2000-2006 yılları arasında 8 Türk ve bir Yunan kökenli kişinin öldürüldüğü silah olduğu hemen anlaşıldı. DVD’lerde ise cinayetler, bombalı saldırılar ve başka eylemler anlatılıyor, cinayetlere devam edileceği belirtiliyordu. Artık cinayetlerin aşırı sağcı bir grup tarafından işlendiği anlaşıldı. Grubun adı “Nasyonal Sosyalist Yeraltı” (*Nationalsozialistischer Untergrund-NSU*) idi. Grubun ilk tespitte üç kişi olduğu görüldü: Uwe Mundlos, Uwe Böhnhardt ve Beate Zschäpe.

Üçlü neo-Nazi grubu aslında 1990’lardan beri birliktelerdi. Almanya’nın birleşmesinden sonra yüksek işsizlik oranıyla mücadele etmek zorunda kalan bir bölge olan Thüringen’de birçok genç gelecek adına ümitsizlik içindeydi. Bu ümitsizlik ortamında aşırı sağ dünyası içine girmeye başlamışlardı.

Uwe Mundlos, Uwe Böhnhardt ve Beate Zschäpe genç yaşta kendilerini aşırı sağ gruplara yakın hissetmeye başladılar. Thüringen eyaletinin Jena kentinde aynı ismi taşıyan bir militan grupla tanıştılar. “Jena Grubu” 90’ların ortasında sadece 8 kişiden oluşuyordu. Mundlos ve Böhnhardt’ın içinde olduğu grubun lideri Andre adlı bir kişiydi. Zschäpe de aralarında idi. Bu üç neo-Nazi Thüringen’deki aşırı sağ dünyasında kendilerine hızla yer edindiler. “Verfassungsschutz (Anayasayı Koruma Teşkilatı)”un hedefinde olan grup, 1996 yılında o yıllarda NPD Thüringen eyalet teşkilatının başkan yardımcılığı görevini yürüten Tino Brandt’ın kurduğu “Thüringer Heimatschutz” (Thüringen Vatan Savunması)’nın toplantılarına düzenli olarak katıldılar. Böhnhardt ve Mundlos daha da radikalleşerek kendilerini diğer aşırı sağcılardan da farklı bir konuma yerleştirdiler. Mundlos ve Böhnhardt pilot montlarını ve postallarını kahverengi gömleklerle değiştirerek Hitler’in partisinin paramiliter savaş organizasyonu olan SA’nın üniformalarını taklit ettiler. Yabancılar, solculara ve Yahudilere olan düşmanlıkları bu üç neo-Nazi’yi birleştirmişti.

1996 yılında Uwe Böhnhardt aşırı sağcı terör grubunun sloganını belirledi: Söz yerine icraat. İşsiz ve silah meraklısı olan Böhnhardt bir otoyol köprüsüne Yahudi yıldızlı başsız bir oyuncak bebek gövdesi astı. Oyuncak bebeğin boynuna “Dikkat, Bomba” yazan bir levha ilişti. Özel bir komisyon kurarak olayı araştıran Thüringen Eyalet Asayiş Polisi, delillerden

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

doğrudan Uwe Böhnhardt'a ulaştı. Hakkında halkı kışkırtma şüphesiyle soruşturma başlatıldı. Artık polisin hedefinde olan Uwe Böhnhardt'ın Kasım 1996'da arabası durduruldu ve arandı. Araçta bir bıçak, bir gaz tüpü ve iki tarafı keskinleştirilmiş ninja yıldızları tespit ettiler. Buna rağmen Uwe Böhnhardt serbest bırakıldı.

30 Aralık 1996 ila 2 Ocak 1997 arasında Jena Emniyet Müdürlüğü ve Belediyesine üzerine gamalı haç çizilmiş bomba tuzaklı mektuplar gönderildi. Neo-Nazi üçlü hemen şüpheliler arasında görüldü. Savcılık "Cürüm işleyerek toplumsal barışın tehdit edildiği" gerekçesi ile soruşturma başlattı. Bu kapsamda Zschäpe, Mundlos ve Böhnhardt'ın ifadeleri alındı; ancak sonuç alınamadı. Soruşturma 18 Haziran 1997'de durduruldu.

28 Eylül 1997'de Jena'da tiyatro önünde üzerine gamalı haç çizilmiş bir bavul bulundu. İçinde bomba tuzaklı mektup bulunmaktaydı. 10 gram TNT içeren bomba muhtemelen yine Mundlos, Böhnhardt ve Zschäpe tarafından yapılmıştı. Ateşleyicisi konulmamış olduğu için bomba patlamadı.

Ekim 1997'de, tiyatroya yapılan saldırıdan birkaç gün sonra Uwe Böhnhardt, 1996'daki oyuncak bebekle yaptığı eylem nedeniyle 'halkı kışkırtma, silah cephaneliği ve toplumsal huzurun bozulması' gerekçeleriyle 2 yıl 3 ay cezaya çarptırıldı. Ancak adli makamlarca cezası ertelenerek serbest bırakıldı. Böylece eylemlerine devam etmek için vakit kazandı. Zschäpe ve Mundlos ile birlikte boru tipi bombalar yaptılar. 26 Aralık 1997'de yine gamalı haç çizili bir bavul içinde bombalı bir tuzak bulundu. Bu sefer hedef, Jena'da Nordfriedhof'daki (Kuzey Mezarlık) antifaşist direniş anıtıydı. Daha önceki saldırıların aksine soruşturmacılar doğrudan Nazi üçlüsünü gösteren delillere ulaştılar. Bombalı tuzakların materyallerinin kaynağı Uwe Böhnhardt'ın fırsat buldukça çalıştığı, ayrıca babasının da çalışanı olduğu bir çiftlikti. Görevliler Böhnhardt'ı incelemeye aldılar.

25 Ocak 1998'de polis, Jena Arıtma Tesisleri yakınlarındaki bir garajda neo-Nazilerin bomba atölyesini tespit etti. Bomba atölyesinde aşırı sağcı propaganda materyalleri, bombalar ve 1,4 kg TNT bulundu. Garajda tamamlanmış dört adet boru tipi bomba yanında, bomba imal etmek için başka malzemeler de vardı. Garajı Beate Zschäpe'nin 1996'da kiraladığı tespit edildi. Komşular Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt'ın da oraya girip çıktığı yönünde ifadelerde bulundular. Böhnhardt polislerden kaçmayı başardı. Mundlos ve Zschäpe de ortadan kayboldular. Suçlular olaydan ancak on gün sonra fotoğraflarla aranmaya başlandı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Ocak 1998’de, annesiyle ikamet eden 23 yaşındaki Beate Zschäpe’nin evinde polis arama yaptı ve bir baskında aşırı sağcı propaganda materyalleri ile silah buldu. Odasının duvarında İmparatorluk Harp Sancağı (Reichskriegsflagge) asılıydı. Odada değiştirilmiş bir Monopoly oyunu buldular: “Hapishane” kısmı “Toplama Kampı” olarak değiştirilmiş; “Başlangıç Alanı”na gamalı haç yapııştırılmıştı.

Görevliler bomba atölyesini inceledikten bir gün sonra Uwe Mundlos’un Jena’nın Plattenbauggebiet Winzerla bölgesindeki dairesine, yakın tehlike gerekçesiyle, baskın düzenleyerek arama yaptılar. Ancak Mundlos, Beate Zschäpe ve Uwe Böhnhardt ile birlikte kayıplara karıştı.

Almanya’daki Yahudiler Merkez Konseyi’nin eski başkanlarından Heinz Galinski’nin mezarı birkaç ay içerisinde iki kez bombalamaya hedef oldu. Polis yoğun araştırmalar yaptı ancak faillere dair bir ize ulaşamadı. 27 Temmuz 2000’de Düsseldorf-Wehrhahn’daki tren istasyonunda trafiğin en yoğun olduğu saatlerde parça tesirli bir bomba patladı. Doğu Avrupalı on göçmen ağır yaralandı. Göçmen kökenli hamile bir kadın doğmamış bebeğini kaybetti. Bomba bir poşet içerisinde genç göçmenlerin (24-28 yaş arası) Almanca dersi gördükleri yerin hemen önüne yerleştirilmişti ve göçmenlerin dersten çıkmakta oldukları anda patlatıldı. Göçmenlerden 10’u -büyük çoğunluğu Yahudi- yaralandı. Polis bir yıl içerisinde yaklaşık 1500 kişiyi sorguladı ve 451 delil tespit etti; ancak buna rağmen failer yakalanamadı. Bu saldırıların arkasında terör üçlüsünün olduğuna dair şüpheler bulunmaktadır.

Neo-Nazi örgütü, 9 Eylül 2000 Cumartesi günü çiçekçi Enver Şimşek’i öldürerek dehşet verici bir cinayet serisini başlattılar.

19 Ocak 2001 sabah saat 7’ye doğru Köln’de bir markette bir patlayıcı infilak etti. Market sahibinin kızı 19 yaşında bir Alman-İranlı ağır yaralandı. Polis şüphelinin robot resmini yayınladı ve 20 kişilik bir araştırma komisyonu kurdu; buna rağmen fail bulunamadı. Ancak on yıl sonra Nazilerin itiraf videosu bulununca her şey ortaya çıkacaktı.

Enver Şimşek cinayetinden dokuz ay sonra, 13 Haziran 2001’de katiller tekrar saldırıya geçerek Nürnberg’de terzi Abdurrahim Özudoğru’yu vurdular. Aradan iki hafta geçmişti ki, neo-Naziler tekrar saldırıya geçtiler ve 27 Haziran 2001’de Hamburg’da manavlık yapan Süleyman Taşköprü’yü öldürdüler.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Yeraltı dünyasındaki yaşamlarını finanse etmek için Nazi üçlüsü düzenli olarak postane ve banka soygunlarına karıştılar. Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt, 5 Haziran'da Zwickau'da maskeli ve ağır silahlarla donanmış şekilde bir banka soygunu gerçekleştirdiler. Mundlos ve Böhnhardt o tarihte artık tecrübeli birer banka soyguncusu olmuşlardı. 1999'dan itibaren Chemnitz'de 3 postane şubesi soymuşlardı.

Katil Nazilerin dördüncü kurbanı, manav dükkânı işleten Habil Kılıç idi. Tarih, 29 Ağustos 2001. Diğer üç cinayette olduğu gibi, aynı silahın kullanılması üzerine Nürnberg, Hamburg ve Münih cinayet masaları beraber çalışmaya başladılar ve Kasım 2001 itibariyle “Hilal” adlı özel bir komisyonu kurdular. Uyuşturucu-mafya bağlantısından şüpheleniliyordu.

Üçlünün 2001 yılındaki eylemleri arasında, kurulan bubi tuzağıyla İran kökenli bir kadının ağır yaralanması olayının da olabileceği tahmin edilmektedir.

Beş buçuk yıldır yeraltında yaşayan katil üçlü, hayatlarını soygunlarla finanse etmeye devam etti. 23 Eylül 2003'de Chemnitz'de bir banka soydular ve kaçmayı başardılar. Yine 25 Eylül 2002'de Zwickau'da bir başka banka soygunu daha gerçekleştirdi. Böhnhardt ve Mundlos'un gerçekleştirdiği tahmin edilen eylemde yaklaşık 48.000 Avro çalındı.

Alman polisi kurduğu özel komisyonlarla cinayetleri araştırmakta iken, neo-Naziler 25 Şubat 2004'te Rostock'ta beşinci kurbanlarını aldılar: Mehmet Turgut. Turgut bir dönerci dükkânında çalışmakta iken öldürüldü.

9 Haziran 2004 tarihinde Köln'de Türk esnafın yoğunlukta olduğu Keupen Caddesi'ndeki bir kuaför dükkânının önünde on santimetrelik marangoz çivileriyle etkisi artırılmış bir bomba şiddetli bir patlama ile infilak etti. Şarapnel parçaları sokağın her yanına yayıldı. 16 evin pencereleri kırıldı. El yapımı çivili bomba bir bisiklete yerleştirilmişti ve uzaktan kumanda ile patlatılmıştı. 22 kişiden bir kısmı ağır yaralandı – 21'i Türk kökenliydi. Ancak yedi yıl sonra, saldırının Zwickau'lu Nazi üçlüsünün işi olduğu tespit edildi. Nitekim itiraf videolarında katiller olay ile övünmekteydiler.

Nazi örgütü Köln'deki bombalı saldırıdan tam bir yıl sonra 9 Haziran 2005 yılında, Nürnberg'de döner dükkânı işleten İsmail Yaşar'ı öldürdü. Polisler cinayetin önceki beş cinayetin gerçekleştirildiği aynı silahla işlendiğini fark etti. Seri cinayetlerin altıncısının işlendiği anlaşılmıştı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Aradan 6 gün geçmişti ki, 15 Temmuz 2005'te Nazi katiller Münih'te anahtarcı Theodoros Boulgaridis'i öldürdü. Saat 18.00 sıralarında, dükkânda yalnız olan Boulgaridis kafasına isabet eden üç kurşunla öldürüldü. 15 ve 18 yaşlarında iki kızı olan Boulgaridis anahtarcı dükkânını 15 gün önce açmıştı.

4 Nisan 2006'da, son cinayetten yaklaşık bir yıl sonra, Dortmund'da büfe sahibi Mehmet Kubaşık'ı öldürdüler. Mermilerin balistik incelemesinden cinayet silahının yine aynı marka tabanca olduğu anlaşıldı. Kurduğu özel komisyonlarla soruşturmaları yürüten emniyet birimleri, hâlâ uluslararası bir uyuşturucu meselesi olduğu düşüncesiyle hareket etmekteydi. Türk emniyet teşkilatının da yardımıyla soruşturmalar Türkiye'de de sürdürüldü.

6 Nisan 2006 tarihinde, son cinayetten yalnızca iki gün sonra tanıkların gözü önünde Türk kökenli Alman vatandaşı Halit Yozgat'ı öldürdüler. Bu, katillerin Ceska marka tabancayla işledikleri son cinayetti. İçerideki müşteriler arasında Anayasayı Koruma Teşkilatı çalışanı Andreas Temme'nin de bulunduğu tespit edildi. Görgü tanıklarına rağmen neo-Naziler teşhis edilmeden kaçmayı başardı. Bu cinayet neo-Nazilerce işlenen seri cinayetlerin son halkası oldu. Ceska tabancanın mermilerine 2006'dan sonra bir daha rastlanmadı.

Ancak 25 Nisan 2007'de Heilbronn'da, polis memuru Michele Kiesewetter (22) devriye arabasının yanında ölü hâlde; yanındaki meslektaşı ise ağır yaralı hâlde bulundu. Kiesewetter eğitimini daha yeni tamamlamıştı. Başının tam dibinden vurulmuştu; olay tam anlamıyla bir infazdı. Olay yerinde dedektifler, saldırıya uğrayan polis memurlarına ait iki adet beylik tabanca ile kelepçelerin çalındığını tespit etti.

13 Eylül 2008'de Fürstenzell (Bavyera)'de, aşırılara karşı sert bir politika izlemesiyle bilinen Passau polis şefi Alois Mannichl evinin önünde bıçaklanarak ağır yaralandı. Saldırgan bıçağı saplamadan önce, Mannichl'e “nasyonal direnişten selamlar” diye bağırmıştı. Müfettişler hemen radikal sağ kökenli bir saldırı olduğu sonucuna varmakla birlikte, saldırganı ortaya çıkartamadılar. Robot resimlerin, yıllar sonra Beate Zschaepe ve Uwe Böhnhardt'ı andırdığının görülmesi üzerine neo-Nazi üçlünün işi olup olmadığı şüphesi doğmuştur.

7 Eylül 2011'de Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt Thüringen eyaletinin Arnstadt şehrindeki bir bankayı soydular. Bu Nazilerin son başarılı soygunu oldu. Böhnhardt ve Mundlos yakalanmadan kaçmayı başardılar.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Son banka soygunundan sonra yakalanmak üzereyken intihar eden banka soyguncularının, aslında bir dizi dehşet verici ırkçı cinayet işlemiş ve bombalama eylemlerinde bulunmuş bir terör örgütü mensubu oldukları anlaşıldı. Toplamda kesinleşen 10 cinayet işleyip, 14 banka soygunu gerçekleştirdikleri tespit edildi. Örgüte atfedilen daha çok sayıda cinayet ve eylem bulunmaktadır. Gerçekleştirdikleri eylemler ortaya çıktıkça, olaylar ve skandallar çorap söküğü gibi çözülmeye başlamıştır.

III.2. İstihbarat, Emniyet ve Soruşturma Makamları Hakkında Ortaya Atılan İddialar

Cinayetlerin bu zamana kadar neden çözülemediği, başka nedenlerden defalarca takibe alınmış terör grubunun nasıl kendisini gizlemeyi başardığı ve iç istihbarat kurumu Anayasayı Koruma Teşkilatı ile emniyet birimlerinin bu yapılanmaya karşı neden zamanında önlem almadığı soruları gündeme gelmiştir.

Anayasayı Koruma Teşkilatı ajanlarının ellerindeki bilgileri paylaşmayarak, terör grubunun yakalanmasına engel olduğu, hatta cinayetlere doğrudan veya dolaylı katkı sağladığı iddiaları ortaya atılmıştır. Alman istihbarat ve emniyet birimlerinin üç aşırı sağcıyı 90'lı yıllardan bu yana tanıdığı hâlde cinayetleri önlemede neden başarısız olduğu ve niçin bu gruplardan şüphelenmediği soruları sorulmaya başlanmıştır.

13 Kasım 2011'de Aşağı Saksonya'da Nazi üçlüsünün Holger isimli işbirlikçisi yakalanmıştır. Holger 2007 yılında katil üçlüye ehliyet, dört ay önce de pasaport sağladığı, ayrıca Holger'in adına Naziler için pek çok defa karavan kiralandığı ve bu karavanlardan birinin terör çetesi tarafından Nisan 2007'de polis memuru Michele Kiesewetter'in cinayetinde kullanıldığı, Mundlos ve Bönnhardt'ın kendilerini vurdukları karavanın da Holger'in adına kayıtlı olduğu tespit edilmiştir. İlginç olan iddialardan biri de, Holger'in uzun süredir aşırı sağcı çevrelerde bulunduğu ve yetkili birimlerin bu şahıs hakkında önceden bazı bilgilere sahip olduğudur. Aşağı Saksonya Eyaleti Anayasayı Koruma Teşkilatı Sözcüsü Maren Brandenburger, 1999 yılında yürütülen soruşturmalarda Holger hakkında bazı bilgilere ulaşıldığını doğrulamış, Holger'in neo-Naziler tarafından düzenlenen protesto gösterilerine katıldığını bildiklerini söylemiştir.

Nitekim Holger'in uzun süredir tanındığının ortaya çıkmasının ardından eyaletin İçişleri Bakanı Uwe Schünemann ve Anayasayı Koruma Dairesi Başkanı Hans Wargel,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Holger isimli aşırı sağcıyı kontrol etmeleri gerekirken, izini kaybettiklerini ve böylece çok ağır bir hata yaptıklarını itiraf etmişlerdir.

Thüringen Anayasayı Koruma Dairesi'nin isteği üzerine Holger, 1999 yılında yardımcı terörist şüphesiyle Aşağı Saksonya Anayasayı Koruma Dairesi tarafından üç gün gözaltına alınmıştır. Bu dönemde Holger seri cinayetleri işleyen üçlü gruba bir kişi üzerinden yurt dışında kalacak yer ayarlamaya çalışmıştır. Holger, serbest bırakıldıktan sonra kimliği tespit edilemeyen bir kişi ile üç kez telefonda görüşmüş, fakat 'bu durum Thüringen eyaletini ilgilendirir' gerekçesiyle aşırı sağcı olarak tespit edilmesine rağmen takip edilmemiştir. Anayasayı Koruma Dairesi, bu neo-Nazi hakkındaki verileri sürekli olarak kayıt altına almadığı gibi, eyalet kriminal dairesine de haber vermemiş ve karıştığı olayda gözlemci statüsünde değerlendirilmiştir. Holger hakkında kayıtlar 2002 yılında, sadece 'sempatizan' olduğu gerekçesiyle silinmiştir.

İstihbarat hakkında şüphelerin artmasına neden olan en önemli hususlardan biri, Hessen Anayasayı Koruma Teşkilatında çalışan Andreas Temme adlı kişinin Halit Yozgat'ın öldürüldüğü sırada veya birkaç dakika önce kafede müşteri olarak bulunduğunun tespit edilmesidir. Memleketinde "Küçük Adolf" olarak anıldığı iddia edilen Temme, Halit Yozgat cinayetinin ardından, kafedeki altı kişiden biri olarak aranmaya başlanmıştır. Beş kişi ifade vermeye gelerek bildiklerini anlatmasına rağmen bir kişinin gelmemesi üzerine, polis araştırmalarının ardından bu kişinin Hessen Anayasayı Koruma Teşkilatında çalışan Andreas Temme olduğunu tespit etmiştir. Şüpheli sıfatıyla evine baskın yapılmış ve böylece olaydan ancak 10 gün sonra ifadesi alınabilmektedir. Temme olayla ve ifadeye gelmeyle ilgili olarak "Kafede cinayetin işlendiğini ve silah sesi duymadım. Kafede internette müstehcen sayfalara baktım sonra da çıktım. 10 gün boyunca haberleri de dinlemediğim için cinayete ilgili hiçbir şey duymadım." şeklinde ifade vermiştir. Temme'nin evindeki aramada ruhsatsız silah ve seri cinayetlere ilişkin bir de kitap bulunmuştur. Ancak kısa süreli gözaltının ardından cinayete bağlantısı olmadığı saptanarak –evinde bulunan ruhsatsız silaha rağmen- serbest bırakılmıştır. Temme'nin bir başka şehirde ikamet etmekte olup, evine uzak olduğu söylenen bu internet kafeyi tercih etmesi önemli bir ayrıntıdır. Şüpheleri daha da artıran iddialardan biri, bu kişinin dokuz cinayetin altısında o şehirlerde olduğuna dairdir. İşin ilginç, Temme'nin ortaya çıkarılmasının ve bu nedenle görevine son verilmesinin ardından, katil üçlü bir daha ırkçı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

cinayet işlememiştir. Bazen bir yıl, bazen iki gün arayla işlenen cinayetler 2006 yılında bıçak gibi kesilmiştir.

İstihbarat birimlerinin, cinayetleri işleyen aşırı sağcı gruptan haberdar olmamasına yönelik şaşkınlığın bir sebebi de, Anayasa Koruma Teşkilatının Nazilerin çevresinde muhbir bulundurdıklarının herkesçe bilinmesidir. Örneğin 2003 yılında aşırı sağcı Almanya Ulusal Demokrat Parti (NPD)'nin kapatılması konusunda Federal Alman Hükümeti, Federal Meclis ve Eyaletler Meclisi tarafından yapılan başvuru üzerine Federal Alman Anayasa Mahkemesi tarafından inceleme başlatılmış, Mahkemece dava kabul edilerek sözlü duruşmalar yapılması kararlaştırmıştı. Ancak yapılan duruşmalar sırasında ifadesi alınmak üzere çağrılan partinin genel saymanının Kuzey Ren Westfalya Eyaleti Anayasayı Koruma Dairesi hesabına çalışan eski bir muhbir (köstebek) olduğunun anlaşılması üzerine, Alman gizli servisiyle NPD'nin fazlasıyla iç içe geçmiş olduğu, dolayısıyla “Anayasa Mahkemesi’nde kendini özgürce ve kendi iradesiyle savunma ve ortaya koyma hakkının kalıcı olarak ihlal edildiği” gerekçesiyle, parti hakkında başlatılan duruşma süreci durdurulmuş ve parti kapatma süreci sona ermişti. Nitekim NPD içinde 150 civarında muhbir olduğu, bunların en az 10'unun yönetim kademeleri hakkında bilgi toplamakta olduğu öne sürülmektedir. Dolayısıyla çoğu NPD ile bağlantılı olan neo-Nazi grupları hakkında muhbirlerce bilgi edinilmemiş olması şüphe çekmektedir.

İstihbarat ile ilgili iddialar bunlarla sınırlı kalmamıştır. Thüringen Eyaleti Anayasayı Koruma Teşkilatı eski başkanı Helmut Roewer, 1995'te NPD eski Thüringen eyalet teşkilatı başkanı Thomas Dienel'i muhbir olarak çalıştırmaya başladıklarını ifade etmiş ve Dienel'in 1997'ye kadar bu görevi için yaklaşık 20 bin Avro aldığı saptanmıştır. Dienel bu parayı aşırı sağ propaganda çalışmalarında kullandığını daha sonra itiraf etmiştir.

NPD'nin Thüringen eski Başkan Yardımcısı Tino Brandt'ın ise, bu görevi sırasında Anayasayı Koruma Teşkilatı adına ajanlık yaptığı, 1994 yılında istihbarat elemanı olarak çalışmaya başlayan Brandt'ın, 2001 yılına kadar istihbarattan verdiği bilgiler karşılığında 200 bin Alman Markı aldığı ve ajan olduğu dönemde de bu parayla Thüringen Heimatschutz (Thüringen Vatan Savunması) örgütünü kurduğu iddia edilmektedir. Nitekim Uwe Mundlos, Uwe Bönnhardt ve Beate Zschaepe'nin örgütte yer aldığı tespit edilmiştir. Üçlü daha sonra örgütten ayrılarak Nasyonal Sosyalist Yeraltı örgütünü kurmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Thüringen Eyaleti Anayasayı Koruma Teşkilatı eski Başkanı Helmut Roewer, Thüringen Eyalet Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın kendisinin görev yaptığı 1994 ile 2000 yılları arasında neo-Nazi grupları içindeki ajan ve muhbir olarak çalışan neo-Nazilere yaklaşık 1 milyon 500 bin Avro aktardığını belirtmiştir.

İstihbarat örgütleri hakkında ortaya çıkan bir diğer iddia, katillerin tutuklanabilmesi için birkaç kez fırsat doğduğu, ancak Anayasayı Koruma Teşkilatı'nın, Thüringen Eyalet Suç Dairesi (LKA) ile bir anda işbirliğinden vazgeçtiği için katillerin yakalanamadığıdır. Gizli servisin daha başka zamanlarda da LKA ile işbirliği yapmadığı için katillerin izlerini kaybettirmeyi başardığı bildirilmektedir. Nitekim neo-Nazi üçlü, 1998 yılında yeraltına inerek izlerini kaybettirmişlerdi. LKA'nın katilleri yakalamak üzere iken yakalayamamasında istihbaratın işbirliğinden vazgeçtiği iddiaları yanında, Thüringen Eyalet Suç Dairesi'nde tespit edilen evraklarda daireden bir memurun üçlünün kaçışında yardımcı olduğuna dair bir ibare bulunduğu bildirilmektedir.

Thüringen Eyalet Parlamentosu Denetim Komisyonu'nun istihbaratın sorumluluğuna ilişkin yaptığı gizli oturumda Eyalet Anayasa Koruma Teşkilatı'nın bir elemanının, çetenin yaptığı telefon görüşmelerinin gizlice dinlendiğini ve sahte pasaportlar için paraya ihtiyaçları olduğunun öğrenilmesi üzerine gizlendikleri yer hakkında bilgi edinmek amacıyla 2 bin Mark 'pasaport parası' ödendiğini söylediği iddia edilmiştir.

Hatta Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt'ın öldüğü karavanın içinde sadece gizli servis çalışanlarına verilen cinsten pasaportlar bulunduğu ortaya atılmıştır. Bu iddiaya ek olarak, üzerine Zwickau'da yanan evde güvenlik birimlerinin ele geçirdikleri belgeler arasında 'legal illegal belgeler' de mevcut olduğu iddia edilmiştir. 'Legal illegal belgeler' ifadesi, istihbarat teşkilatı ile irtibatlı elemanlara verilen dokümanlar için kullanılmaktadır. Bu iddiaların sonucunda katillerin, istihbarat muhbirleri olup olmadıkları şüphesi doğmuştur. Anayasa Koruma Teşkilatı (AKT) 1998'den bu yana üçlüyle ilgili hiçbir haber almadıklarını ileri sürse de, Beate Zschaepe'nin anılan yıldan sonra da AKT ile çok defa temas kurduğu iddia edilmektedir.

Bir başka skandal neo-Naziler'in İsviçre'de silah eğitimi aldıkları iddiasıdır. NDP üyelerinin Ağustos 2007'de İsviçre Demokratları Partisinin (SD) davetlisi olarak İsviçre'ye gittikleri ve burada bir hafta özel bir kampta kalarak silahlı eğitim aldıkları belirtilmektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Nitekim iddianın ortaya çıkması üzerine, neo-Nazilere silahlı eğitim verilmesini sağlayan SD Başkan Yardımcısı görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. Hatta cinayetlerde kullanılan Çek yapımı Ceska 83 marka silahın İsviçre’den gelmesi, neo-Nazilerle İsviçre aşırı sağının cinayetlerle ilgili bağı olup olmadığı sorusunu gündeme getirmiştir. Alman polisi, 1983 yılı Çek yapımı Ceska tipi silahtan 24 adet üretildiğini saptamış ve bu silahların İsviçre’ye satıldığını belirlemiştir. Bunun üzerine İsviçre polisiyle ortak çalışma yürüten Alman polisi, Solothurn Kantonu’nda baskınlar düzenlemiş, ancak cinayette kullanılan silahın satışıyla ilgili kayıtların bir yerden sonra izinin kaybolduğunu tespit etmiştir.

Bundan daha önemli bir iddia ise, neo-Nazi örgütlerinin Alman ordusu (Bundeswehr) tarafından eğitildiğidir. Alman ordusunun kurduğu ‘Yedekler Topluluğu’ adlı “paramiliter” kuruluşun, aşırı sağcı parti NPD mensuplarına silah eğitimi verdiği iddia edilmektedir. NPD’nin yazışmalarının incelenmesinden sonra, 122 bin üyeli, aralarında muvazzaf generallerin de bulunduğu ve Savunma Bakanlığı’na bağlı olarak çalışan kuruluşun, NPD’nin yöneticilerine silah eğitimi verdiği tespit edilmiştir. Almanya Yedekler Topluluğu’nun Asbaşkanı Michael Sauer olayın basına yansımalarının ardından, devletten yıllık 16 milyon Avro ödenek aldıklarını ve NPD üyelerine silah eğitimi verdiklerini kabul etmiştir. Çoğunluğu emekli olmuş askerlerden oluşan kuruluşun, aynı zamanda dolaylı yollardan silah temin ettiği belirlenmiş, Alman ordusunun askeri hizmeti bitmiş araçları da neo-Nazi örgütlerinin hizmetine verdiği ortaya çıkmıştır.

Bir başka skandal, cinayetlerin aydınlatılması konusunda gerekli olan bazı önemli cep telefonu bilgilerinin Federal Suç Dairesi (BKA) tarafından sildirildiğinin ortaya çıkmasıdır. Gizli belgelere dayanılarak verilen bir haberde, “neo-Nazi terör hücresince işlenen cinayetlere yardım ve yataklık yaptığı” gerekçesiyle tutuklanan Andre isimli şahsa ait cep telefonundaki verilerin, 9 Aralık 2011 tarihli bir yazıyla silinmesi talimatı verildiği ifade edilmektedir. Bu gizli faaliyetin BKA tarafından, aşırı sağcı çevreler içindeki muhbirlerinin açığa çıkmaması amacıyla yapılmış olabileceği iddia edilmekte, normal prosedürde Federal Polisin cep telefonu bilgilerini bir dava tümüyle sonuçlanana kadar silmemesi gerektiği ifade edilmektedir.

İstihbarat hakkında bir diğer skandal, Uwe Böhnhardt’ın 2000 yılında henüz cinayetler başlamadan kıl payı yakalanmaktan kurtulması olayıdır. Uwe Böhnhardt’ın 30 Eylül veya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

1 Ekim 2000’de Mandy adlı bir kadınla buluşacağı ihbarını alan Saksonya Anayasayı Koruma Dairesi’nin ev dışına kamera kurduğu ancak eve gelen kişinin Uwe Böhnhardt olduğunu anlayamadığı kaydedilmektedir. Nitekim Chemnitz’deki buluşmadan üç hafta sonra, Enver Şimşek ırkçıların ilk kurbanı olmuştur. Görüntülenen kişinin Böhnhardt olduğu tespit edilip tutuklansaydı, belki seri cinayetler engellenebilecekti.

Berlin merkezli Berlin Antifaşist Basın Arşivi ve Eğitim Merkezi, bundan 10 yıl öncesinde neo-Nazilerin “Der Weisse Wolf” (Beyaz Kurt) isimli bir dergisinde terör örgütü NSU’dan, “NSU’ya teşekkürler. Meyve vermeye başladı. Mücadele devam ediyor” şeklinde bahsedildiğini ifade etmiştir. Eyalet Anayasayı Koruma Teşkilatı’nın takibi altındaki Dergideki bu ifadelerin fark edilmemesi dikkat çekici bulunmaktadır.

İstihbarat birimleriyle ilgili iddialar sadece Anayasayı Koruma Dairesi ile sınırlı kalmamıştır; Askeri Güvenlik Servisi’yle ilgili bir iddia da ortaya atılmıştır. Üçlünün Jena’da gerçekleştirdikleri bombalı eylemde kullandığı malzemenin Alman ordusunun mühimmat deposundan temin edildiği iddia edilmiştir. Bir habere göre, Askeri Güvenlik Servisi’nin Leipzig kentindeki bürosuna 1998 yılında üç kişilik terörist grubun kaybolmasından sonra bulundukları yer hakkında bilgi verildiği, ancak Askeri Güvenlik Servisi’nin Köln’deki merkezi tarafından bu bilginin değerlendirilmediği öne sürülmektedir.

Son olarak, Uwe Mundlos ve Uwe Böhnhardt’ın aslında intihar etmediği, yakalanmak üzere olan katillerin tüm bildiklerini açığa çıkarmamaları için infaz edildikleri iddia edilmektedir. Bu iddianın ortaya atılmasının sebeplerinden biri, arkadaşını öldürdüğü ve sonra kendisinin intihar ettiği ileri sürülen Uwe Mundlos’ta barut izine rastlanmadığı yönündeki iddiadır. Ayrıca, karavan yanmadan önce bir kişinin hızla o civardan uzaklaşmaya çalıştığı iddia edilmiştir. Bunun yanında, Mundlos ve Böhnhardt’ın tüfekle intihar ettikleri ortaya çıkmış ancak, bunun şüpheli bir intihar şekli olduğuna dikkat çekilmiştir.

III.3. Siyasetçilerin Tutumu

III.3.1. Tepkiler

Hâlihazırda Alman siyasetinin gövdesini 2009 seçimleriyle %5 seçim barajını geçerek Federal Meclis’te sandalye kazanan beş siyasi parti grubu oluşturmaktadır. Bunlar merkez sağı temsil eden CDU (Hristiyan Demokratlar Birliği) ve CSU (Hristiyan Sosyal Birliği)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

ikilisi 237 milletvekiliyle en fazla sandalyeye sahiptirler ve hükümeti oluşturmuşlardır. Merkez solda ise ana muhalefet partisi SPD (Almanya Sosyal Demokratlar Partisi) 146 sandalyeyle yer almaktadır. 93 sandalyeli FDP (Hür Demokrat Parti); 76 sandalyeli Die Linke (Sol Parti) ve 68 sandalyeli Bündnis 90/Die Grünen (Birlik 90/Yeşiller) Federal Meclis'teki diğer partileri oluşturmaktadır.

2009 seçimleri sonrasında CDU/CSU ile FDP ortaklığında kurulan hükümet Koalisyon Protokolünde göç ve uyum konularına geniş yer vermiş, son yıllarda bu politikalardaki sert çizgiden sapma olmayacağı izlenimi vermiştir. Nitekim gerek iktidardaki partiler gerekse de ana muhalefet partisi, göç ve göçmen politikalarında uyum vurgusunu her fırsatta yineleyerek sert tutum takınmakta, özellikle seçim dönemlerinde sert söylemlerde bulunmaktadır. Son yıllardaki yasal düzenlemelerle göçmenlerin misafirden daha ileriye geçmelerini engelleyici düzenlemelere imza atılmış olması da bunun temel göstergeleridir.

Yukarıda da belirtilmiş olduğu gibi, Almanya'da yabancılara yönelik saldırılarda ırkçı tonlara ulaşan siyasi söylemlerin de etkisini göz ardı etmemek gerekir. Sosyal Demokrat ve Almanya Merkez Bankası Yönetim Kurulu eski üyesi Thilo Sarrazin'in ve Bavyera Eyaleti Başbakanı/CDU Genel Başkanı Horst Seehofer'in Türk ve Arap göçmenlere yönelik ağır açıklamaları, kamuoyunda Müslümanlara yönelik korku ve rahatsızlığı ön plana çıkarmıştır. 2010 yılı Kasım ayında Federal İçişleri Bakanı Thomas de Maiziere'nin yakın zamanda "İslami" terör saldırısı olacağı biçiminde açıklamaları Müslümanlara karşı bakışın sertleşmesine neden olmuştur. Yine Federal Ekonomi Bakanı Wolfgang Schäuble, gazetelerde Türklere yönelik ağır sözlerde bulunmuştur. Tüm bu söylemlerin ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikirlerini körüklediğine şüphe yoktur.

Göç ve göçmen politikası sürekli gündemde tutulurken, 2000-2006 yılları arasında Türk kökenlilere karşı işlenen seri cinayetlerin ırkçı saikle neo-Nazilerce işlendiğinin ortaya çıkması Alman siyasetini önemli ölçüde sarsmıştır. Başta dönemin Cumhurbaşkanı Christian Wulff ve Başbakan Angela Merkel olmak üzere diğer Federal Hükümet temsilcileri ve eyalet düzeyinde siyasetçiler tarafından eylemler sert biçimde kınanmış, yaşanan şok dile getirilmiştir. Alman Türk toplumu siyasetçiler tarafından ziyaret edilmiş, aşırı sağa karşı mücadele sözü verilmiştir. Maktul yakınları Cumhurbaşkanı Christian Wulf tarafından kabul edilmiş; Federal Meclis'teki siyasi partiler tarafından cinayetleri kınayan ortak bir açıklama

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

yapılmış ve cinayetlerle ilgili bir oturum gerçekleştirilerek, cinayete kurban gidenler için saygı duruşunda bulunulmuştur.

En önemlisi, cinayetlere engel olunamaması veya bugüne kadar çözülememesine dair akıllardaki soru işaretlerine dikkat çekilmiş olması ve olayların derinliğine araştırılmasının istenmesidir. Özellikle dönemin Cumhurbaşkanı Christian Wulff cinayetlerden ötürü duyduğu öfke ve utancı dile getirmiş; cinayet kurbanlarının anılması için 23 Şubat 2012’de bir anma töreni düzenlenmesini sağlamıştır.

Göç ve göçmen politikalarında uyum konusunu sıkça vurgulayan ve kimi zaman söylemlerini sertleştiren Başbakan Angela Merkel, cinayetlerle ilgili yaptığı ilk açıklamalarda endişeli olduğunu ifade etmekle yetinmişti. Daha sonraki beyanlarında ise sert açıklamalarda bulunarak, cinayetlerden ötürü utanç duyduğunu, olayların aydınlatılması için gereken her şeyin yapılacağını ifade etmiştir. 23 Şubat 2012 tarihindeki anma töreni sırasındaki konuşmasında, işlenen cinayetler ve aileler ile maktullerin yıllarca zan altında bırakılmalarından dolayı özür dilemiştir. Güvenlik birimlerinin hatalarını ve aşırı sağcılarının neden olduğu düşmanlık ve tehditlere karşı koruma sağlamada başarısız kaldığını kabul ederek, olayın tüm yönleriyle ortaya çıkarılması sözü vermiştir.

Sorumlu tüm federal ve yerel bakanlarca ortak olarak, cinayetlerin uzunca bir süre aydınlatılamaması zaafı, istihbarat ve polis teşkilatının kasıt ve ihmali, istihbarat birimlerinin işin içinde olma ihtimali ve diğer kasıt ve ihmaller dile getirilmiştir. Yine her kademedeki eylemlerin ırkçı boyutu ve ailelerin zan altında bırakılmış olmasından dolayı duyulan üzüntüler dile getirilmiştir.

Bu anlamda gerek federal gerekse eyalet hükümetlerinin ve önde gelen muhalefet partilerinin olumlu tavır takındıkları, her türlü soruyu sormaktan çekinmedikleri, yanıtlanması gereken sorulara cevap aradıkları ve çeşitli mekanizmaları işleterek etkili soruşturma yapma gayreti içinde oldukları görülmektedir.

Bununla birlikte, Almanya Baden-Württemberg eyaletinin Uyum Bakanı İlkey Öney, cinayetlere ilişkin bir Türk haber ajansına Almanya’da derin devletin varlığına ilişkin olarak verdiği beyanat üzerine Hristiyan Demokrat Parti milletvekilleri tarafından büyük psikolojik baskı altına alınmıştır. Bu şekilde, kendisinin Türk kökenli bir politikacı olması nedeniyle eleştirel yaklaşım sergilemesinin istenmediği açıkça ortaya konulmuştur. Konunun hem

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Alman medyası hem de politikacılar tarafından çokça dile getirildiği, konu hakkında araştırma komisyonları kurulduğu ve Almanya Başbakanı'nın kamuoyundan özür dilediği göz önüne alındığında, Öney'in, beyanatı nedeniyle baskı altına alınması kabul edilemez bir tutumdur. Olayların tam olarak aydınlatılabilmesi ve bir daha bu şekilde cinayetlerin yaşanmaması için konunun özgürce tartışılması son derece önemlidir.

Siyasilerce eylemler her platformda kınanırken, kamuoyu ve sivil toplu örgütlerince de çeşitli eylem ve gösterilerle cinayetler kınanmıştır. Özellikle 23 Şubat 2012 tarihinde gerçekleştirilen “anma töreni” sırasında, tüm Almanya genelinde sendikalarca gerçekleştirilen bir dakikalık saygı duruşunu zikretmek gerekir. Aşırı sağcı teröre karşı yapılan bu tür törenlerin yabancıların kendilerini güven içinde hissetmelerine ne derece katkıda bulunduğunu memnuniyetle ifade etmek gerekir.

III.3.2. Atılan Somut Adımlar

Alman siyaseti, seri cinayetlerin ırkçılık saikiyle işlendiğinin ve istihbarat ve emniyet birimlerinin ihmali olduğunun anlaşılmasının ardından bir dizi inceleme mekanizmasını devreye sokmuştur. İlk olarak federal ve eyalet meclislerinde soruşturma komisyonları kurularak parlamenter denetim yollarına başvurulmuştur. Federal düzeyde Alman Federal Meclisi Nasyonal Sosyalist Yeraltı Terörist Grubu Soruşturma Komisyonu; yerel düzeyde ise, Nazi teröristlerin özellikle aktif oldukları Thüringen ve Saksonya Eyaletlerinde birer soruşturma komitesi kurulmuştur. Ayrıca bunlara, yine siyasi makamların girişimiyle, Federal ve Eyaletler Düzeyinde Ortak Uzmanlar Komisyonu eklenmiştir.

Alman Federal Meclisi, 26 Ocak 2012 tarihinde beş siyasi grup temsilcilerinin imzalarıyla (CDU/CSU, SPD, FDP, SOL PARTİ ve BİRLİK 90/YEŞİLLER), neo-Nazi cinayetlerini araştırmak için bir Araştırma Komisyonu kurmuştur. 11 üyeden oluşan Komisyon'a muhalefetteki Sosyal Demokrat Parti (SPD) Milletvekili Sebastian Edathy başkanlık etmektedir.

Komisyon'un kuruluş önergesinde, öncelikle terör örgütü olarak NSU, NSU'nun üyeleri, eylemleri, sosyal çevresi ve destekçileriyle, örgütün uzun zamandır ifşa olmaksızın en ağır suçları nasıl işleyebildiğine ilişkin genel tablonun ele alınacağı, buradan edinilecek bilgilerden, güvenlik ve soruşturma makamlarının yapısı, aralarındaki işbirliği, yetkileri ve nitelikleriyle, aşırı sağcılıkla etkin mücadeleye ilişkin sonuçlar çıkarıp tavsiyelerde

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

bulunacağı; bu noktada, güvenlik ve soruşturma makamlarının 1 Ocak 1992’den 8 Kasım 2011’e kadar olan süreçte Uwe Böhnhardt, Uwe Mundlos ve Beate Zschaepe adlı şahıslar, bu şahıslara destek veren kişi ve organizasyonlar ile terör örgütü NSU veya NSU üyelerine isnat edilen suçlara ilişkin hangi bilgilere sahip oldukları; bu bilgilerin yetkili makamlarca ne şekilde değerlendirildiği; yetkili makamların, bu kişilere ve suçlara ilişkin ne tür faaliyetlerde bulunduklarının açıklığa kavuşturulmaya çalışılacağı belirtilmiştir. Ayrıca, Komisyon tarafından aydınlatılması gereken noktalar olarak;

1. Federal makamların hata veya ihmallerinin, terör örgütü NSU’nun kuruluşunu, eylemlerini ve destekçi ağının genişlemesini kolaylaştırıp kolaylaştırmadığı ya da bu terör örgütü tarafından işlenen suçların ortaya çıkarılmasını ve kovuşturulmasını güçleştirip güçleştirmede;
2. Hâlihazırda terör örgütü NSU olarak bilinen örgüt üyelerinin; aşırı sağcı kişiler, çevreler ve organizasyonlarla olan bağlantılarının, terör eylemlerinin hazırlanmasına ve desteklenmesine ne tür bir katkı sağladığı;
3. Terör örgütü NSU’nun ve çevresinin uluslararası bağlantılarının olup olmadığı; varsa, bu bağlantılara ilişkin ipuçlarının yetkili makamlarca ne şekilde değerlendirildiği;
4. “Güvenilir kişiler” olarak adlandırılan şahısların (istihbarat elemanı) görevlendirilmesinin, terör örgütü NSU, örgütün destekçileri ve çevresi bağlamında hangi rolü oynadığı, görevlendirmenin hangi hukuki ve fiili dayanağa isnat ettirildiği, “Güvenilir kişiler”in görevlendirilmelerinin ve bu görevlerin yürütülüşünün yeterli derecede kontrol ve analiz edilip edilmediği, “Güvenilir kişiler”in görevlendirilmeleri ve verilen görevlerin yerine getirilmesi bakımından geçerli olan kurallar ve kurum içi talimatnamelerin meselenin özüne uygun olup olmadığı, “Güvenilir kişiler” üzerinden, NSU üyelerinin eylemlerinin malî olarak veya farklı bir şekilde desteklenip desteklenmediği;
5. Terör örgütü NSU’nun - veya duruma göre destekçi çevresinin - patlayıcı madde, silah, sahte kimlik, gizli konut ve para temininin kolaylaştırılıp kolaylaştırılmadığı, eğer kolaylaştırıldıysa hangi araçların kullanıldığı;

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

6. Adli Yargı Mahkemeleri Kanunu'nun 120. maddesinin 1. ve 2. fıkraları uyarınca federal düzeyde adli kovuşturma yetkisinin kullanımını gerektirecek ipuçlarına ulaşıp ulaşılmadığı, ulaşıldıysa ne zaman ulaşıldığı ve bunun üzerine neden soruşturma açılmadığı;
7. Bugünkü soruşturmalar bakımından anlam ifade edebilecek ve NSU üyeleriyle onların destekçi çevresine ilişkin olan delillerin, ipuçlarının veya sair bilgilerin güvenlik makamları tarafından yok edilip edilmediği, hususları belirlenmiştir.

Komisyon ayrıca;

1. Aşırı sağcılık perspektifinden, Federasyon'un güvenlik ve soruşturma makamlarının yapısı ve organizasyonu, Federasyon ve federe devletlerin güvenlik ve soruşturma makamları arası işbirliği ve bilgi edinimi-bilgi paylaşımı hususlarında hangi mantıksal çıkarımların yapılması gerektiği;
2. Soruşturmalar esnasında, aşırı sağcıların işlediği suçların kurbanlarının veya onların yakınlarının acılarını tazeleyecek eylemlerden etkin bir şekilde sakınılması gerektiği ve nasıl sakınılacağı;
3. Aşırı sağcı şiddetle mücadelenin, her alanda (baskı altında tutma, önleme, sorumlu birimlerin duyarlılığını artırma) iyileştirilmesi gerektiği ve nasıl iyileştirileceği

hususlarının incelenmesi gerektiğine karar vermiştir.

Komisyon çalışmalarını 2013 yılı ilkbaharına kadar sonlandırmayı planlamaktadır. Federal Almanya Cumhuriyeti Anayasasının 44'üncü maddesine göre kurulan araştırma komisyonları, tanıkları ve uzmanları dinleyebilir; kurumlardan bilgi ve belge talep edebilir; mahkemelerden ve idari yetkililerden daha ileri bir soruşturma yapmalarını isteyebilir. Soruşturma komisyonları, raporlarında elde ettikleri sonuçları özetlerler ve bunu Genel Kurula sunarlar.

Alman Federal Meclisi'nde kurulan araştırma komisyonları genelde “muhalefetin etkili silahı” olarak tanımlanmaktadır. Zira hükümetler normal olarak kamuya açık oturumlarda olası hatalarının tartışılmasına pek sıcak bakmamaktadırlar. Ancak neo-Nazi kaynaklı cinayetler söz konusu olduğundan ve önde gelen hiçbir siyasi parti, aşırı sağcı teröre

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

karşı elinden geleni yapmadığı suçlamasıyla karşı karşıya kalmamak için böyle bir komisyonun kurulmasına imza atmıştır.

Yerel düzeyde kurulan ilk araştırma komisyonu, Thüringen eyalet parlamentosu bünyesinde oluşturulmuştur. Thüringen Eyaleti Soruşturma Komisyonu'nun konuya ilişkin ilk ara raporunu bir yıl içinde vermesi beklenirken, nihai raporun ise 2014 yılının yaz aylarında açıklanacağı duyurulmuştur.

Son araştırma komisyonu neo-Nazi terör üçlüsünün en aktif olduğu eyaletlerden biri olan Saksonya'da (hücre evlerinden biri Zwickau şehrinde idi) "suç ve yolsuzluk bağlantılarını" araştırma komisyonu olarak kurulmuştur. Komisyonun amacı, eyalet düzeyinde yetkili birimlerin cinayetler hakkında sorumluluklarını ortaya çıkarmaktır.

Parlamentolar bünyesinde kurulan araştırma komisyonlarının yanı sıra, Hükümet tarafından 8 Şubat 2012 tarihinde dört kişilik Federal ve Eyaletler Düzeyinde Ortak Uzmanlar Komisyonu (Bund-Länder-Kommission) kurulmuştur. Komisyon Federal hükümet ve eyalet hükümetlerinin birlikte kurdukları ortak bir uzmanlar komisyonudur.

Komisyonun iki üyesi hükümet, iki üyesi de İçişleri Bakanları Konferansı tarafından önerilmiştir. Komisyon, Berlin Eyaleti eski İçişleri Bakanı Sosyal Demokrat Ehrhart Körting (SPD), Hamburg Eyaleti eski İçişleri Bakanı Hristiyan Demokrat Heino Vahldieck (CDU), Hür Demokrat Parti'nin (FDP) önerdiği Münihli ceza hukuku uzmanı Eckhart Müler ve Yeşiller Partisi'nin önerdiği Federal Adalet Divanı eski Savcısı Bruno Jost'tan oluşmaktadır. Komisyonla, seri cinayetlerin arka planının su yüzüne çıkarılması ve cinayetlerin işlendiği süre boyunca yetkili güvenlik ve istihbarat birimleri arasında yaşanan aksaklıkların eksiksiz biçimde çözülmesi hedeflenmektedir. Komisyonun görevi, kurulan meclis araştırma komisyonları tarafından hazırlanan ara raporları ve çeşitli yerlerden elde edilen bilgileri değerlendirmek ve eyalet ve federal düzeyde faaliyet gösteren güvenlik birimlerinin işbirliğinin iyileştirilmesi için öneriler getirmektir. Komisyonun, vardığı sonuçları 2013 yılında kamuoyuyla paylaşacağı ifade edilmektedir.

Anılan tüm bu komisyonların birbirinden tamamen kopuk hareket etmeyeceği, aksine bilgi ve belge paylaşımında bulunacakları, komisyonların üyeleri tarafından dile getirilmektedir. Komisyonların çalışma usullerine göre bir handicap olarak görülecek husus, çalışma süreleridir. Türkiye'de üç ay ile sınırlandırılan araştırma komisyonlarının çalışmaları,

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Almanya’da yasama döneminin sonuna kadar sürme esnekliğine sahiptir. Ancak böylesi uzun bir süre, milletvekillerinin sadece komisyon işleriyle değil, seçimler, seçmenler ve diğer meclis işleriyle de uğraşmak zorunda olmaları nedeniyle çalışmalarda kopukluklar yaşanmasına ve zamanla heyecanın kaybolmasına neden olabilir.

Araştırma soruşturma komisyonları yanında, federal istihbarat birimlerinin faaliyetlerini denetlemekle görevli Federal Meclis Denetim Kurulu istihbarat birimleri hakkında güçlü iddialar üzerine harekete geçmiştir. Kurul, katillerin yerleşik faaliyetlerinin olduğu ve örgütlendikleri Thüringen ve Hessen eyaletleri Anayasa Koruma Teşkilatlarının neo-Nazi cinayetlerine ilişkin dosyaları incelemeye almış, gizli oturumlarla teşkilat çalışanlarını dinlemiştir.

Siyaset makamlarının maktul yakını ailelerle olan iletişimleri şimdiye kadar olumlu bir mecrada yürümektedir. Mağdurlara danışmanlık yapmak üzere ve Hükümet ile ölenlerin yakınları arasında arabulucu (ombudsman) olarak Berlin Eyaleti eski yabancılar sorumlusu Barbara John görevlendirilmiştir. John ailelerin sorunlarını dinleyerek Federal Hükümete aktarmakta ve çözümler üretilmesine katkı sağlamaktadır. Almanya ziyareti sırasında TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunca da görüşülen John’un ailelerle son derece yakından ilgilendiği ve Hükümete yönelik gerekli eleştirilerde bulunarak çözüm süreçlerine katkıda bulunma çabası memnuniyetle karşılanmıştır.

Federal Almanya Hükümetince maktul yakını ailelere ve zarar gören diğer kişilere ne kadar zarara uğradıklarını ispatlamalarına gerek kalmaksızın 5 ilâ 10 bin Avro aralığında değişen tazminat ödenmesi kararı verilmiştir. Tazminat fikri olumlu olmakla birlikte, ailelerin yaşadıkları manevi ızdırap bir yana, gördükleri maddi zararları (bkz. “Cinayetlerin Kronolojisi”) karşılamaktan son derece uzaktır.

Zira ödenen tazminatlar, zaten idarenin önlemekle yükümlü olduğu hâlde önleyemediği zararların nedensellik bağı ve kusur koşulu aranmadan karşılanmasını öngören objektif sorumluluk anlayışına dayalı sosyal risk ilkesinden kaynaklanmaktadır. Ancak bu tür tazminatlar, aslında manevi zararları dikkate almamaktadır. Maktul ve mağdur iken, emniyet birimlerince maktullere ve ailelerine yaşatılan “suçlu” ve “zanlı” duygusunun verdiği üzüntüyü ve kaybettiği huzur ve güven hissiyatını dikkate almamaktadır. Dolayısıyla

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

mağduriyeti tazmin etme fikrinin, daha ciddi miktarlarla somutlaştırılması beklenirdi ki, siyasilerce yapılan olumlu ve sert beyanatların yeri kısmen doldurulabilsin.

Ailelerce siyasilerden beklenen davranışlardan biri olayların gerçekleştirildiği her şehre veya en çok cinayetin işlendiği şehre anıt dikilmesi yönünde çaba sarf etmeleridir. Nitekim terör örgütünün öldürdüğü polisin katledildiği yere bir anıt dikilmiştir. Dolayısıyla sadece bu dahi, ailelerin bu taleplerini haklı kılmaktadır. Geçmişteki girişimler bu yönde umut vericidir. Ayrıca bu talebin yerine getirilmesi, siyasilerin samimiyetini de ortaya koyacaktır. Hiçbir özür ve tamirat girişimi anıt dikilmesi kadar ders verici bir sonuç doğuramaz.

IV. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Avrupa’da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı Üzerine

Tohumları Avrupa’da atılan ırkçılık ve yabancı düşmanlığının, yeniden filizlenmeye başlaması endişeyle izlenmektedir. 2. Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa’nın yeniden inşası sürecinde işgücü olarak çağırılan büyük göçmen kitleleri ile kendi ülkelerindeki ekonomik ve siyasi çalkantılar nedeniyle Avrupa’nın siyasi ve ekonomik refahına göçen kitleler, toplum yapısında meydana getirdiği değişiklikler nedeniyle siyasi ve sosyal alanda tartışılan temel konulardan olmuştur. Son 10 yıldaki terör ve ekonomik krizler gibi gelişmeler ise bu konuyu daha da tartışmalı bir hâle getirmiştir.

Düzensiz göç, nüfusları günden güne artan yabancılar, aile birleşimleri ile yerleşik hâle gelen göçmenler, terör saldırıları, ekonomik krizler, çalışma yaşamında daha fazla görünür olan yabancı kökenliler, suça karışan göçmenler Avrupa toplumlarında bir “yabancılar meselesi” yaratmıştır.

Küreselleşme ve bunun işgücü piyasasında çok kültürlülüğü daha görünür kılması göçmenlere yönelik dışlayıcı tavırlara yol açmaktadır. Avrupa’nın değişen demografik yapısı ve sosyal entegrasyon sorunları da kitlesel göçü, Avrupa’daki ırkçılık ve yabancı düşmanlığı düşüncesinin temeline yerleştirmektedir.

Çoğunluğu ekonomik nedenlerle Avrupa’ya göç etmiş olan yabancıların iş piyasasındaki varlığı, gelecek korkusu ve işsizlik endişesi içindeki gençleri aşırı milliyetçi duygulara itmekte, iş piyasasında rakip olarak görülen göçmenlere karşı nefret duyguları ön plana çıkmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Bunun yanı sıra, kendini Müslüman olarak tanıtan bir grup terörist tarafından ABD, İngiltere ve İspanya’da gerçekleştirilen terör saldırıları, Müslümanlara karşı korku ve düşmanlık beslenmesine bahane olmuş; İslam karşıtlığı Avrupa ülkelerinin tümünü sarmıştır.

Bu gelişmeler, ulusal ve uluslararası güvenlik politikalarında bir dönüm noktası oluştururken, yabancılara olan bakışı olumsuz yönde ciddi biçimde değiştirmiştir. Durum yabancılar aleyhine çevrilerek bu grupları korku ve endişenin odak noktası hâline getirmiştir. Özellikle de, Avrupa’da İslamiyet’in hızla yayıldığı yönünde ‘endişeyle’ verilen haberler, sosyal medyada paylaşılan Müslümanlar aleyhindeki söylemler, İslamiyet’in Avrupa’yı ele geçireceği şeklinde yayılan korku ve Müslümanların ‘tehlikeli yabancılar’ olarak ‘sınıflandırılması’, Müslüman göçmenlere karşı korku ve saldırganlık duygularını geliştirmiştir.

Avrupa genelinde göç ve güvenlik, paradoks iki kavram hâline gelmiştir. Bu bunalımın topluma yansıyan olumsuz yönleri ırkçılık ve yabancı düşmanlığı için zemin hazırlamaktadır. Hükümetlerce soruna çare olarak sunulan göç ve göçmen politikaları aşırılıkların daha da artmasına yol açmaktadır. Göçmenler, topluma katılımları teşvik edilmek yerine, ötekileştirilmekte, mevcut sorunların temel kaynağı olarak gösterilmektedirler. Çok kültürlülük reddedilmekte, başarısız bir toplum projesi olarak siyasilerce dile getirilmektedir.

Artık Avrupa’da aşırı sağın temel karşıtlığı İslam olarak belirginleştirilmiştir. Geçmişte Yahudi karşıtlığı olarak somutlaştırılan ırkçılık yerini İslam korkusu ve düşmanlığına bırakmıştır. İslam’ın bütün Avrupa’yı kuşatacağı, milli kimliklerin yok olacağı gibi korku kalıplarıyla yabancı düşmanlığı, tabanda olduğu kadar bugüne kadar bu fikirlere prim vermeyen eğitilmiş ve statüsü yüksek kesim üzerinde de etkili olmaya başlamıştır.

Son yıllarda ırkçılık ve yabancı düşmanlığı içeren fikirlerin, artan oranda şiddetle sonuçlandığı endişeyle izlenmektedir. Uluslararası verilere göre AB üye devletlerinin büyük bölümünde ırkçı saikle işlenen suçlarda genel bir artış eğilimi tespit edilmektedir.

Yine aşırı sağ motifle işlenen suçlarda sürekli bir artış gözlemlenmektedir ki, bu suçlarda Almanya başı çekmektedir ve 2001 yılından bu yana genel bir artış görülmektedir. Alman sivil toplum kuruluşlarına göre iki Almanya’nın birleşmesinden bu yana ırkçı saikle işlenen cinayet sayısı 182’dir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Türk Dışişlerinin resmî kayıtlarına giren, 2012 yılının ilk üç ayında Türk kökenlilere ve onlara ait işletme ve sivil toplum kuruluşlarına karşı Almanya, Fransa, Belçika, Bulgaristan, Yunanistan, İsviçre ve Ukrayna’da 29 adet, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı içerikli fiziksel saldırı ve tehdit tespit edilmiştir.

Bu şiddetin artmasında siyasilerin söylemleri ve partilerin topluma yaydıkları fikirler ile hükümetlerin politikalarının etkili olduğuna hiç şüphe yoktur. Yabancı düşmanlığı içeren şiddet sarmalının azaltılmasında politikacılara büyük görev düşmektedir. 2. Dünya Savaşı’na yol açan ırkçı fikirlerin toplumda kendiliğinden değil, politikacıların kitleleri sürüklemesiyle yayıldığını unutmamak gerekir.

Avrupa genelinde ırkçılık ve yabancı düşmanlığının siyasi arenada bulduğu destek ve bu fikirlerin daha fazla siyasetçi tarafından dile getirilmesi endişe verici boyutlardadır. Avusturya, Hollanda, Fransa, İsviçre, Danimarka, Norveç, Finlandiya, Macaristan ve Yunanistan’da aşırı sağcı partilerin yükselişi dikkat çekicidir. Aşırı sağcı siyasetin kötü sonuçlarını çok iyi bilen Avrupa’nın bu yükselişe geç olmadan dur demesi gerekmektedir. Bu anlamda Avrupa Birliği’ne büyük görev düştüğünü söylemek yanlış olmayacaktır.

11 Eylül’den sonra tamamen İslam söylemi içeren terör örgütlerinin peşine düşen Avrupa ülkeleri, Norveç ve Almanya’daki eylemlerden sonra ırkçılığı yeniden tehdit sıralamasında üst sıralara yerleştirmelidirler. Bunun ilk somut örneği, Danimarka’nın tarihinde ilk kez ırkçılığı birinci tehdit sıralamasına yerleştirmesidir.

Avrupa’yı sarmakta olan ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, demokrasi ve insan haklarının tüm coğrafyasına nüfuz ettiği Avrupa’yı ayrımcılık ve nefretin merkezi hâline getirmemelidir.

Almanya’da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı Üzerine

Almanya’da aşırı sağın yükselişinde, tarihi, siyasi, sosyal, ekonomik nedenler ile Avrupa Birliği ve göçmenlere bakış etkili olmaktadır. Almanya, Nazi mazisi dolayısıyla, geçmişten bu yana ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikrinin her zaman var olduğu, bu fikirlerin zaman zaman şiddete dönüştüğü bir ülke olmuştur.

2000’lerden itibaren ise genel olarak Batı medeniyeti genelinde olduğu gibi Almanya’da da İslamiyet’i düşman olarak görme eğilimi baş göstermiştir. Bunun sonucunda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Müslümanlara karşı gelişen bu eğilim, ne yazık ki fiziksel ve zihinsel saldırıya dönüşmüştür. “İslam’ın Avrupa’yı ele geçirmeye başladığı” şeklinde fikirler yayılarak bir korku havası yaratılmaya çalışılmaktadır.

Çokkültürlülüğün iflas ettiği düşüncesinin en tepe siyasetçiler tarafından dile getirilerek, sert göç ve göçmen politikalarına başvurulmuştur. Seçim dönemlerinde yabancılara karşı sert söylemler prim yapmaya başlamış; göçmen politikaları üzerinden oy toplama yarışına girilmiştir. Göçmenlere yönelik sert söylemler bu gruplara karşı şiddet üzerinde azımsanmayacak etkiye sahiptir.

Uluslararası piyasaların birbirine bağımlılığının sonucu olarak ekonomideki çalkantıların işsizliği artırması nedeniyle, göçmenlerle refah paylaşımının rahatsızlık yaratması, iş piyasasında göçmenlerin rakip olarak görülmesi ve işsiz göçmenlerin halkın vergileriyle beslendiği düşüncesi, ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının yayılmasına gerekçe olmuştur. İslam ile Hristiyanlık arasındaki farklılığın, ‘zenginlik’ olarak değerlendirilmek yerine ‘uyumsuzluk’ olarak nitelendirilmesi, Müslümanların ve özellikle Türklerin kendi kültürlerini yaşama gayretlerinin ‘paralel toplum’ olarak algılanması, yabancılara topluma gerektiği kadar uyum sağlayamadığı konusunda genel bir kanının oluşturulmak istenmesi, İslam dinindeki cihat fikrinin yanlış bilinmesi, Türkler başta olmak üzere yabancı göçmenlerin kötü örneklerinin devamlı olarak gündeme getirilmesi, yabancılara suç oranları ve işsizlikten sorumlu tutulması ve medyada göç ve göçmen sorunları üzerine sürekli tartışma ortamı yaratılması ırkçı ve yabancı düşmanlığı fikirlerinin oluşmasında başlıca etmenlerdir. Bu gelişmeler, demokratik düzenin toplumu yıkıma uğrattığı düşüncesiyle birleşince, aşırı sağa karşı ilgi varlığını kolaylıkla sürdürülebilmektedir.

Özellikle ekonomik olarak geleceklerini güvende hissetmeyen Almanların aşırı sağa daha eğilimli oldukları ve şiddete varan yabancı düşmanlığının bu gruplar arasında daha fazla yayıldığı bilinmektedir. Bu nedenle de, kendisine iş imkânı bulan yabancı kökenliler, aşırı sağcı grupların hedefi hâline gelebilmektedir.

Şu an itibariyle Almanya’da toplam nüfus içinde ebeveynlerinden en az birisi başka ülke kökenli olan 16 milyon insan yaşamaktadır (%19). Yabancı statüsünde ise 7,5 milyona yakın insan bulunmaktadır. Bu sayı içerisinde en büyük nüfusu Türkiye’den gelenler oluşturmaktadır. Yabancılar ve yabancı kökenliler, genelde Almanya’nın batısında

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

birikmişken, doğu Almanya tarafındaki göçmen nüfusu çok düşük bir orana sahiptir. Ancak dikkat çekici olan husus, aşırı sağ fikirlerin ve şiddeti amaç edinen oluşumların çoğunlukla doğu bölgelerinden çıkmasıdır.

Almanya'daki resmî verilere göre neo-Nazi gruplarının üye sayısı 2006 yılından bu yana artmaktadır. Nitekim bu gruplarca yapılan gösterilerde de artış görülmüştür. Aşırı sağ motifli suç sayısında da genel bir artış gözlemlenmiştir. Bu suçların büyük çoğunluğu yasadışı propaganda faaliyetleri ile nefreti tahrik ve bireylere veya belirli gruplara karşı şiddet suçlarını içermektedir.

Almanya genelinde en kalabalık yabancı grubu olarak Türkler kundaklama, silahlı-silahsız saldırı, darp, tehdit mektubu veya diğer başka şekildeki şiddet ve tehdit içerikli eylemlere en fazla maruz kalan gruptur. Türk ve Müslümanlara yönelik saldırılar ve gösterilerin azalmaksızın sürmesi endişeyle izlenmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığında kayıtlı verilere göre en erkeni 1988 yılından bugüne kadar 24 Türk, ırkçı saikli saldırı ve kundaklamalar sonucu öldürülmüştür.

Almanya'da ırkçılık ve yabancı düşmanlığı emarelerine sadece fiziksel şiddet biçiminde değil hayatın her alanında rastlamak mümkündür. Eğitim ve çalışma bunların başlıcalarındandır. Müzik, edebiyat, basım-yayın gibi alanlarda da bu fikirlerin en sert biçimde sergilendiği görülmektedir.

Almanya, ırkçı eylemlere ve aşırı sağ partilere karşı en sert önlemlerin alındığı ülke olmasına rağmen, şiddet içerikli eylemleri durduramamaktadır. Anayasal ve yasal yasaklar, uygulamalarla ve söylemlerle delinmektedir. ırkçı şiddetin önlenmesine en büyük katkı hiç şüphesiz ki, en önce siyasilerin yabancı karşıtı söylem ve politikalara son vermesiyle gerçekleşecektir.

Almanya'daki Türkler ve Sorunları Üzerine

82 milyona yakın nüfusa sahip olan Almanya'da yaklaşık 2,8 milyon Türkiye kökenli göçmen bulunmaktadır. Bunların içinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanların sayısı 1,5 milyonun biraz üzerindedir. Bununla birlikte, 2011 yılında, geçmiş yılların aksine, Türk nüfusunda az da olsa bir azalma görülmektedir. Bunun temel nedenleri olarak, Alman

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

vatandaşlığına geçiş yanında, Türkiye'nin gelişen ekonomisi ve Almanya'da yabancılara karşı sert tutumlar sayılabilir.

Türk toplumu bireyleri sanat, spor, siyaset, iş dünyası gibi her alanda Almanya'ya katkıda bulunmaktadır. Artık sadece işçi olarak değil; doktor, mühendis, avukat, işletmeci, siyasetçi ve benzeri hemen her dalda Türkiye kökenli insanlara rastlamak mümkündür.

Buna rağmen, Türklerin ekonomik, kültürel ve siyasal hayata katkıları yeterli biçimde takdir görmemektedir. Türklerin “uyum sorunu” her fırsatta vurgulanmakta, “paralel toplum” tartışmaları gündeme getirilmektedir. Siyasilerce, uyumda, eğitimde ve sosyal yaşantıda ortaya çıkan başarısızlıkların örnekleri sürekli Türk toplumu işaret edilmek suretiyle verilmektedir. Önyargılar ve basmakalıp fikirler hiçbir şekilde terk edilmemektedir. Töre cinayetleri, aile içi şiddet, zoraki evlilikler, bazı Türk gençlerinin karışıklı suç olayları gibi münferit olumsuz örnekler basın tarafından kamuoyunun dikkatine getirilirken, söz konusu olaylar zımnen tüm Türkiye kökenli topluma mal edilmekte ve bu örneklerin Türkler arasında yaygın bir olgu olduğu görüntüsü verilmektedir.

Siyasiler arasında, yabancılara karşı sert politikalar izlenmesi iç politikada prim getiren bir yöntem olarak görülmektedir. Özellikle merkez partileri, zaman zaman ırkçılık/ayrımcılık boyutuna varan söylem ve eylemleriyle bu yönetime başvurmaktadırlar. Her eyalet seçimi öncesinde özellikle Türk vatandaşlarını hedef alan, yabancılara karşı birtakım kısıtlayıcı uygulamaların gündeme getirildiği izlenmektedir.

Almanya'da doğmuş, burada eğitim görmüş Türkler dahi eğitim, oturma, çalışma ve sosyal alanlarda Alman vatandaşları ve Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkelerin vatandaşlarıyla eşit haklara sahip değildirler. Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması ve Ortaklık Konseyi Kararlarının oluşturduğu hukuki çerçevenin sağladığı haklardan yararlanılmamaktadırlar. Avrupa Birliği Adalet Divanı'na (ABAD) başvurarak haklarını arama yoluna giden Türk vatandaşlarının lehine çıkan kararlar uygulanmamaktadır. Özellikle vize konusunda Türk vatandaşları lehine verilen kararların uygulanmamasında ısrar edilmektedir.

Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarına rağmen Almanya'nın Türk vatandaşlarına yönelik katı ve caydırıcı vize politikası devam etmektedir. Bu husus Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması'nın öngördüğü “geriye dönük kötüleştirme yasağı”na açıkça aykırılık oluşturmaktadır. Avrupa Birliği ile üyelik müzakereleri yürüten, büyük bir ticaret partneri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olan, toplumlar arası güçlü ilişkilerin olduğu Türkiye'ye karşı hâlâ katı vize politikası sürdürülmesi doğru bulunmamaktadır.

Türk vatandaşları toplumsal ve ekonomik hayatta da çeşitli ayrımcı uygulamalara maruz kalabilmektedir. İş başvuruları ve eğitimde fırsat eşitsizliği Türklerin ve diğer yabancıların gündelik yaşantılarında ayrımcılığa maruz kaldığı alanlardan bazılarıdır.

Almanya'da yaşayan Türk vatandaşlarının seçme, seçilme, siyasi faaliyette bulunma gibi hakları bulunmadığı gibi, yurt dışında yaşayan Türklerin Türkiye'deki seçimlerde oy kullanabilmelerine imkân verilmesi durumunda, Almanya'da sandık kurulmasına Alman makamlarınca sıcak bakılmamaktadır.

Alman devletinin doğrudan Türklere yönelik olduğu söylenebilecek bazı yasaları ve uygulamaları bulunmaktadır. Özellikle Göç Yasası'nda 2007 yılındaki değişikliğin uygulanmasında bu hususlar unsurlar göze çarpmaktadır. Yasa uyarınca aile birleşimi kapsamında Almanya'ya gelecek kişilerden sadece Almanya'nın vize uyguladığı ülke vatandaşlarına Almanca bilme şartı getirilmesi ve buna ilişkin hükümlerin katılığı, aile birleşimini veya aile kurmayı haksız biçimde engellemekte, nihayetinde Almanya'nın da tarafı olduğu temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelere aykırılık teşkil etmektedir. Almanca bilmeyenlerin sokağa çıkamadığı, sağlık hizmetlerinden tam olarak faydalanamadığı ve iş bulamadığı düşünüldüğünde asgari düzeyde Almanca bilgisinin istenmesi ülkeye gelenin lehine bir istek olarak değerlendirilebilse de, kişiler henüz ülkeye gelmeden zorunlu tutulmamalıdır.

Göç Yasası'nın özellikle Türk vatandaşlarını hedef alarak, Türklerin aile birleşimlerine engel olma ve Türkiye'den gelecek eşlerin sayısını azaltma hedefine yöneldiği görülmektedir. Nitekim resmî verilere göre, 2011 yılında Almanya'daki Türk vatandaşlarının sayısında bir azalma görülmüştür.

Yabancıların Almanya'da doğan çocuklarına Alman vatandaşlığı, ebeveynleri belli şartları taşımaları hâlinde verilmektedir. Ancak bu hakkın belli bir yaşa kadar kullanılması ve ardından Alman vatandaşlığını veya ebeveynlerinin vatandaşlığını tercih etmeleri istenmektedir. Bu model (opsiyon modeli) uyum sürecini baltalamakta ve kimlik çatışmasına yol açmaktadır. Almanya'nın çifte vatandaşlığı kabul etmemesi çok sayıda Türk vatandaşını

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

zor durumda bırakmaktadır. Bu uygulamanın ayrımcı yönü, birçok ülke vatandaşına çifte vatandaşlık izni veriliyor olmasıdır.

Bu kapsamdaki sorunlardan biri, Alman vatandaşlığını almak için Türk vatandaşlığından çıkan, fakat tekrar Türk vatandaşlığına geçerek fiilen çifte vatandaşlık elde edenlerin durumudur. Bu durumu tespit edilen kişiler Alman vatandaşlığından çıkarılmaktadır. Bu şekilde ise ciddi hak kayıplarının ortaya çıktığı görülmektedir. Çifte vatandaşlığın Türk toplumunun topluma katılım ve aidiyet sorununu çözmede yardımcı olabileceği dikkate alınmalıdır.

Türk öğrenciler için Türkçe derslerinin sunumu sorun olmaya devam etmektedir. “Türkçe ve Türk Kültürü (TTK)” adı altındaki Türkçe anadili dersleri, hâlâ kurslar/özel dersler konumundadır. Bu derslerin düzenlenmesinde maddi ve örgütsel sorumluluk Türkiye’de olmakla birlikte, Almanya’nın katkı sağlaması beklenmektedir. Bunun yanı sıra, TTK derslerine katılım durumu karnede gösterilmemekte ve sınıf geçmeye etki edecek şekilde notla değerlendirilmemektedir. Öğrencilerin devamını ve derslere önem verilmesini sağlamak bakımından, derslerin karnede yer alması sağlanmalıdır.

TTK dersleri, Almanya ve Türkiye arasındaki mutabakat gereği esas olarak Türkiye’den gönderilen öğretmenler tarafından yerine getirilmekte ise de, Türkiye’den görevlendirilen öğretmenlerin vize işlemlerinde sıkça gecikmeler yaşanmaya devam etmektedir. Bu zorluk, öğretmenlerin Almanya’ya geç intikal etmelerine ve eğitim yılı başlangıcına yetişememelerine, dolayısıyla Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin belli bir süre boş geçmesine neden olmaktadır.

Alman eğitim sistemi içindeki Türk kökenli öğrencilerin büyük bir kısmı, temel eğitim okullarına devam etmektedir. Ancak yüksek öğretime devam eden öğrenci sayısı nüfusa oranla çok azdır. Tüm göçmen çocuklarının olduğu gibi Türk kökenli ailelerin çocuklarının da temel eğitim kurumlarının ilerisine devamında sorunlar bulunmaktadır. Çocukların küçük yaşta öğrenim kapasitelerine göre gruplara ayrılmasına dayanan Alman eğitim sistemi göçmen ve yabancı çocuklara yönelik ayrımcılığa yol açmakta ve sosyal mobiliteye fazla imkân tanımamaktadır. Ortaokula devam eden göçmen kökenli çocukların sayısı göçmen olmayanlardan yüksek iken, liseye devam eden göçmen kökenli sayısı göçmen olmayanlara göre daha düşüktür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Göçmen çocuklarının çoğunluğu, Almancalarının yetersiz olduğu gerekçesiyle ‘başarı seviyesi düşükler’ için özel eğitimin öngörüldüğü okullara (Sonderschulen) yönlendirilmektedir. Orta ve yüksek öğretime devam eden göçmen çocuk sayısının azlığı son derece endişe vericidir. Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Komitesi’nin de vurguladığı gibi, Alman vatandaşı olmayanların normal okul sisteminde yer almalarını sağlamak için gerekli önlemlerin alınması ve Sonderschulen’e gönderilecekler için gerekli şartların yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

İrkçilik ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komitesi’nin (ECRI) ifade ettiği üzere, Alman çocuklardan daha azimli olmalarına karşın göçmen çocuklara Alman çocuklara göre eğitim sistemi içinde daha az başarı şansı tanınmaktadır. Temel ve orta kademe eğitim birimlerine devam eden göçmen çocuk oranı, Alman çocuklara göre oransal olarak daha azdır. Soy olarak Alman olmayanlarla Alman olanlar arasında eğitimde fırsat eşitliğinde yüksek orandaki zıtlık endişe verici boyutlardadır. ECRI’nin belirttiği üzere, göçmen çocukların, ekonomik olarak dezavantajlıların çoğunlukta olduğu düşük seviyeli okullara yönlendirilme eğiliminin üzerine gidilmesi gerekmekte; öğretmenlerin, objektif olarak değerlendirme yapmalarını sağlamak ve çocukları çok gerekli olmadıkça bu seviyedeki okullara yönlendirmemeleri için hizmet içi eğitim programlarına tâbi tutulması gerekmektedir.

Uluslararası toplumun önde gelen devletlerinden olan Almanya’dan bu hususları dikkate alarak, göçmen çocukların kendilerini geliştirmelerinin önündeki engelleri acilen kaldırması beklenmektedir.

Alman eğitim sisteminin getirdiği olumsuzluklar yanında, bazı Türk ailelerin de çocuklarının eğitimine yeterince önem vermediği gözlemlenmektedir. Ailedeki eğitim düzeyinin düşük oluşu, eğitimden ziyade para kazanmaya verilen değer gibi hususlar yabancı kökenli çocukların başarı oranını düşürmektedir.

Eğitim konusunda yukarıda sayılan olumsuz politikalar yanında, çözüme dönük adımları da göz ardı etmemek gerekir. Yabancıların yurt dışında aldıkları diplomalarının tanınması önündeki engelleri kaldıran “Denklik Yasası”nın 1 Nisan 2012’de yürürlüğe girmiş olması bu bakımdan memnuniyet vericidir. Ancak Türk toplumu arasında, bu yasanın pratikte çok kısıtlı uygulanacağı, bürokratik engeller çıkarılacağı, yönetsel düzenlemelerin yasayı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

sınırlandırıcı unsurlar içereceği ve özellikle de boş kadroların dolmaya başlamasıyla engellemelerin artacağı yönünde kuvvetli endişeler bulunmaktadır.

Din eğitimi, Almanya’da yaşayan Türkler için sorun olmaya devam etmektedir. Dersin içeriğinin dinî cemaat tarafından kararlaştırılmasını, devletin yalnızca bunun yasaya aykırı olup olmadığını denetlemesini ve devletin derslerin düzenlenmesinden ve mali kaynak sağlanmasından sorumlu olmasını öngören “Erlangen Modeli”nden Müslümanlar hâlâ faydalanamamaktadır. Müslümanları temsil niteliğini haiz ve derslerin içeriği hakkında sorumluluğu üzerine alacak bir yapının eksikliği Alman makamlarınca ileri sürülmektedir. Almanya’daki Müslümanların %80’ini oluşturan Türkler arasında genel kabul görmüş olan Diyanet İşleri Türk İslam Birliği’nin veya benzer biçimde geniş kitlelere hitap eden dernek, vakıf veya birliklerin söz konusu Model çerçevesinde din derslerini düzenlenmesine imkân sağlanabilir, bu alternatifi değerlendirilmesi Müslüman cemaatin din derslerini derli toplu alabilmesi bakımından Almanya için de yararlı olacaktır.

İş piyasasına girişte ayrımcılık, Türk kökenlilerin karşı karşıya kaldıkları temel sorunlardan biri olmaya devam etmektedir. Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nca 2010 yılında Almanya; birçok Avrupa ülkesiyle birlikte iş hayatında en fazla ayrımcılığın saptandığı ülke olmuştur. Ajans’a göre Türkçe isme sahip kişiler iş piyasasına girmekte engellerle karşılaşmaktadırlar. Aynı tespit Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komitesi’nce de 2009 yılında yapılmıştır. Göçmenler nitelikli iş bulmada nüfusun geri kalanına göre büyük zorluk çekmektedir. Kimi iş ilanlarında “ana dil olarak Almanca” koşulu öne süren şirketlere rastlanmaktadır. Türk ismine sahip olanlar gerek iş bulmada gerekse de mesleki eğitimin bir parçası olarak staj yapabilmede Alman isme sahip olanlara göre daha düşük şansa sahiptir. Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Avrupa Komitesi, stajyerlik başvurusunda bulunan göçmen kökenlilerin sayısının Almanlara göre daha fazla olmasına karşın, nüfuslarına göre toplam stajyer sayısındaki göçmen oranının düşük oluşunu çarpıcı bir şekilde ortaya koymuştur. Özellikle küçük işletmelerde ayrımcılık daha büyüktür. Özel hukuk ilişkisi dâhilinde dahi olsa, temel bir hakkın kullanımının engellenmesi ve ayrımcılık karşısında Almanya gerekli tedbirleri almalıdır.

Bazı işletmelerin Türk sahiplerinin veya Alman şirketlerindeki üst düzey Türk yöneticilerin, işlerini daha sağlıklı yürütebilmek için Almanca isimler kullanmak zorunda

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olduklarını dile getirmeleri son derece vahim bir tablo ortaya koymaktadır. Bireylerin kendi öz kimliklerini saklamak zorunda kalmaları demokratik bir devlet için son derece düşündürücü bir konudur.

Alman polisinin yabancılara yönelik ırkçılık ve yabancı düşmanlığı içeren tutumu devam etmektedir. Türk kökenlilere gelen çok sayıda tehdit mektubunun dikkate alınmadığı gibi bunların hafife alındığına dair çok sayıda şikâyet bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, polisin yabancı kökenlilere karşı aşırı şiddet uyguladığı yönünde tespitler ve iddialar bulunmaktadır. Güvenlik güçlerinin orantısız güç uyguladığına dair örneklerle sadece Almanya’da değil, Hollanda, Danimarka gibi ülkelerde de rastlanmaktadır.

Almanya “Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme”ye henüz taraf olmamıştır. Nüfusunda büyük bir göçmen kitlesi barındıran Almanya’nın Sözleşmeyi imzalaması, göçmenlere karşı samimiyetini göstermesi açısından önemli olduğunu vurgulamak gerekir.

Neo-Nazi Cinayetlerinde Araştırmacıların Tutumu Üzerine

Almanya’da 2000-2006 yılları arasında altı şehirde sekiz Türk ve bir Yunan kökenli “Nasyonal Sosyalist Yer altı” isimli bir neo-Nazi örgütünce öldürülmüştür. 9 Eylül 2000’de Nürnberg’de Enver Şimşek, 13 Haziran 2001’de yine Nürnberg’de terzi Abdurrahman Özdoğru, 28 Haziran 2001’de Hamburg’da market işletmecisi Süleyman Taşköprü, 29 Ağustos 2001’de Münih’te manav Habil Kılıç, 25 Şubat 2004’te Rostock’ta Yunus Turgut, 9 Haziran 2005’te Nürnberg’de dönerci İsmail Yaşar, 15 Haziran 2005’te Münih’te Yunan Theodorus Boulgarides, 4 Nisan 2006’da Dortmund’da Mehmet Kubaşık ve 10 Nisan 2006’da Kassel’de Halit Yozgat bu seri cinayetlerin kurbanlarıdır. Öldürülenlerin ortak özelliği küçük esnaf (veya öyle zannedilmiş) olmalarıdır.

Dikkat çekici olan bir husus da, cinayetlerin Adolf Hitler’in kitlesel gücünü ortaya koyduğu ve faaliyetlerini başlattığı Nürnberg’de ve eylül ayında başlamasıdır. Maktullerin küçük esnaf olmalarından hareketle, terör grubunca “hedefimiz iş sahibi yabancılar” mesajı vererek korku salmak ve yabancıların işveren olmasını veya işçiden öteye gitmesinin önünü kesmek amaçlanmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Cinayetleri işleyenlerin cinayet tarihlerinde 20’li yaşlarda olmaları yanında silahların temini, cinayetlerde tanıklık edecek kimsenin olmadığı anların seçilmiş olması, hiçbir iz bırakmamaları ve tüm cinayetlerde susturuculu silah kullanmış olmaları gibi cinayetlerin işlenme biçimleri dikkate alındığında profesyonel kişilerden yardım aldıkları sonucunu doğurmaktadır.

2000 yılında başlayan cinayet serisinin birincisinden sonuncusuna kadarki soruşturma süreçlerinde cinayetleri araştırmakla görevli emniyet birimlerinin ve savcılıkların titizlikle çalıştığı ileri sürülmüştür. Cinayetlerin seri bir hâl almasının ardından özel komisyonlar kurulmuş; her detayın incelendiği iddia edilmiştir. 2000 yılındaki ilk cinayetten, 2006 yılındaki son cinayete kadar olayların, aile içi veya Türkler arası ticari hesaplaşmadan kaynaklandığı üzerinde durulmuştur. Her cinayetten sonra öncelikle aile bireyleri ile yakın ilişkide olunan akrabalar sorgulanmış, olayların parasal arka planı araştırılmıştır. Ardından da, uyuşturucu, haraç, bahis, kumar çetesi, mafya, PKK, Ülkücüler, Türkiye’nin derin devleti gibi çok çeşitli sebepler üzerinde durulmuştur. Buna karşı, aşırı sağ faktörünün hemen hiç dikkate alınmadığı görülmüş; bu yönde ne basında bir bilgi yer almış, ne de polis tarafından bu şüphe araştırılmıştır. Bazı aile bireylerinin bunu ısrarla dile getirmelerine ve her türlü olasılığın değerlendirilip elenmesine rağmen aşırı sağ terörün göz ardı edilmesi şaşırtıcı ve şüphe uyandırıcıdır. Almanya’nın aşırı sağın şiddet içerikli eylemlerine geçmişten bu yana sahne olduğu adeta görmezden gelinmiştir. Soruşturmalar ‘bir kusurları var ki öldürdüler’ mantığı ve önyargısıyla yapılmıştır. Maktuller adeta ‘suçlu’ gibi değerlendirilmişlerdir.

Ayrıca son zamanlarda kendini Müslüman olarak tanıtan ve bu kimliğini öne çıkaran kişilerce gerçekleştirilen terör eylemleri nedeniyle bunlara karşı önlem almak için aşırı mesai harcanması karşısında aşırı sağın fazlasıyla göz ardı edildiği görülmektedir.

Araştırma ve soruşturmacıların cinayetleri çözmede beceriksizliği bir yana, aile bireylerine reva gördükleri muamele son derece üzüntü vericidir. Aile bireylerinin, en yakındaki kişiler olarak araştırılması gayet normal bir polisiye görevdir. Ancak söz konusu cinayetlerde aile bireyleri cinayetleri işledikleri veya sebebini bildikleri düşünülerek ısrarla çok uzun, yorucu ve yıpratıcı sorgu ve soruşturmalara muhatap kalmışlardır. 11-12 yaşındaki çocukların ifadeleri alınmış; defalarca DNA testine tâbi tutulmuşlar; parmak izleri alınmış; bir cinayet zanlısı gibi fotoğrafları çekilmiştir. Cinayetlerin sıcağında henüz acılarını yaşamakta

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olan aileler, alelacele, gelenek ve görenekler hiçe sayılarak ve rencide edici bir biçimde sorguya tabi tutulmuşlardır. Sorgulamalar tamamen önyargılı ve aşağılayıcı biçimde yapılmıştır.

Maktullerin öldürüldükleri dükkânlar ile bazı ailelerin evlerinin inceleme gerçekleştirme adına haftalarca ve aylarca mühürlenerek kapatılması, ailelere ayrıca ciddi külfet getirmiş; kira, elektrik gibi giderlerini ödemek zorunda kalmışlar; gıda dükkânlarının içindeki ürünler çürüyerek ciddi maddi zarar oluşmuştur. En vahimi ise uzun süre kapalı kalan dükkânların, maktullerin kan izleri temizlenmeksizin ailelere teslim edilmesidir.

Saatlerce ve günlerce yaşlı-çocuk demeden yapılan sorgulamalar, yapılan DNA testleri, çekilen fotoğraflar, sürekli ifadeye çağırılmalar, dinlenen telefonlar, haftalarca ve aylarca kapalı tutulan işyerleri, kanlar içinde ailelere teslim edilen dükkânlar, rencide edici soru ve beyanlar, basına servis edilen iddialar, tek yönlü soruşturmalar, maktulleri ‘suçlu’, aileleri ‘zanlı’ gibi gösteren muameleler aileleri cinayetten daha çok yıpratmış, üzerlerinde baskı oluşmasına neden olmuştur. Araştırma ve soruşturma süreçlerinde iyi bir yönetim sergilenememiştir. Tutum ve davranışlarda önyargı ve basmakalıp fikirler öne çıkmıştır.

Medyanın Tutumu Üzerine

2000 yılındaki Enver Şimşek cinayetinden, 2006’daki Halit Yozgat cinayetine kadar tüm cinayetlerde basın-yayın organları maktullerin uyuşturucu, haraç, kumar çetesi bağlantıları, mafya hesaplaşması, kadın meselesi, Türkiye’deki yasadışı ilişkileri gibi nedenlerle öldürülmüş olabileceklerini yazmıştır. Medyadaki iddialar kimi zaman Türk derin devletinin Almanya’daki bağlantılarına kadar uzanmıştır.

Bu haberler ailelere daha fazla acı yaşatmaktan başka katkı sağlamamıştır. Haberlerdeki iddialardan dolayı maktuller Alman toplumu nezdinde “suçlu” pozisyonuna itilmiş; aile bireylerine toplumun bakışı aniden değişerek, bir “mağdur”un değil, bir “suçlu”nun veya “tehlikeli işler yaptığı için öldürülen bir yabancı”nın yakınları şeklinde muamele görmeye başlamışlardır. Bunun sonucunda toplumsal ilişkileri kopma noktasına gelmiş, mesleklerini yitirmişler, iş bulmakta ciddi zorluk yaşamışlar, çocukları okuldan uzaklaştırılmış, toplumun olumsuz örnekleri olarak mimlenmişlerdir. Tüm bu gerçeklerin aileleri ne şekilde sarstığını tarif etmeye gerek yoktur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Medyanın cinayetler hakkında en kötü tutumundan biri, öldürülenlerin Türk olması nedeniyle cinayetlere “döner cinayetleri” (Döner-Morde) isminin verilmesidir. Bunun sonucunda, hem maktuller ve aileleri hem tüm Türk toplumu açıkça aşağılanmış, hem de cinayetlerin Türkler arasında ticari bir hesaplaşma olabileceği imasında bulunulmaya çalışılmıştır. Bu ifade kurbanların hatıralarına olduğu kadar ailelerine karşı da büyük bir saygısızlıktır. Kurbanların “insan” oldukları bir kenara bırakılarak, kendilerine hakaret ve ırkçılık içeren bir ifade reva görülmüştür.

Ayrıca bu tutum, yanlış yönde yürüyen soruşturmalara adeta bir gerekçe olmuştur. Cinayetlerin ırkçı saikle işlendiğine basın kör kalmıştır. “Döner cinayetleri” ifadesiyle Alman toplumunun olayları tek bir açıdan değerlendirmesine sebebiyet verilmiştir.

“Döner cinayetleri” ifadesinin kullanımına, cinayetlerin neo-Nazilerce işlendiğinin ortaya çıkmasından ancak bir süre sonra, cinayetlere karşı duyulan utanç ve ifadeye yönelik eleştiriler sebebiyle son verilmiştir. Alman Dil Bilimleri Enstitüsü’nce de bu ifade 2011 yılının en kötü kelimesi seçilmiştir. İfadenin kullanımı, medyadaki önyargının da açıkça dile getirilişidir. Medyanın yabancılara veya yabancı kökenlilere karşı bir daha benzer yakıştıрма ve iddialarda bulunmaması için sarsıcı bir ders olması umulmaktadır.

Cinayetler ortaya çıktıktan sonra medyanın bir bölümünün takındığı olumlu tutuma da değinmek gerekir. Cinayetlerde devletin rolüne ilişkin olarak ortaya çıkan iddiaların eksiksizce ve cesaretle verilmesi ve soru işaretlerinin dile getirilmesi önemlidir.

Kamu Görevlileri Hakkında İddialar Üzerine

İlk cinayet üzerinden 11, son cinayet üzerinden ise 6 yıl geçmesine rağmen cinayetlerin ancak bir ‘tesadüf’ eseri çözülerek, çok sayıda eylem yapmış ve haklarında başkaca suçlardan yakalama kararı olan bir grup neo-Nazi tarafından gerçekleştirildiğinin anlaşılması üzerine tüm dikkatler emniyet ve istihbarat birimlerinin üzerine çevrilmiştir.

Grup elemanlarının daha önce başka nedenlerle defalarca takibe alınmış ve haklarında tahkikat yapılmış olduğunun ortaya çıkmasıyla beraber, bunları takibe alan eyalet iç istihbarat kurumları ile emniyet birimlerinin neden zamanında önlem almadığı soruları gündeme gelmiştir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Alman istihbarat ve emniyet birimlerinin üç aşırı sağcıyı 90'lı yıllardan bu yana tanıdığı hâlde cinayetleri önlemede başarısız olması nedeniyle, anılan kurumların 'ihmal' ile mi yoksa 'kasten' mi hareket ettikleri hâlen araştırılmakta olan önemli bir konudur. Bu araştırmaların samimiyetle ve çok boyutlu yapılmasıyla sonuca ulaşılabilir.

Anayasayı Koruma Teşkilatı muhbirlerinin cinayetlere doğrudan veya dolaylı katkı sağladıkları tespit edilmiş durumdadır. Bu gerçek, eyalet düzeyinde Bakan ve Anayasayı Koruma Teşkilatı Başkanlarınca da dile getirilmiş; nitekim bazı tutuklamalar gerçekleştirilmiştir. Muhbirlerce terörist grubun elemanlarına sahte kimlik, pasaport ve silah temin edildiği, kalacak yer ve karavan kiralamada yardım edildiği saptanmıştır.

Hessen Anayasayı Koruma Teşkilatında çalışan bir ajanın, dokuz cinayetin altısında o şehirde yer aldığı iddiası ve Halit Yozgat'ın öldürüldüğü internet kafede cinayet sırasında yer aldığının tespit edilmesi oldukça çarpıcı ve endişe vericidir. Özellikle de, bu ajanın deşifre olmasının ardından, katil üçlünün ırkçı cinayet serisine son vermesi dikkate değerdir.

Terör grubuna yardım eden kişilerin aşırı sağcı Almanya Ulusal Demokrat Parti (NPD) üyesi olmalarına ve NPD içinde çok sayıda neo-Nazilerden devşirilen muhbir olmasına rağmen, bu kişilerin plan ve eylemlerinin ortaya çıkarılamaması bir başka dikkat çekici noktadır. NPD'nin faaliyetlerini takip etmek üzere muhbir olarak haber elemanı yapılan neo-Nazilerden faydalanılamadığı gibi bunlara milyonlarca avro para aktarılarak eylemlerine doğrudan ve dolaylı olarak katkı sağlanmıştır.

NPD içinde çok sayıda muhbir olduğu, NPD aleyhine 2003 yılında açılan kapatma davasında Federal Alman Anayasa Mahkemesi tarafından da tespit edilmiştir. Hatta bu nedenle kapatma davası, Alman gizli servisiyle NPD'nin fazlasıyla iç içe geçmiş olduğu gerekçesiyle durdurulmuştur.

Alman Anayasayı Koruma Teşkilatı ile emniyet birimleri ve askeri makamlar arasındaki eşgüdümsüzlük nedeniyle de eylemlerin durdurulamadığı görülmektedir. Kimi zaman istihbarat emniyetle işbirliği yapmaktan kaçınmış, kimi zaman da askeri makamlar verilen istihbaratları dikkate almamıştır.

Neo-Nazi gruplarının sadece istihbarat ve polisten değil, silahlı kuvvetlerden de destek gördüğünün saptanması son derece endişe vericidir. Alman ordusunun "paramiliter" kuruluşu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

olan ‘Yedekler Topluluğu’nun, neo-Nazi gruplarının da dâhil olduğu NPD üyelerine silah eğitimi ve bazı araç gereçleri verdikleri yetkililerce kabul edilmektedir.

Seri cinayetler sürecinde ve deşifre olmalarından önce, kimi yerlerde terörist üçlüden bahsedilmesine rağmen bunlara dikkat edilmemesi, istihbarat ve emniyet hakkında şüpheleri artıran olaylardır. Bir müzik grubunun 2009 yılında cinayetlerin açıkça ırkçı saikle işlendiğini ifade ederek, terör örgütüne övgüler yağdırması ve neo-Nazi çevrelerince takip edilen bir dergide terör grubundan açıkça söz edilmesi üzerinde durulması gerekli bir noktadır.

Siyasilerin Tutumu Üzerine

Almanya’daki güçlü siyasi partilerin göç ve göçmen politikaları üzerine sert söylemleri artarak devam etmektedir. Göçmenlerin ‘uyumsuzluğu’ her fırsatta vurgulanmakta, her seçim döneminde yabancılara yönelik sert demeçlerle oy toplama yarışına girildiği görülmektedir. Bu söylemler, son yıllarda somut yasal düzenlemelere dönüştürülmüş, göç akımının durdurulması ve hatta tersine döndürülmesi amaçlanmıştır.

Almanya’da yabancılara yönelik saldırılarda ırkçı tonlara ulaşan siyasi söylemlerin göz ardı edilemeyecek biçimde etkisi bulunmaktadır. Bazı üst düzey siyasiler tarafından Türk ve diğer Müslüman göçmenlere yönelik sözlü ve yazılı olarak ağır açıklamalarda bulunulmasına devam edilmektedir. Bu tutumların ırkçılık ve yabancı düşmanlığı fikirlerini körüklediğine işaret etmek gerekir.

“İslami terör” ifadesi sürekli vurgulanarak, tüm Müslümanlar teröristmiş gibi bir algı yaratılmaya çalışılmaktadır. Kendini Müslüman addeden birkaç grubun şiddet eylemlerini milyarlarca insanın inandığı bir din ile özdeşleştirmeye çalışmak son derece yanlış ve tehlikeli bir tutumdur. Öyle ki, neo-Nazi gruplarınca Müslümanlar hedef seçilerek katledilirken hiçbir Müslüman tarafından ‘Hristiyan terörü’ ifadesi kullanılmamıştır. Dünyayı medeniyetler arası kutuplaşmaya ve hatta çatışmaya götürmemek için ayrıştırıcı değil birleştirici söylemlerde bulunulmalıdır.

Göç ve göçmenler üzerine sert politika tartışmaları gündemi meşgul etmekte iken, 2000-2006 yılları arasında Türk kökenlilere karşı işlenen seri cinayetlerin ırkçı saikle neo-Nazilerce işlendiğinin ortaya çıkması Alman siyasetinde ciddi bir sarsıntı yaratmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Başta Cumhurbaşkanı olmak üzere Federal Hükümet ve eyalet düzeyinde siyasetçiler tarafından eylemlerin sert biçimde kınanması, endişelerin dile getirilmesi, cinayetlerin arka planına ilişkin soru işaretlerine vurgu yapılması, Federal Meclis'teki siyasi partiler tarafından cinayetleri kınayan ortak bir açıklama yapılması, Federal Meclis'te cinayete kurban gidenler için saygı duruşunda bulunulması, cinayetlerden ve bunların engellenememesinden ötürü duyulan öfke ve utancın dile getirilmesi, cinayet kurbanlarının anısına bir anma töreni düzenlenmesi, ailelerin ve maktullerin yıllarca zan altında bırakılmasından dolayı özür dilenmesi, geçmişte yapılan hataların açıkça ifade edilmesi, yetkili birimlerin ihmal ve kusurlarının ortaya çıkarılması amacıyla somut adımlar atılması, Türk toplumunda Alman makamlarına yönelik güven tesisi için ümit verici gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte, Almanya Baden-Württemberg eyaletinin Uyum Bakanı İlkay Öney'in, cinayetlere ilişkin bir Türk haber ajansına Almanya'da derin devletin varlığına ilişkin olarak verdiği beyanat üzerine Hristiyan Demokrat Parti milletvekilleri tarafından büyük psikolojik baskı altına alınması kabul edilebilir bir tutum değildir. Olayların tam olarak aydınlatılabilmesi ve bir daha bu şekilde cinayetlerin yaşanmaması için konunun özgürce tartışılması son derece önemlidir.

Bunların yanı sıra, siyasiler ve sivil toplum örgütlerince çeşitli eylem ve gösterilerle cinayetlerin kınanmasına yönelik sokak gösterileri ve işçi sendikalarının tertiplenen saygı duruşu gibi faaliyetleri memnuniyetle ifade etmek gerekir.

Siyasilerce Atılan Somut Adımlar Üzerine

Seri cinayetlerin ırkçılık saikiyle işlendiğinin ve istihbarat ve emniyet birimlerine yönelik ihmal ve kasıt iddialarının ortaya atılmasından itibaren yerel ve federal parlamentolar düzeyinde bir dizi inceleme mekanizmasının devreye sokulması umutlandırııcı bir gelişmedir.

Federal Meclis'te Nasyonal Sosyalist Yeraltı Terörist Grubu Soruşturma Komisyonu; yerel düzeyde ise, Nazi teröristlerin özellikle aktif oldukları Thüringen ve Saksonya Eyaletlerinde birer soruşturma komitesi kurulmuştur. Ayrıca bunlara, yine siyasi makamlarca atanan Federal ve Eyaletler Düzeyinde Ortak Uzmanlar Komisyonu eklenmiştir.

Özellikle Federal Meclis Araştırma Komisyonunun kuruluş önergesinde ortaya çıkarmayı hedeflediği sorular ve elindeki yetkiler bakımından önemini ve kendilerine yönelik

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

beklentiye ifade etmek gerekir. Eyalet parlamentosu araştırma komisyonlarının da benzer hedefleri amaçladıkları bilinerek, sahip oldukları yetkileri harekete geçirmeleri memnuniyet vericidir. Ne var ki, komisyonların hedefledikleri çalışma takviminin uzunluğu endişe yaratmaktadır. Komisyonlar, çalışmaların sonu olarak en erken 2013 yılını işaret etmektedirler.

Hükümetin, mağdurlara danışmanlık yapmak ve Hükümet ile maktul aileler arasında iletişimi sağlamak üzere bir kişiyi görevlendirmiş olması, ailelerin sorun ve şikâyetlerinin birinci elden hükümete aktarılması bakımından olumlu gelişmelerden bir diğeridir. Arabulucunun, ailelerle teması ve çözüm süreçlerine katkıda bulunma çabası memnuniyetle karşılanmıştır.

Federal Hükümet tarafından, maktul yakını ailelere ve zarar gören diğer kişilere zararları nedeniyle belli miktar tazminat ödenmiştir. Ancak ödenen tazminat ailelerin yaşadıkları manevi ızdırap bir yana, gördükleri maddi zararları karşılamaktan son derece uzaktır. Tazminatların, modern idare hukukundaki objektif sorumluluk anlayışına dayalı sosyal risk ilkesi uyarınca zaten ödenmesi gerektiğini vurgulamak gerekir. Asıl önemli olan, maktul ve mağdur iken, “suçlu” ve “zanlı” pozisyonuna itilenlerin kaybettiği huzur ve güveni yeniden tesis etmektir.

Aşırı sağ terörün boyutlarının ortaya çıkmasından sonra, Federal İçişleri Bakanlığı bünyesinde bir aşırı sağla mücadele merkezinin kurulması, aşırı sağcılar tarafından tehdit edilenler için telefon hattı kurulması, istihbarat ve emniyet birimlerindeki aşırı sağa ilişkin bilgilerin bir havuzda toplanmasına karar verilmesi, aşırı sağ gruplarca yoğun biçimde kullanılan internet trafiğinin daha sıkı denetime alınmaya başlanması, istihbaratın elindeki bilgileri saklama süresinin uzatılması gibi somut adımlar olumlu gelişmeler olarak değerlendirilmektedir.

Yukarıda yapılan tespitler ve değerlendirmeler sonucunda;

1. Cinayetlere ilişkin olarak etkin bir soruşturma ve adil bir yargılama yapılarak, toplumun ve ailelerin adalet duygusu tatmin edilmelidir. Soruşturmanın derin ancak hızlı yürütülmesi için gerekli tüm adımların atılması beklenmektedir. Cinayetlerin görünen yüzü yanında derinlerdeki destekler de ortaya çıkarılmalıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2. Neo-Nazi cinayetlerinin engellenememesinde istihbarat ve polis teşkilatının ihmali veya kastı olduğu konusunda kuvvetli iddialar ve yaygın bir kanı mevcuttur. Özellikle bu konunun aydınlatılması, benzer vakaların bir daha yaşanmasının önüne geçmek için büyük öneme sahiptir.

3. Gerek Federal Meclis gerekse de eyalet meclisleri tarafından kurulan araştırma komisyonları ile uzmanlar komisyonunun araştırmalarını en kısa sürede tamamlamaları veya elde ettikleri bilgilere ilişkin değerlendirmelerini zaman zaman kamuoyu ile paylaşmaları beklenmektedir.

4. Aileler adli soruşturma ile ilgili gelişmeleri basın-yayın organlarından öğrenmektedirler. Yapılmakta olan adli soruşturmanın detayları hakkında gizlilik ilkesini bozmayacak biçimde zaman zaman ailelere bilgi verilmelidir.

5. Neo-Nazi cinayetlerinin araştırılması sürecinde araştırma ve soruşturma mercilerinin ailelere yönelik tutumunda belirgin bir önyargı tespit edilmiştir. Soruşturmanın önyargılardan arınmış biçimde, objektif ve çok yönlü yapılması konusunda yazılı uyarılar yapılmalıdır. Soruşturma biçimlerinde insan haysiyetini hiçe sayacak uygulamalara derhal son verilmelidir.

6. Anılan cinayetlerden bağımsız olarak, yeni bir soruşturma ile faili meçhul ve şüpheli ölümler yeniden etkin biçimde incelenmeli, aşırı sağ terörle bağlantılı olup olmadıkları araştırılmalıdır.

7. Kamu kurumlarında ve polis teşkilatında yabancı kökenlilere de yer verilmelidir. Böylece önyargıların kırılması daha kolay gerçekleşebileceği gibi çok yönlü düşünebilme olanağı da yaratılabilir.

8. Almanya’da aşırı sağ içerikli şiddet eylemlerinin yüksekliği endişe vericidir. Bu içerikli eylemlere acilen ve kuvvetli biçimde engel olunmalıdır. Neo-Nazi gruplarının lojistik ve fikri destek aldıkları siyasi veya sivil her biçimdeki oluşumun önü engellenmelidir. Irkçılık ve yabancı düşmanlığını engelleyici mevcut yasal düzenlemeler uygulamaya yansıtılmalıdır.

9. Aşırı sağla mücadele stratejisi gözden geçirilmelidir. Özellikle istihbarat teşkilatlarının neo-Nazilerden muhbir devşirme uygulamasında kontrol kaybedilmemelidir. Anayasayı Koruma Teşkilatının aşırı sağ izleme stratejisi yeniden ele alınmalıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

10. Aşırı sağa karşı anayasal ve yasal yasakların yanında, uygulamaya yön veren veya saptıran yapısal sorunlar tespit edilerek ortadan kaldırılmalıdır.

11. Yabancıların ‘uyum meselesi’, bir ‘yabancı meselesi’ hâline dönüştürülmemelidir. Yabancılar ve özellikle Müslümanlara yönelik düşmanlığa varan algının hoşgörüyeye dönüşmesine çaba sarf edilmelidir.

12. Türklerin ileri eğitime devam edebilmelerinin önündeki sistemden kaynaklı yapısal sorunlar uluslararası kuruluşların da önerileri dikkate alınarak ortadan kaldırılmalıdır. Yabancıların, öğrenme güçlüğü çekenlerin gönderildikleri okullara Almancaları yetersiz gerekçesiyle yönlendirilmeleri çok ciddi bir ayrımcılıktır. Gecikmeden buna son verilmelidir.

13. Eyaletten eyalete farklılaşan ve düzensiz bir biçimde verilen Türkçe ve Türk kültürü derslerinin daha düzenli bir şekilde verilebilmesi sağlanmalıdır. Bu derslerin düzenlenmesine Alman makamlarınca daha fazla katkı verilmeli, Türkiye’den gönderilen öğretmenlere vize verilmesinde kolaylık sağlanmalıdır.

14. Müslüman cemaatin Erlangen Modelinden faydalanması beklenmektedir. Bunun için Diyanet İşleri Türk İslam Birliği veya benzer çapta bir kuruluş çatı örgüt olarak kabul edilmelidir.

15. Türkçe isme sahip olanların iş piyasasında ayrımcılığa uğramalarına ve iş bulmada zorluk çekmelerine yol açan uygulamaların ortadan kaldırılması için yasal ve yargısal zeminde girişimler başlatılmalıdır.

16. Aile birleşiminin katı vize düzenlemeleriyle engellenmesi uluslararası hukuk kurallarına, Avrupa Birliği hukukuna ve insan hakları hukukuna aykırıdır. Almanca bilgisi isteği göçmenler lehine bir istek olsa da, bu durumun kişinin Almanya sınırlarına girmesine engel olmamalıdır. Daha esnek bir düzenleme ve uygulama beklenmektedir.

17. Türk vatandaşlarına karşı uygulanan vize rejimi konusunda Avrupa Birliği Adalet Divanı kararlarına uyulmalı, haksız ve ayrımcı vize uygulamalarına son verilmelidir.

18. Alman vatandaşlığına geçişte belli ülkeler için uygulanan ‘opsiyon modeli’ kaldırılmalıdır. Bunun uyuma bir katkısı olmadığı bilinmektedir. Bu nedenle, sadece belirli ülkelere karşı uygulanan çifte vatandaşlık yasağına son verilmelidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

19. Yabancılar karşı şiddeti körükleyen aşırı sağcı siyasi partilerin siyasi arenadaki varlığına son verilmelidir. Bunların neo-Nazi gruplarını besleyerek şiddetin kaynağı hâline geldikleri yönünde kuvvetli tespitler bulunmaktadır.

20. Siyasetin göç ve göçmen politikalarında sert söyleme son vermesi beklenmektedir. Bu söylemlerin şiddete dolaylı yoldan katkı sağlayabileceği hatırdan çıkarılmamalıdır. Kitleleri peşinden sürüklemeye kapasitesine sahip siyasi partilerin yakacağı küçük bir kıvılcım büyük yangınlara yol açabilmektedir. Nitekim geçmişte yaşanan büyük acılar unutulmamalıdır.

21. Medyanın toplumsal zihniyetin oluşumuna sağladığı katkı göz önüne alınarak, farklı kökenden insanlar arası birliktelik duygusunu öne çıkaracak haber ve yorumlarda bulunmaları beklenmektedir. Neo-Nazi cinayetlerindeki tutumundan medyanın ders alarak çıkması umulmaktadır. Seçilen kavramların insanın onur ve haysiyetini zedeleyecek biçimde olmaması konusunda ince elenip sık dokunmalıdır. Masumiyet ilkesi ihlal edilmemeli, suçlayıcı veya ima edici beyanlarda bulunulmamalıdır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

KAYNAKÇA

Kitap ve Dergiler

Fatma Yılmaz, Avrupa’da Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı AB Politikalarının Etkin(siz)liği, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, 2008.

Özlem Hançer, Avrupa’da Aşırı Sağın Yükselişi ve Nedenleri Üzerine Bir İnceleme: Fransa ve Almanya Örnekleri, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005.

Nezahat Yuca, AB’de Irkçılık ve Yabancı Düşmanlığı ve Buna İlişkin 2008 AB Çerçeve Kararı, TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı, Ankara, 2009.

Artı Doksan Dergisi, T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı Yayını, Ocak 2012, Sayı:1.

Euromaster News Dergisi, Yıl:1, Sayı:1, Şubat-Mart 2009, Antalya.

Resmî Kaynaklar

T.C. Dışişleri Bakanlığı

Almanya Federal İstatistik Dairesi, <https://www.destatis.de>

Almanya Büyükelçiliği, www.ankara.diplo.de

Almanya Federal Göçmen ve Mülteci Dairesi, <http://www.bamf.de>

Almanya Federal Meclisi, <http://www.bundestag.de>

Thüringen Eyalet Parlamentosu, <http://www.thueringer-landtag.de>

Saksonya Eyalet Parlamentosu, <http://www.landtag.sachsen.de>

<http://www.hellenicparliament.gr>

Almanya Ulusal Demokrat Parti, www.npd.de, <http://www.npd-sh.de/sprachen/english.php>

Raporlar

Almanya Federal İçişleri Bakanlığı Anayasayı Koruma Teşkilatı Yıllık Raporları, 2009 ve 2010.

Almanya Büyükelçiliği, “Almanya’nın Birçok Yüzü Var” Adlı Broşür, tarihsiz.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Almanya'daki Yabancıların Durumu, Almanya Federal Hükümeti Basın ve Enformasyon Dairesi, 1995.

Avrupa Irkçılık ve Hoşgörüsüzlüğe Karşı Komite Almanya Raporu, 26 Mayıs 2009, www.coe.int/ecri.

Avrupa Temel Haklar Ajansı, 2010 Yıllık Raporu: Fundamental rights: challenges and achievements in 2010, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/annual-report-2011_EN.pdf

Birleşmiş Milletler Irk Ayrımcılığının Önlenmesi Komitesi Almanya Raporu, 72 ve 73. Toplantılar, 2008, <http://www2.ohchr.org/english/bodies/cerd/index.htm>.

Gazete ve İnternet Haberleri

Bild Zeitung, www.bild.de

Hürriyet Gazetesi Avrupa, www.hurriyet.de

Sabah Gazetesi Avrupa, www.sabah.de

Türkiye Gazetesi, www.turkiyegazetesi.com

Zaman Gazetesi, www.zaman.com.tr

Zaman Gazetesi Avrupa, www.eurozaman.com

Deutsche Welle Türkçe, <http://www.dw.de/>

www.internethaber.com.

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm> adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394

E-posta: insanhaklarikom@tbmm.gov.tr